JEFF GOINS

AFLĂ CINE EȘTI CU ADEVĂRAT

Găsește-ți calea în viață făcând ceea ce îți place

Bestseller
USA Today, Washington Post și *Publisher's Weekly*

JEFF GOINS

AFLĂ CINE EȘTI CU ADEVĂRAT

Găsește-ți calea în viață făcând ceea ce îți place

Bestseller
USA Today, Washington Post **și** ***Publisher's Weekly***

Jeff Goins

Află cine ești cu adevărat

Găsește-ți calea în viață făcând ceea ce îți place

Traducere din limba engleză:

Irina Nicolaescu

Editura LITERA

2017

DEZVOLTARE PERSONALĂ

LITERA®

The Art of Work

A Proven Path to Discovering What You Were Meant to Do

Jeff Goins

Ediție publicată prin înțelegere cu Thomas Nelson,

o divizie a HarperCollins Christian Publishing, Inc.

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România

tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Află cine ești cu adevărat

Găsește-ți calea în viață făcând ceea ce îți place

Jeff Goins

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Olimpia Novicov

Corector: Cătălina Călinescu

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Anca Suciu

ISBN ePUB: 978-606-33-1649-4

ISBN PDF: 978-606-33-1650-0

ISBN Print: 978-606-33-1244-1

elefant

Jeff Goins, scriitor profesionist, a mai scris alte trei cărți: The In-Between (2013), Wrecked (2012) și You Are a Writer (2012). Ține frecvent seminarii despre scriere, creativitate și cum să faci lucruri care contează. Site-ul său, Goinswriter.com, a fost vizitat de peste patru milioane de oameni din întreaga lume.

Fraților mei:

Nikki, Marissa și Patrick.

Vă doresc să vă faceți cunoscuți în lume.

NOTA AUTORULUI

„Este extraordinar ce ți s-a întâmplat“, mi-a spus prietenul meu, Mark, chiar înainte să iau una dintre cele mai importante decizii din viață – aceea de a-mi părăsi locul de muncă și de a deveni scriitor cu normă întreagă. Printr-o întâmplare, ultima zi la serviciu a fost aceea în care am împlinit 30 de ani, așa că a reprezentat o răscruce din mai multe puncte de vedere. Adevărul este totuși că ziua în sine a fost mai puțin importantă decât calea străbătută până acolo.

Când sunt întrebat cum am ajuns în acest punct, mă străduiesc să dau un răspuns inteligent. Experiența găsirii vocației poate fi plină de mister, dar și concretă. Necesită efort, dar câteodată pare să ți se întâmple pur și simplu. Am ajuns să înțeleg că descoperirea propriului țel ține mai mult de calea urmată decât de un plan: este plină de întorsături la care nu te-ai fi așteptat vreodată. În ultimă instanță, aceste surprize te conduc spre destinul tău. Și, după ce ai ajuns acolo unde ai crezut că este destinația, îți dai seama că e vorba doar de o altă etapă a călătoriei.

Această carte descrie calea și etapele necesare parcurgerii ei.

Se pare că fiecare om își caută un țel, ceva care să-i satisfacă cele mai ascunse dorințe. Cred că acel „ceva“ este o chemare. Ce este o chemare? Veți auzi acest cuvânt alternând cu termeni precum vocație și munca vieții, dar, mai simplu, este motivul pentru care te-ai născut.

Când am început să lucrez la acest proiect, credeam că știu ce înseamnă să-ți urmărești un vis, dar ceea ce am aflat m-a surprins. Se pare că nu este atât de simplu să-ți descoperi chemarea. Călătoria este diferită pentru fiecare, dar apar în mod constant și teme comune. Dacă analizăm aceste teme, descoperim un model care ne va ajuta să ne înțelegem vocațiile un pic mai bine.

Ce-ar fi dacă ceea ce mi s-a întâmplat nu ar fi, după spusele lui Mark, extraordinar? Ce-ar fi dacă fiecare ar avea o vocație? Aceasta este întrebarea care m-a trimis în călătorie. Oamenii ale căror povești apar în această carte, dintre care pe mulți i-am intervievat personal, nu sunt extraordinari, în sensul că

ați mai auzit povești ca ale lor. Nu sunt studii de caz tipice pentru succes și asta a fost și intenția mea. Din aceste relatări, aparent obișnuite, cred că ne vom înțelege un pic mai bine propriile povești, care, adesea, par mult prea banale pentru a fi pe gustul nostru. S-ar putea ca unii cititori să fie dezamăgiți de subiectivitatea unei astfel de cărți. Dar acesta este felul în care ne trăim viețile – nu ca pe niște proiecte de cercetare sau rapoarte de inventar, ci ca pe niște povestiri sau emoții. Și în fiecare experiență găsim anumite adevăruri pe care, altfel, le-am putea pierde din vedere. Speranța mea este ca aceste povestiri să se conecteze cu tine în felul în care faptele simple nu o pot face și, citindu-le, să te schimbi.

Află cine ești cu adevărat nu a fost cartea pe care intenționam să o scriu, dar a devenit cea pe care trebuia să o scriu. Presupun că așa se întâmplă și cu vocația – o schimbare bruscă a intrigii ce împacă pe toată lumea și pe care, oricum, nu ți-o puteai imagina altfel. Scrierea acestei cărți mi-a luminat înțelegerea asupra modului în care țelul și vocația acționează împreună, și sper să facă același lucru și pentru tine.

INTRODUCERE

Cancerul care nu a putut opri un triatlonist

Că mulți sunt chemați, dar puțini aleși.

Matei 22:14

Vocația nu este un plan bine pus la punct. Este ceea ce rămâne atunci când planul merge al naibii de prost.

Într-o seară de iunie a anului 2000, Eric Miller a lipsit de la ședința companiei pentru a asista la meciul de T-ball[1] al fiului său în vârstă de cinci ani. În timpul meciului, el și soția sa, Nancy, au observat că micuțul Garrett nu reușea să lovească mingea și să se balanseze corect. Îngrijorați, l-au dus la doctor, care a solicitat urgent o tomografie computerizată. Atunci când soții Miller au fost invitați în ceea ce medicii specialiști numesc „camera liniștită“, Eric a știut că era ceva în neregulă. Ca infirmier, cunoștea bine destinația acestei camere. E locul unde oamenii află veștile proaste, uneori chiar groaznice. Era ora șase seara.[2]

La ora 23:30, Garrett a fost internat la Spitalul de Copii din Denver, Colorado, și trimis imediat la secția de chirurgie. A doua zi dimineață, pe 24 iunie, copilului de cinci ani i s-a extirpat o tumoare cerebrală de mărimea unei mingi de golf. A fost diagnosticat cu neuroblastom, un cuvânt pe care, după spusele tatălui său, nici un copil nu ar trebui să-l știe.[3] După operație, Garrett a rămas orb, mut și paralizat. Conectat la un ventilator care să-l ajute să respire, el trebuia să învețe din nou să meargă, să vorbească și să meargă la baie. Chiar dacă printr-o minune ar fi putut face asta, tot i se dădeau doar 50% șanse să supraviețuiască mai mult de cinci ani.

Soții Miller au început să numere clipele care le mai rămăseseră alături de fiul lor.

Într-una dintre zilele de la mijlocul perioadei de tratament contra cancerului, privindu-și fiul, Eric se gândea cum se scurge viața lui Garrett. În ciuda provocărilor cărora copilul trebuia să le facă față și a îngrijorării legate de acestea, el și-a dat seama de un lucru. A avut o revelație. Lucrând în domeniul medical, o industrie „unde oamenilor le sună întotdeauna ceasul“, Eric și-a dat seama de greșeală. Nu doar viața lui Garrett se putea încheia în orice moment, ci și a lor. Nu exista nici o garanție că măcar cineva din familia Miller îi va supraviețui lui Garrett.

– Trebuie să ne trăim viața tot timpul, mi-a spus Eric. Și asta pentru că nici unuia

dintre noi nu i se garantează că va mai fi peste o oră sau două.

Oricât timp le-ar mai fi rămas, soții Miller aveau să își trăiască viața din plin.

După ce Garrett a fost mutat de la secția de terapie intensivă și deconectat de la ventilația mecanică, tatăl său se întreba dacă mai există cineva care să știe cum se simte el. Stând la fereastra spitalului, se ruga pentru un răspuns la disperarea care amenința să distrugă și ultima speranță pe care o mai avea familia sa.[4] Cam pe atunci, a aflat despre povestea lui Matt King, inginerul IBM și faimosul biciclist orb.[5]

În toamna aceea, Eric și-a dus fiul să-l întâlnească pe Matt King la un concurs de ciclism desfășurat în apropiere, iar Garrett a avut șansa să se urce pe o bicicletă-tandem, să strângă mânerul cu propriile mâini și să simtă pedalele sub picioare. A fost ziua în care speranța a reînviat pentru Garrett. A dorit să meargă din nou cu bicicleta, ceea ce – fără ca el sau tatăl său să știe – a fost începutul unui proces care avea să le schimbe viața nu doar lor, ci și pe aceea a multor altor oameni.

Câteva luni mai târziu, Garrett i-a spus mamei lui că vrea să încerce să meargă cu bicicleta. Mama nu s-a lăsat convinsă ușor, dar copilul a insistat. La momentul acela, îi revenise vederea într-o oarecare măsură și începuse să meargă puțin. Cu ajutorul mamei, Garrett s-a suit din nou pe vechea bicicletă și a început să pedaleze. La început, mama a alergat după el, ajutându-l să-și țină echilibrul, în timp ce el pedala stângaci. Dar, curând, a început să-și miște picioarele mai repede decât putea ea alerga și, scăpat din strânsoarea mâinilor ei, chiar dacă și pentru un singur moment, a gustat libertatea de dinaintea momentului când cancerul pusese stăpânire pe corpul lui. În aceeași zi, tatăl lui a adus acasă o bicicletă-tandem nou-nouță pentru a putea pedala împreună.

Șase luni mai târziu, pe 24 iunie 2001, după un an de radioterapie și chimioterapie, Garrett, în vârstă de șase ani, trecea linia de sosire la primul concurs de triatlon din viața sa. Tatăl său alerga în spatele lui împingând scaunul cu rotile. Se împlinea un an de când suferise operația în urma căreia rămăsese cu deficiențe.[6] Pentru cuplul tată-fiu, care trecuse prin atâtea necazuri, cursa a fost un mod de a declara lumii întregi, și poate și lor înșiși, că nu vor lăsa ca o tumoare să-i împiedice să trăiască și să se bucure de viață. Datorită programului de tratament în care l-au înscris părinții, speranța de viață a lui Garrett a crescut la 90%.

Toate acestea se întâmplau acum 14 ani.

De la acea operație care l-a lăsat aproape invalid atâția ani, Garrett a concurat alături de tatăl său în peste 12 competiții de triatlon, iar o dată chiar de unul singur. Vederea, deși nu i s-a restabilit complet, a revenit până la nivelul în care poate distinge obiecte și umbre. Din punct de vedere legal, încă este considerat orb, dar poate face lucruri despre care doctorii spuneau altădată că sunt imposibil de realizat. Fără exagerare, Garrett este un miracol.

*

Aceasta nu este o carte despre miracole. Este o carte despre găsirea vocației proprii, despre descoperirea menirii tale în această lume. Vocația este acel ceva pe care nu poți să nu-l faci, este răspunsul la vechea întrebare: „Ce ar trebui să fac cu viața mea?“

Există cărți despre cum să-ți găsești meseria mult visată sau cum să devii un bun profesionist – aceasta nu este una dintre ele. Află cine ești cu adevărat este o carte despre vocație, un cuvânt a cărui definiție s-a îndepărtat foarte mult de cea originară. Termenul vocație provine din cuvântul latin vocare și înseamnă „chemare“. Inițial a fost folosit în sens religios, ca în expresia „chemare la preoție“. Și, timp de secole, oamenii l-au considerat ca atare – ceva rezervat unei elite, unui mic număr de persoane deosebite, care au avut norocul de a simți chemarea.

Dar dacă nu este adevărat? Dacă există o chemare în fiecare dintre noi?

În această carte voi încerca să „recuperez“ vechiul sens, cel conform căruia vocația înseamnă mai mult decât o profesie. Prin poveștile unor oameni obișnuiți, voi arăta că, în mare parte, părerea noastră despre chemare, dacă avem o astfel de părere, este greșită. Calea spre o muncă plină de satisfacții nu arată întotdeauna ca un plan bine pus la punct. Uneori, drumul spre țelul propus este o experiență haotică, iar modul în care reacționăm contează mai mult decât ceea ce ni se întâmplă.

Fiecare capitol spune povestea cuiva și ilustrează un concept important – una

dintre cele șapte etape ale chemării. Și, deși poveștile sunt diferite, au toate un punct comun: toți oamenii au fost uimiți de ceea ce au descoperit. Cred că aceasta este povestea pe care nu o auzim suficient astăzi – una care ne-ar putea ajuta să ne înțelegem mai bine propria călătorie. Și de unde putem afla asta mai clar decât din povestea unui copil de cinci ani care a învins cancerul și a participat la un concurs de triatlon?

În cei 18 ani de viață, Garrett-Rush Miller a câștigat competiția de triatlon Half Ironman, s-a cățărat pe Machu Picchu și a obținut rangul de Eagle Scout[7]. Atunci când nu este la școală sau nu se antrenează în sala de gimnastică, își petrece timpul ca voluntar alături de Wounded Warriors, o organizație caritabilă care îi sprijină și îi încurajează pe veteranii de război. În momentul când scriu aceste rânduri, Garett se pregătește de absolvirea liceului și, mai mult ca oricând, își dorește o prietenă.

Când Eric mi-a trimis un e-mail cu noi articole din ziare despre povestea fiului său, i-am sunat imediat. Am vorbit cu amândoi în timpul pauzei de masă a lui Garrett și am fost impresionat de optimismul lor și de cât de importantă era perspectiva din povestea celor doi, care nu era povestea de succes a unui om provenit dintr-un mediu sărac sau vreo experiență de ordin spiritual. Te îndemna să realizezi lucruri mărețe, dar și foarte practice. Tot ceea ce făceau acești oameni era să încerce să supraviețuiască, să dea un sens vieții, și aceasta era povestea în care mă regăseam.

L-am întrebat pe Garrett dacă s-a gândit vreodată cum ar fi fost viața lui dacă în ziua aceea nu ar fi ratat lovitura, dacă nu ar fi făcut cancer și nu ar fi trecut prin 64 de săptămâni de chimioterapie.

„Niciodată nu m-am gândit la asta“, a spus Garrett.

Și tatăl lui a recunoscut același lucru.

„Realitatea este că așa ne-a fost dat și trebuie să ne descurcăm cât de bine putem“, a explicat Eric.

Eric Miller a încercat întotdeauna să-și orienteze copilul spre ceea ce acesta putea face, nu spre ceea ce nu putea. Iar această mică lecție a dus la experiențe incredibile pentru amândoi. Darul pe care tatăl lui Garrett l-a făcut copilului său nu a fost protecția împotriva durerii și a suferinței, oricât de mult și-ar fi dorit Eric să i-o ofere. Și-a ajutat copilul să vadă că nu schimbările sunt cele care fac

viața extraordinară, ci modul în care le folosim.[8]

Corectarea cursului vocației tale

La un anumit moment din viață, te-ai gândit că te-ai născut ca să realizezi ceva important. Dar a venit vremea liceului, apoi a facultății, iar părinții te-au convins să devii avocat, și nu brutar. Profesorul preferat ți-a spus că facultatea de medicină e o mișcare mai inteligentă decât să te muți la New York pentru a urma actoria. Iar tu i-ai crezut. Atunci când a început „viața adevărată“, ai renunțat, dar ai numit asta maturizare și ți-ai abandonat complet visul. Ai găsit scuze pentru că, nu-i așa, a-ți dori ceva extraordinar e ceva egoist și imatur și te-ai întrebat dacă vreunul dintre acele sentimente ale tinereții a existat măcar vreodată.

Dar, chiar și atunci, ai știut că greșești. Oricât de gălăgioasă devenise lumea sau oricât de ocupat erai, a existat întotdeauna ceva în interiorul tău – o voce care ți-a șoptit în cele mai liniștite momente ale existenței tale, reproșându-ți viața pe care nu ai trăit-o. Dacă asculți cu atenție, încă o mai poți auzi.

Oriunde te uiți, vezi oameni care se scuză că nu și-au urmat visul. Unii spun că „încă mai construiesc acel vis“, alții ridică cu indiferență din umeri declarând că încearcă în continuare să afle ce doresc să devină atunci când vor fi mari. Astfel de fraze par nevinovate, dar în realitate nu sunt deloc așa. Sincer, mulți dintre noi se simt blocați, trecând fără nici un țel de la o slujbă la alta, fără să știe sigur ce caută sau la ce să se aștepte. Ne-am acceptat soarta. Asta-i viața. Chiar dacă facem tot posibilul să fim realiști, suntem neliniștiți. Ce altă mângâiere avem în afară de ideea vagă că nu suntem singuri?

Pe măsură ce intrăm într-o nouă eră a istoriei umanității și speranța medie de viață crește, iar lumea devine un loc tot mai bun, plin de soluții tehnologice, oamenii își pun întrebări tot mai profunde. Acum ne dăm seama că modul în care am muncit nu mai dă rezultate. Fabricile se micșorează, nu se măresc. O carieră profesională de 40 de ani e deja istorie. Omenirea necesită o nouă abordare a vocației și avem nevoie de ceva nou – sau poate de ceva foarte vechi.

Există o cale spre munca plină de satisfacții care nu te obligă să te conformezi carierei alese de părinți sau pentru care să-ți compromiți valorile. Nu va semăna cu nici o lecție predată la școală și probabil nici cu ceea ce ți-au spus profesorii despre viitorul tău, dar te poți baza pe ea. Sunt lucruri mai importante în viață decât ceea ce ți se întâmplă, iar vocația înseamnă mai mult decât să pontezi o cartelă.

Dar cum putem găsi o astfel de cale ce pare dispărută de multă vreme?

Călătoria descrisă în această carte este o cale veche. Este calea artizanilor și a meșteșugarilor – un drum vechi de secole, care necesită perseverență și devotament –, este poteca îngustă pe care puțini o găsesc. Vom urma aici exemplul dat de informaticieni și pădurari, participând la același proces care a dat artiști celebri, misionari plini de compasiune și antreprenori de succes.

Uneori va trebui să ai încredere în instinctul tău, alteori va trebui să faci lucruri neplăcute, chiar dureroase. Dar, pe măsură ce avansezi, pe drumul tău vor exista semne, repere care te vor asigura că mergi în direcția cea bună.

Calea descrisă aici nu este un manual de viață. Este o bucată de pânză pe care să-ți adaugi propria experiență. Nu este un experiment științific cu rezultate previzibile și nu va fi un program de autoajutorare menit să te inspire.

După ce am aflat poveștile a sute de oameni care și-au găsit vocația, am identificat șapte caracteristici comune, ilustrate în capitolele următoare. Fiecare capitol spune cel puțin o poveste și are la bază o temă:

1. Conștientizare

2. Ucenicie

3. Practică

4. Descoperire

5. Profesie

6. Măiestrie

7. Moștenire

Ai putea considera aceste teme ca niște pași, dar sunt mai degrabă etape care se suprapun și care, odată începute, continuă pentru tot restul vieții. De exemplu, după ce ai învățat disciplina conștientizării, continui să o practici pe parcursul uceniciei, căutând îndrumare tot timpul. La fel se întâmplă și cu practica – este ceea ce continui să faci după ce ai căpătat o aptitudine.

Găsirea vocației este un proces în sine. Deși la început poate părea un haos, există o ordine care se naște din acest haos. Și, dacă te angajezi să urmezi aceste etape, cu atenție și perseverență, vei obține ceva extraordinar, ceva de care poți fi mândru.

Renunțarea la ceea ce ar fi putut fi

– O parte a problemei oamenilor este că se gândesc la tot ce s-ar fi putut întâmpla, mi-a spus Eric, după ce fiul lui a încheiat convorbirea telefonică. Cui îi pasă cum ar fi putut fi viitorul lui Garrett? Nu contează. În acest punct ne aflăm și spre acest punct ne îndreptăm.

Am simțit în vocea lui acea tărie sufletească care l-a ajutat să se ocupe, mai bine de zece ani, de creșterea unui copil cu nevoi speciale, ca să nu mai vorbim în cariera lui ca paramedic și infirmier. Mi-a povestit în continuare despre divorțul său și mi-a mărturisit că a rămâne blocat în ceea ce ar fi putut fi doar îi împiedică pe oameni să-și trăiască viața. Viața este plină de surprize și nu ajută la nimic să te concentrezi pe regrete sau să încerci să recuperezi ceea ce ai pierdut.

– Poate că problema multor oameni, a adăugat el, este că se gândesc tot timpul la ce s-ar fi putut întâmpla dacă…? Cui îi pasă? Pur și simplu s-a întâmplat.

Dar ce nu s-ar fi întâmplat, dacă Garrett nu s-ar fi îmbolnăvit niciodată?

– Este cu totul altceva, a recunoscut el, iar vocea i-a devenit mai blândă. Ne

gândim tot timpul la acest aspect. Nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat. Viața mea ar fi fost cu totul alta.

Nimic din toate acestea. Nici triatlonurile, nici fundația pe care au înființat-o, nici nenumăratele vieți afectate – nimic nu s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi fost tragedia care a lovit familia Miller cu 15 ani în urmă. Datorită bolii lui Garrett, Eric încurajează astăzi alte persoane într-un fel care ar fi fost imposibil înainte. Activitatea sa în unitatea de terapie intensivă din spital îl ajută să vorbească tot timpul cu suferinzii.

– Am tot dreptul acum, datorită suferinței lui Garrett, spune el.

Ce speranță le dă acestor pacienți? Ce încurajare le aduce suferința lui? Le spune să-și țină capul sus, chiar și atunci când nu cred că mai este cu putință.

– Tot mai mulți oameni îți urmăresc viața, iar propriile vieți și provocări devin tot mai puternice datorită destinului tău. Ți-am promis: viața ta contează, viața ta este importantă și se întâmplă lucruri pe care nici tu nu le poți înțelege pe deplin.

Așa a procedat Eric, încurajându-și fiul să facă la fel: să recunoască că orice se întâmplă în viețile lor acum, oricât de greu ar fi este important. Să nu aștepte cea mai bună oportunitate sau ca lucrurile să se îmbunătățească, ci să profite cât mai mult de viață. Întrebarea la care răspunde viața lui Garrett Rush-Miller este aceeași pe care mulți dintre noi ne temem să o adresăm: Ce se întâmplă atunci când viața pe care trebuie să o duci nu seamănă cu aceea pe care ți-ai planificat-o?

Fiecare dintre noi a avut în viață surprize și eșecuri, dezamăgiri care au întrerupt ceea ce am crezut că este drumul nostru. În cele din urmă ne-am ales cu ceva ce pare a fi mai puțin un țel personal și mai mult un dezastru. Ascultându-l pe Garrett depănându-și povestea, m-am întrebat dacă diferența dintre oamenii deosebiți și noi, ceilalți, nu are de-a face mai puțin cu împrejurarea, ci mai mult cu hotărârea. Poate că toți avem puterea să ne transformăm viețile în povești importante dacă începem prin a considera dificultățile drept oportunități.

Nu putem controla ce ne oferă viața, dar putem controla modul nostru de reacție. Și, pe măsură ce o facem, ne apropiem de o viață tot mai plină de satisfacții, pe care nici un plan nu ar fi putut să o prevadă. Pentru a ajunge în acest punct, trebuie să renunțăm la ceea ce credem că merităm și să acceptăm realitatea ca atare, lucru care ar putea duce la ceva mai bun decât ne-am fi putut imagina

vreodată.

Viața ta, deși nu e o întâmplare, este plină de surprize. Scopul acestei cărți este de a te ajuta să știi cum să acționezi atunci când apar aceste surprize.

---

[1] În SUA, sport de echipă pentru copiii între 4 și 8 ani, bazat pe regulile simplificate ale jocurilor de baseball și de softball (n.tr.)

[2] „Rush-Miller Foundation“, Rush-Miller Foundation, accesat la 1 august 2014, http://rushmillerfoundation.org/.

[3] Patrice O'Shaughnessy, „Profiles: One Bike at a Time“, Nursingcenter.com, accesat la 1 august 2014, http://www.nursingcenter.com/Inc/JournalArticle?Article_ID=756067.

[4] „Rush-Miller Foundation“.

[5] Matt King, Team King, accesat la 1 august 2014, http://thekinglink.com/.

[6] Loretta Sword, „Blindness Poses No Barrier to Determined Family“, Cheyenne Mountain Triathlon, 24 iunie 2001, accesat la 1 august 2014, http://rushmillerfoundation.org/images/PhotAlb/Cheyenne 2001/Chey2001.htm.

[7] Cel mai înalt rang obținut de cercetași în SUA (n.tr.)

[8] Eric Miller și Garrett Rush-Miller, interviu telefonic realizat de autor, 18 februarie 2014. Toate citatele directe provin din interviul nostru, dacă nu sunt notate altfel. S-au folosit surse anterioare pentru a completa povestea din fundal, reconfirmată ulterior de către Eric și Garrett.

I

PREGĂTIREA

ASCULTĂ-ȚI VIAȚA 1

Chemarea către ceva vechi,

nu către ceva nou

Înainte să-i spun vieții ce vreau să fac cu ea,

trebuie să las viața să-mi spună cine sunt.

PARKER PALMER

Nu poți să „știi pur și simplu“ care ți-e vocația. Trebuie să cauți indicii de-a lungul drumului, să descoperi ce îți spune viața. Cunoașterea vine odată cu practica.

Coridoarele spitalului Emory erau foarte aglomerate în ziua aceea, când Jody Noland își croia drum prin mulțime încercând să localizeze camera prietenului ei. Trecea pe lângă oamenii veniți în vizită la cei dragi, gândindu-se îngrijorată: Cum i se poate întâmpla ceva atât de îngrozitor lui Larry?

Recent, Larry Elliott se hotărâse să-și facă ordine în viață și își vânduse afacerea de succes din domeniul asigurărilor pentru a ajuta copii aflați în suferință din întreaga lume. Împreună cu soția sa, Bev, au început să lucreze ca asistenți maternali la un cămin de copii din statul Alabama, ajungând apoi în funcții de conducere la un alt cămin de copii de la periferia orașului Atlanta. Se orientase către ceva nou în ceea ce considera el că va fi cea de-a doua jumătate a vieții sale, dar avea la dispoziție mult mai puțin timp decât credea.

Larry și Bev au hotărât să plece, împreună cu familia, într-o mult așteptată vacanță în Europa. Era șansa de a petrece momente deosebite alături de copiii lor. Era excursia pe care toată lumea o aștepta cu nerăbdare.

Durerea a debutat în timpul zborului spre Italia, când Larry a simțit cum îi zvâcnesc tâmplele. La Florența, tomografia computerizată a relevat o tumoare la creier, iar familia a trebuit să-și încheie vacanța înainte de termen. În timpul zborului spre casă, comandantul a fost nevoit să piloteze avionul la o altitudine mai joasă, pentru a reduce presiunea din creierul lui Larry. În dimineața următoare era programat să intre în operație. La 48 de ani, Larry se lupta cu o tumoare cerebrală.

Camera lui nu a fost greu de găsit, după cum amintește Jody, mai târziu, în cartea ei: „Era cea din care oamenii se revărsau pe coridor“.[9] Nu era spațiu suficient pentru toți prietenii pe care Larry și-i făcuse într-o viață. Și, în ciuda durerii, Larry a făcut tot posibilul ca vizitatorii lui să se simtă bine.

În ziua aceea, comportamentul lui trăda o urgență. La un moment dat, și-a întrebat soția dacă îi adusese hârtie și pix, ceea ce i s-a părut ciudat lui Jody. Mai

târziu, a întrebat-o pe Bev ce însemna cererea lui, iar ea i-a explicat că Larry dorea să scrie o scrisoare fiecăruia dintre copiii lor, înainte de a fi operat. Nu știa dacă va scăpa cu viață și dorea să le transmită dragostea lui, recunoscând ceea ce era unic și special la fiecare dintre copiii lui.

Larry a mai trăit încă nouă luni înainte de a pierde definitiv lupta cu cancerul.

În același an, Jody a mai pierdut alți doi prieteni, amândoi în vârstă de 40 de ani, care au pierit subit. Moartea lor a fost un șoc pentru toți. În timp ce privea cele trei familii îndurerate, Jody se gândea la mângâierea pe care cuvintele lui Larry au adus-o familiei sale. Suferea pentru copiii care „știau, fără îndoială, că părinții lor îi iubeau, dar le lipseau foarte mult încrederea și siguranța pe care prezența fizică a acestora le-o oferea“. Se gândea neîncetat la scrisoarea lui Larry și la schimbarea pe care aceasta o produsese.

Jody a început să spună și altora povestea lui Larry. „Nu credeți că asta ar trebui să facem cu toții pentru oamenii pe care îi iubim?“, întreba ea încercând să atragă interesul. Și mulți îi răspundeau: „Da, dar eu nu sunt scriitor“ sau „Da, dar nu am nici o idee de unde să încep“.

– Un mod de a ne cunoaște harul, mi-a spus Jody, este atunci când ceea ce nouă ni se pare că e ușor nu e ușor și pentru alții. Mă tot gândeam, cât de greu poate fi? Poate îi pot ajuta pe oameni să o facă… Ceea ce le părea atât de greu multora mie îmi părea ușor.[10]

În cele din urmă, a cedat acestei chemări.

Jody a creat Leave Nothing Unsaid [Nu lăsa nimic nespus], un program și o carte care ajută oameni de toate vârstele să scrie scrisori către cei dragi. Moartea lui Larry a inspirat-o, dar ideea nu a devenit realitate până când nu s-a hotărât să acționeze. Se tot gândea că cineva trebuia să facă ceva. În cele din urmă, și-a dat seama că acel cineva era chiar ea.

La 58 de ani, Jody Noland începe să înțeleagă cum, zeci de ani, viața ei se îndreptase exact către acest moment. Face ceea ce s-a născut să facă și, în ciuda situației dificile, chiar neplăcute, a învățat o lecție importantă. Tot timpul viața a învățat-o câte ceva, chiar și în momentele dureroase. Și, dacă nu ar fi fost atentă, s-ar fi putut pur și simplu să rateze.

Fericirea este supraestimată

Sunt două povești pe care le auzim atunci când vine vorba de îndeplinirea unui vis. Prima este cea a unui bărbat sau a unei femei de succes. În această poveste vedem cum o persoană extrem de motivată depășește momentele grele și învinge dificultățile pentru a obține succesul. Mulți dintre noi am crezut că aceasta este singura cale de a realiza ceva – doar prin tenacitate. Procesul este simplu: îți stabilești un țel, muncești din greu și îți atingi obiectivul. Poți fi orice îți dorești, poți realiza orice vrei; tot ce trebuie să faci este să muncești din greu. Ai controlul deplin asupra destinului tău. Dar lucrurile nu sunt întotdeauna atât de simple.

În filmul The secret of my succes [Secretul succesului meu], Michael J. Fox joacă rolul unui tânăr ambițios pe nume Brantley, care încearcă să pătrundă în lumea corporatistă. După ce a fost respins de nenumărate ori, el izbucnește în timpul unui interviu eșuat pentru un loc de muncă: „Peste tot unde am mers astăzi, ceva nu a fost în regulă: prea tânăr, prea bătrân, prea scund, prea înalt. Oricare ar fi neajunsul, îl pot remedia. Pot fi mai în vârstă; pot fi mai înalt; pot fi orice“.[11]

La fel ca mulți alți oameni, și Brantley crede că, dacă își pune ceva în gând, poate realiza totul. În final, își dă seama că secretul succesului nu înseamnă că, dacă obții uneori tot ce dorești, ești întotdeauna fericit.

A doua poveste este opusul celei dintâi. În locul persoanei de succes, ai o persoană hotărâtă. Ce-o fi, o fi. Viața trece, în ciuda a ceea ce vrem noi. Nu controlăm nimic și, în final, uitându-te înapoi la viața ta, înțelegi că nu exista o altă cale. Dar unde este aventura – unde este scenariul tău? Și cum rămâne cu nenumăratele povești ale celor aflați pe patul de moare și care își mărturisesc regretul? Chiar și atunci când vorbim despre „destin“ și „soartă“, vrem să credem că deținem controlul asupra viețiilor noastre. Trebuie să existe și un alt drum.

Prima cale spune că poți fi orice îți dorești; a doua spune că nu ai de ales. Dar poate că există și o a treia cale. Ce-ar fi dacă scopul tău ar însemna mai mult decât obținerea a ceea ce îți dorești? Ce-ar fi dacă ar exista unele lucruri pe care nu le-ai putut controla, dar modul în care ai reacționat în fața acestor situații a

schimbat totul? Există un scop în viață sau doar țopăim cu toții într-un univers haotic? Toată lumea, începând cu erudiții religioși și până la oamenii de știință și consilierii în carieră, a reflectat la aceste întrebări. Așa că să le analizăm pragmatic.

Iată ce știm. Mulți oameni sunt nefericiți la serviciu, unde își petrec o mare parte din timp. Un sondaj recent a arătat că doar 13% din toată forța de muncă este „logodită“ cu slujba lor. Ceilalți 87% se simt deconectați de la slujbă și mai mult frustrați decât împliniți.[12] Aceste cifre nu ar trebui să fie o surpriză. Când o prietenă ne spune că își urăște serviciul sau când un membru al familiei vorbește urât despre șeful lui, nu suntem șocați. Este o atitudine acceptabilă. Am fost obișnuiți să considerăm munca drept o corvoadă, o activitate de rutină pe care o îndurăm în schimbul unui salariu. Iar asta este o problemă.

Când ești blocat în îndeplinirea unei obligații, în loc să-ți urmezi visul, nu ești în forma ta cea mai bună. Cu toții știm asta. De aceea aflăm că tot mai mulți oameni își schimbă serviciul. Fac tot posibilul să fie fericiți, dar eșuează lamentabil. Mulți dintre noi am acționat în acest fel, într-un anumit moment, când am renunțat la un lucru pentru promisiunea unuia mai bun. Și am fost dezamăgiți cînd am aflat că și următoarea activitate sau relație era la fel de complicată ca și aceea de care tocmai fugiserăm.

Dar poate că gândim total greșit. Poate modul cel mai rău de a fi fericit este să încerci să fii fericit. Reputatul psihiatru austriac Viktor Frankl susține această idee în lucrarea sa. Supraviețuitor al Holocaustului, Frankl a cunoscut personal suferința și aceasta l-a învățat o lecție importantă. Oamenii, a arătat el, nu sunt construiți genetic să caute plăcerea și să evite durerea. Ei vor să însemne ceva. În ciuda a ceea ce spunem, nu vrem fericirea. Pur și simplu nu-i suficientă ca să ne satisfacă cele mai profunde dorințe. Căutăm ceva în plus, ceva transcendent – un motiv pentru a fi fericiți.[13]

Terapia de salvare a vieții pacienților sinucigași și experiența proprie într-un lagăr de concentrare nazist i-au arătat lui Frankl că există trei lucruri ce dau însemnătate vieții: primul, un proiect; al doilea, o relație importantă; iar al treilea, perspectiva mântuirii prin suferință. A înțeles că, dacă oamenii aflați chiar în cele mai sumbre situații au ceva de făcut, ceva la care să revină a doua zi, înseamnă că încă mai au un motiv să trăiască. Manuscrisul la care lucra înainte să ajungă în lagăr și speranța de a-și revedea soția l-au ținut în viață pe Frankl. Deoarece avea ceva de făcut, pe cineva care, credea el, încă îl mai

aștepta și o anumită atitudine față de suferință, el a supraviețuit, în timp ce alții nu. Iar cartea sa de memorii, Omul în căutarea sensului vieții, a devenit una dintre cele mai cunoscute lucrări ale secolului XX și a influențat milioane de vieți.[14]

Ceea ce nu înțelegem adesea este că făurirea propriei noastre povești, chiar și despre durere, este o abordare greșită. Trăirea în trecut sau obsesia viitorului nu te vor ajuta să te realizezi. După spusele lui Frankl, nu îți învingi sentimentul de inutilitate concentrându-te asupra acestei probleme. Trebuie să găsești un mijloc mai bun de distragere a atenției. Ceea ce, altfel spus, înseamnă că trebuie să te oprești din încercarea de a fi fericit. Dar oare nu toată lumea vrea să fie fericită? Poate că nu. Viața este prea scurtă ca să faci ceva inutil, să-ți irosești timpul cu lucruri care nu valorează prea mult. Ceea ce ne dorim cu toții este să știm că trecerea noastră pe acest pământ a însemnat ceva. Putem fi nebuni de plăcere doar până când începem să ne întrebăm care e scopul. Aceasta înseamnă că, dacă dorim adevărata mulțumire, trebuie să ne ridicăm deasupra meschinăriei propriilor dorințe și să facem ceea ce ni se cere. Vocația apare atunci când acceptăm durerea, nu când o evităm.

Din păcate, tragediile sunt inevitabile. Lucruri rele li se întâmplă oamenilor buni, indiferent dacă vor sau nu. Totuși, destinul nostru nu este determinat de gradul în care reușim să parăm loviturile sorții, ci de felul în care reacționăm atunci când acestea apar. Durerea și suferința, deși sunt obstacole care ne intimidează, nu sunt suficient de puternice să ne țină la distanță de scopul nostru. De fapt, uneori pot fi chiar catalizatorii unor astfel de descoperiri.

Este lecția pe care Jody Noland a învățat-o de la prietenul ei Larry și pe care aproape a uitat-o atunci când soțul ei se afla pe patul de moarte.

Frica cea bună

Frica este un inhibitor puternic, dar poate fi și un factor eficient de motivare. Teama de eșec sau de respingere poate fi nesănătoasă sau irațională, dar teama de a nu le spune celor dragi cât de mult ții la ei este plină de consecințe. Prin urmare, nu toate temerile sunt rele. Unii oameni lasă teama să le conducă viața.

Ei evită riscurile, sperând să reducă posibilitatea de eșec, și, de fapt, se îndreaptă în direcția opusă vocației. Secretul este să știi când să-ți asculți frica.

În 2009, soțul lui Jody, Mike Noland, a fost diagnosticat cu cancer hepatic în stadiul IV. Jody a început să caute informații pe internet despre prognosticul său. Dându-și seama că soțul ei nu mai are mult de trăit, a început să se pregătească pentru ceea ce era inevitabil. Totuși, Mike avea alte planuri.

Modul său de a face față situației era să nege iminența morții. După spusele lui Jody, el „s-a retras în carapacea lui“, refuzând să admită realitatea. Nu citea nimic despre starea lui, nu le punea nici o întrebare doctorilor și își continua viața ca de obicei – bineînțeles, cu excepția tratamentelor regulate de chimioterapie și radioterapie.

– Pe când se întâmplau toate astea, mi-a povestit Jody, el era preocupat de clienții lui sau dacă era momentul să încheie un contract de vânzare-cumpărare a afacerii sale. Faptul că acționa în felul acesta însemna că își acceptase sentința la moarte sigură. În ziua în care a încheiat contractul, mintea a început să i se întunece.

În timp ce o ascultam pe Jody depănându-și povestea la telefon, după ani de zile de la acel eveniment, încă mai auzeam durerea din vocea ei. Simțeam tensiunea. Îl rugase pe Mike să le scrie scrisori copiilor săi, un gest care avusese un impact deosebit asupra familiei lui Larry. De fapt, impresionată de gestul prietenului ei, începuse să-i ajute și pe alții să facă la fel, predând lecții de scriere a unor scrisori, prin intermediul cărora oamenii găseau puterea să transmită cuvinte de sprijin celor dragi. Dorea ca și familia ei să primească aceeași mângâiere ca aceea pe care o dăruise ea străinilor. Dar soțul ei s-a împotrivit. Nu considera că boala lui era atât de gravă. Și, după săptămâni în care a încercat să-l convingă, chiar și apelând la scrierea scrisorilor în locul lui, Jody a renunțat, în cele din urmă, hotărâtă să-și aline soțul în timpul care le mai rămăsese.

Cancerul l-a omorât repede pe Mike. După trei luni de la diagnosticare, a murit fără să fi început vreodată o singură scrisoare. După înmormântare, fiica sa, Nancy, a întrebat-o pe Jody dacă el scrisese vreo scrisoare ca acelea pe care mama sa vitregă îi învățase pe alții să le scrie. Jody era distrusă. Își dădea seama de neputința ei. În ciuda încurajării și a cicălelilor ocazionale, nimic nu a mers. Cunoștea puterea redactării scrisorilor, impactul pe care îl au câteva cuvinte de încurajare. Dar acum nu existau scrisori pentru Nancy, nu erau cuvinte de sprijin

din partea tatălui ei decedat și nu aveau să mai fie niciodată.

După moartea lui Mike, Jody s-a întrebat dacă să mai continue lecțiile de redactare a scrisorilor.

– Concluzia imediată a fost că trebuia să renunț la acest vis, își amintește ea în cartea sa. Cum puteam să-i învăț pe alții să facă asta, când eu am dat greș atât de lamentabil în propriul meu cămin? Se întreba dacă aceasta fusese, de fapt, vocația ei. Chiar m-am gândit că înțelesesem greșit, a mai scris ea.

Jody și-a donat manualele pe care le scrisese, păstrând doar unul, ca amintire, și s-a lăsat pradă suferinței.

Un an mai târziu, a sunat-o un bărbat care căuta un exemplar din manualele sale. Soția celui mai bun prieten al său era pe moarte din cauza unui cancer mamar și dorea să le scrie o scrisoare celor două fiice ale sale. Era distrusă și nu știa cum să înceapă sau ce să spună. Jody i-a explicat că nu mai preda lecții de redactare a scrisorilor, dar i-a trimis femeii singurul manual care îi mai rămăsese. Moartea ei era atât de apropiată, scrie ea, încât au trimis un curier să ia cartea.

După câteva săptămâni, Jody a primit un bilet de mulțumire. Deoarece manualul o ajutase pe mama muribundă să-și exprime, în scris, iubirea pentru fiicele ei, aceasta și-a putut petrece ultimele săptămâni de viață în liniște. Jody a plâns. În tot acel timp se temuse de eșec, de a încerca și de a nu izbuti, dar abia atunci înțelegea care era într-adevăr miza. Știa că lucrul de care trebuia să se teamă cel mai mult era eșecul de a răspunde acestei chemări, indiferent cât de mult o durea.

– Mai degrabă încerc și dau greș decât să nu încerc, a spus ea.

Ce învățăm din basme

La începutul fiecărei povești ne este înfățișat ceva ce seamănă foarte mult cu o viață normală. Cu mult timp înainte ca eroul să ucidă un dragon sau să pornească într-o călătorie, eroina se află într-un loc obișnuit, visând la ceva mai bun. În Frumoasa și Bestia (filmul meu Disney preferat), Belle își cântă dorința de a

cunoaște mai mult decât „această viață de provincie“. În Războiul stelelor, Luke de-abia așteaptă să evadeze din plictiseala vieții de fermier, iar în Vrăjitorul din Oz, Dorothy cântă despre „viața de dincolo de curcubeu“. Viețile noastre sunt bântuite de fantoma a ceea ce ar fi putut să fie.

E ușor să-i ignori pe acești oameni considerându-i visători sau chiar complet nebuni. Dar există ei în realitate? Înainte ca o serie de evenimente să așeze eroul pe traseul destinului său, există sentimentul că, în viață, trebuie să existe mai mult decât asta. Poate că simți chiar acum lucrul acesta. Într-un moment important, totul capătă sens, așa cum s-a întâmplat în cazul lui Eric Miller, când și-a dat seama că viața fiului său nu se scurgea mai repede decât propria lui viață și când Jody Noland a văzut cât de importantă putea fi o scrisoare de la cineva drag. Asta este ceea ce povestitorii numesc „un eveniment incitant“, momentul în care totul se schimbă, iar povestea unui om obișnuit, care duce o viață obișnuită, capătă proporții mitice. Dar, pentru ca aceasta să se întâmple, trebuie să se mai declanșeze ceva. Eroina trebuie să intre în poveste, fie din propria-i alegere, fie din obligație. Belle pleacă să-și găsească tatăl. Luke pleacă de acasă cu Obi-Wan. Dorothy este luată pe sus de o tornadă. În orice poveste există un moment când un personaj trebuie să se hotărască să devină mai mult decât un spectator. Este un moment important, care întotdeauna pare să se petreacă în conștiință înainte de a se desfășura în viața reală. Această opțiune este totuși mereu precedată de ceva mai profund, de un sentiment agasant că trebuie să existe ceva mai mult.

De aceea, oamenii știu când sunt chemați spre o misiune importantă. Recunosc imediat imboldul de a face un pas înainte și de a realiza ceva măreț, pentru că așteptau acest imbold. Înainte să apară chemarea, trebuie să avem acel sentiment care să ne trezească spre scopul nostru.

Prin urmare, conștientizarea este cea care ne pregătește pentru vocația noastră.

Înainte de a ști care îți este vocația, trebuie să fii convins că ești chemat spre ceva. Nu contează dacă știi ce este acel ceva. Pentru a-ți dezvolta conștientizarea, trebuie să fii dispus să acționezi, să grăbești pasul și să vezi ce se întâmplă. Și, după ce te-ai convins că scopul nu te va găsi, că tu va trebui să-l cauți, ești pregătit. Totuși, până când nu faci această alegere, te vei simți frustrat văzând cum oamenii reușesc și punând succesul lor pe seama norocului sau a unui avantaj injust. Și procedând ca atare, te vei amăgi singur.

Adevărul este că unii oameni chiar sunt norocoși, iar alții s-au născut cu multe privilegii, dar ce importanță au acestea pentru tine? Încă mai ai o chemare.

Vocația poate însemna o mulțime de lucruri, dar nu e de ajuns. Și totuși, trebuie să-i răspunzi.

Înainte să începi munca vieții tale, trebuie să te pregătești. Șansele apar în calea tuturor, dar numai cei pregătiți le recunosc. Nu ai nevoie de vreun plan măreț. Trebuie să fii doar puțin nemulțumit. Trebuie să ai o vagă premoniție că lumea nu e dreaptă în totalitate. Asta este conștientizarea: sentimentul că e posibil ceva mai mult.

Nu ai nevoie de un prilej fericit sau de o oportunitate excelentă; nici măcar nu-i nevoie „doar să știi“. Ceea ce-ți trebuie într-adevăr este dorința și bunăvoința de a începe. Numai atunci te poți dărui muncii care ți se solicită, și doar cu acest prilej vei ști ce merită cu adevărat. Fără cunoaștere, nu vei putea recunoaște oportunitățile ce vor veni. Și ele vin întotdeauna la cei care țin ochii deschiși.

Frica cea rea

Eu nu am un vis. Era teama care, în ziua aceea, îmi bântuia gândurile și îmi stăruia în minte. M-am cufundat în scaun, înconjurat de o sută de perechi de ochi plini de speranță. Eram cu toții acolo, adunați în acea cameră multifuncțională (care, în ziua aceea, îndeplinea rolul de centru de conferințe) pentru același motiv. Să ne căutăm visul. Să găsim acel lucru pe care inimile noastre îl căutau.

Unii dintre noi doreau să devină romancieri; alții visau să își deschidă propriile agenții de publicitate sau să călătorească în America de Sud pentru a realiza filme documentare. Fiecare visător întruchipa un vis unic și frumos, o meserie specială de care lumea avea nevoie. Pasiunea din încăpere era molipsitoare, ceea ce întărea sentimentul că nu meritam să mă aflu acolo.

– Care este visul tău? era întrebarea obligatorie, de început, și cu toții ne străduiam să dăm un răspuns de calitate. Era chiar ceva ce trebuia să avem

înscris pe ecusoanele noastre. Cred că pe ecusonul meu era scris ceva profund și greu de definit precum „catalizator creativ“. Cu alte cuvinte, nu știam.

Habar n-aveam care îmi era visul sau ce căutam acolo. Când oamenii m-au întrebat ce voiam să fac cu viața mea, am răspuns folosind cuvinte mari, extravagante și fraze complicate care, pentru mine, nu însemnau mare lucru, dar îi făceau pe ceilalți să mă privească fix, fiind prea intimidați ca să-mi mai pună și alte întrebări. Și exact asta era și intenția mea.

– Vreau să fiu un șerpaș care spune povești, i-am replicat unui tip ce purta cu el un i-Pad.

El a dat din cap aprobator, iar în ochi i s-a citit teama de a-mi mai pune vreo întrebare. Misiune încheiată.

De câteva ori, în timpul conferinței, am vorbit despre ocupația mea zilnică, dar asta era ceva plictisitor și deloc original. Știam sigur că visul meu însemna ceva nou și interesant, ceva care se găsea „acolo undeva“, un lucru pe care nu-l mai făcusem niciodată înainte, dar l-aș fi recunoscut imediat ce ar fi apărut la orizont. La un anumit moment, în timpul conferinței, ar fi venit către mine, m-ar fi salutat cu un zâmbet și ne-am fi continuat restul vieții împreună.

De fiecare dată când răspundeam unei alte întrebări, mă simțeam de parcă m-aș fi demascat singur, iar oamenii începeau să vadă prin mine și mă compătimeau. Eu, nefericitul rătăcitor, care mă aflam la o conferință despre visuri și nu aveam un vis. Tipul fără viziunea viitorului, doar cu un ecuson fantezist. Și, pe când mă pregăteam să mă ridic de la masă cu o scuză și să mă strecor pe ușa din spate, primul vorbitor a urcat pe podium. Cu doar câteva cuvinte, mi-a spulberat iluziile.

– Unii dintre voi, cei aflați astăzi aici, nu știți care vă este visul, a spus el. De fapt, majoritatea dintre voi nu știu.

Am privit în jur și am văzut zeci de capete aprobând la unison. Temător, am făcut la fel, puțin îngrijorat, gândindu-mă la cei care mă priveau, dar renunțând în cele din urmă și gustând libertatea care venea odată cu recunoașterea faptului că nu știam ce făceam.

– Dar adevărul este, a continuat el, că știți cu adevărat care este visul vostru… Doar că vă este teamă să recunoașteți.

Eram deznădăjduit. Imediat ce a rostit aceste cuvinte, mi-a venit în minte un alt cuvânt: scriitor.

Acum nu-mi mai era teamă de eșec. Mi-era teamă că nu voi încerca.

*

Ce se întâmplă dacă nu știi ce trebuie să faci? Sau dacă nu ai nici o idee care este pasiunea ta? Acestea sunt întrebările pe care ni le punem atunci când încercăm să ne dăm seama ce ar trebui să facem cu viețile noastre. Sunt întrebări bune – și eu mi le-am pus –, dar nu sunt întrebările potrivite. Atunci când spunem că nu știm ce să facem, ceea ce facem de fapt este să punem o întrebare mai profundă. Ceea ce dorim să știm este: „Îmi poți promite că nu o să dau greș“?

Iar răspunsul este nu. Bineînțeles că nu. Nimeni nu poate promite asta.

Mulți oameni își irosesc cei mai buni ani din viață așteptând să apară o aventură, în loc să pornească în căutarea ei. Ei cedează în fața situației existente și visează la o viață ce va fi diferită cândva. Chinuiți de indecizie, ei așteaptă, nesiguri de calea corectă pe care să o urmeze. Și, în timp ce așteaptă, ratează șansa de a trăi. Singura opțiune deșteaptă este să se miște, să nu aștepte un moment mai bun și să aleagă direcția în acest moment. Da, ați putea da greș, dar cu toții știm ce se întâmplă atunci când nu încerci – nimic. Cu siguranță vor exista denivelări pe drum, chiar și viraje greșite, dar, cel puțin, vă mișcați.

Adesea ne gândim la vocație ca la ceva care vine spre noi, o revelație ce apare atunci când te aștepți mai puțin. Dar adevărul este că, oarecum, ea deja a venit. Deja ai o idee despre ce vrei să faci cu viața ta, chiar dacă nu știi sigur ce. Secretul este să găsești vocația ascunsă în viața ta. Asta am învățat în momentul în care am început să mă consider scriitor. Am pornit în căutarea răspunsurilor și am descoperit că unele existau deja în mine.

Toți vrem „pur și simplu să știm“ ce trebuie să facem cu viețile noastre pentru ca misiunea noastră să ne fie clarificată, dar vocația nu funcționează așa. Nu este niciodată clară și rareori evidentă, mai ales atunci când ești la început. Însă, după ce ai făcut acei primi pași, după ce te angajezi pe un anumit curs al acțiunii,

începi să vezi ce s-a aflat acolo dintotdeauna.

Mulți dintre noi au o bănuială secretă că trebuie să fie mai mult în viață decât asta. Înțelegem că fiecare are un rol de jucat într-o poveste mai mare. Chiar dacă nu suntem siguri care este rolul nostru, știm că există ceva. Puținii „norocoși“ care își găsesc vocația depun mărturie în acest sens. Știau că exista un obiectiv acolo, undeva, și erau hotărâți să-l găsească. Modul lor de acțiune a fost să facă primul pas, să învingă mitul lui „pur și simplu știi“ și să se decidă să treacă oricum la fapte. Și, la fel ca tine, au învățat o lecție importantă: luciditatea vine odată cu acțiunea.

La un moment dat, trebuie să recunoști acest ghiont, aluzia unei șoapte care spune că viața a refuzat să te ajute. Toți înțelegem într-o oarecare măsură ce trebuie să facem cu viețile noastre. Poate că nu ne dăm seama de această înțelegere sau poate că am pierdut-o, dar ea este acolo, așteptând să fie descoperită. Nu avem nevoie de o hartă, ci de o lopată – de un set de unelte ca să începem să săpăm. Credeam că vocația e ceva ce știi pur și simplu că ai, iar dacă nu ști, atunci nu ai o chemare. Dar am ajuns să înțeleg că nu despre asta e vorba. Chemarea este ceea ce ai atunci când privești înapoi la viața ta și înțelegi ce tot încearcă să te învețe.

Ce ai face dacă ai putea face ceva? Fiecare are un răspuns la această întrebare. Ai putea să-ți petreci întreaga zi împreună cu copiii, să călătorești prin lume sau, în cele din urmă, să scrii o carte. Ai putea acorda o perioadă importantă unei idei de afaceri sau poate, cu resursele potrivite, ți-ai putea cumpăra un aparat de fotografiat cu care să faci poze în parc, toată ziua. Sau, poate, ai sta pur și simplu pe terasă și ți-ai sorbi cafeaua alături de soție, acceptând toate lucrurile mărunte din viață. Dacă ești suficient de curios, toți au un răspuns la întrebare – și acesta este un indiciu important.

Problema este că foarte puține vieți arată, cât de cât, cum am vrea noi să arate. Ceea ce ne împiedică să trăim viața pe care o dorim este teama. Ne este teamă de necunoscut și de ceea ce am putea pierde – siguranța, reputația, viața noastră. Asta este ceea ce ne reține de la munca vieții noastre și ne amorțește conștientizarea chemării – misterul. Ne temem de ceea ce nu cunoaștem. Dar adevărul este că nu vei fi niciodată pe deplin lucid. Așa cum Maica Tereza spunea odată, rareori vei avea încredere.[15] Teama, indecizia, necunoașterea – acestea sunt piedicile care te împiedică să mergi mai departe. Și nu dispar niciodată. Dar dacă e să găsești ceea ce ești destinat să faci, va trebui să acționezi

oricum. Ce încerc să spun este că vocația cere muncă. Găsirea vocației tale va impune o călătorie în care să-ți înfrunți teama și care va dura toată viața. Cu ce începe această călătorie? Primul pas este cunoașterea. Descoperirea a ceea ce viața îți spune deja. Și, pe când încerci să descoperi acest mister, gândește-te la încă o întrebare, una mult mai constructivă: ce se întâmplă dacă nu faci asta? Asta ar trebui să te înspăimânte cu adevărat.

Viața îți vorbește

Mulți oameni cutreieră prin viață fără să își dea seama de misiunea lor, urmând, orbi, capriciile lumii. Pentru ei, cei care își ating potențialul par să aibă un dar extraordinar. Dar dacă urmărirea vocației nu e un lux rezervat unei elite? Dacă ar trebui să-ți trăiești viața pe deplin? De unde ai începe?

Ascultă-ți viața. Este sfatul lui Frederick Buechner. Autor care a fost o perioadă profesor și apoi preot, el a observat că găsirea vocației se referă mai puțin la mari momente de descoperire și mai mult la o obișnuință a conștientizării. „Vezi misterul de neînțeles care este viața“, scria el. „În plictiseala și durerea ei, cât și în emoția și bucuria ei: atinge, gustă, miroase calea ta spre esența ei sfântă și tainică, pentru că, în ultimă instanță, toate momentele sunt momente-cheie…“[16]. Conform lui Buechner, conștientizarea nu apare pur și simplu, ea trebuie cultivată.

Dacă acorzi atenție vieții tale și lecțiilor pe care ea te învață, nu te vei simți atât de pierdut. Povestea ta nu va arăta ca o serie de evenimente incoerente, ci, mai degrabă, ca un basm frumos ce se desfășoară în fața ta. Vei înțelege fiecare cădere, inconvenient și frustrare ca pe ceva mai mult decât pare a fi. Și, poate, în timp ce o asculți, viața îți va vorbi.

S-ar putea să te trezească dis-de-dimineață sau târziu în noapte și să îți spună ce ești menit să faci cu darurile, pasiunile și talentele tale. Această voce te-ar putea ajuta să înțelegi ce ți s-a întâmplat și ți-ar putea oferi îndrumare. Sau ar putea descurca firul care leagă un subiect la care nu te-ai gândit niciodată până acum. Problema nu e neapărat ce spune vocea. Bineînțeles că este importantă, dar nu o putem controla. Problema este să ascultăm.

Într-o lume plină de lucruri care ne atrag atenția, tocmai asta suntem înclinați să nu facem. Mai degrabă, am cumpăra o carte, ne-am înscrie la un seminar sau am participa la o conferință care să ne instruiască. Faceți acest pas. Urmați acest program. Aderați la aceste șase principii. Dar astfel de experiențe sunt substituenți slabi pentru „misterul de neînțeles" care este viața, după cum scrie Buechner. Am fost educați să credem că orice este posibil, că potențialul nostru este nelimitat și că avem dreptul la visurile noastre. Dar poate că nu este atât de simplu să-ți găsești vocația.

Toți dorim să începem cu talentul nostru, cu ceea ce putem face. Dar oare când ai apreciat bine ce poți să faci? Oamenii fac întotdeauna lucruri care îi uimesc și pe ei înșiși. Vocația îți depășește talentul și pune la îndoială potențialul. Iar atunci când s-a încheiat călătoria, chiar și tu ești surprins. Doar pentru că poți deveni astronaut sau vânzător de ziare, nu înseamnă că și trebuie să o faci. Fiecare persoană este responsabilă nu numai de ceea ce poate face, ci și de ceea ce este destinată să facă. Conform autorului și activistului Parker Palmer, nu-i spune vieții ce vrei să faci cu ea; ascultă ce vrea ea să facă cu tine[17].

Practic, iată cum funcționează. Caută evenimentele importante din viața ta și notează-le pe o bucată de hârtie. Scrie tot ce-ți amintești important, chiar și lucrurile care ți se par prostești sau irelevante, dar îți vin în minte dintr-un motiv oarecare. Nu încerca să descifrezi înțelesul; doar notează tot ce gândești. Atunci când ajungi la capătul listei, caută un fir comun, o temă ce apare mereu. Vezi cum un eveniment, fără intenție sau fără a fi planificat de tine, l-a influențat pe celălalt? Cum drumul spre cina de la o oră târzie din noapte te-a făcut să întâlnești iubirea vieții tale? Cum o serie de stagii inutile ți-au influențat alegerea carierei? Vei începe să vezi o temă comună, un fir clar care leagă toate aceste evenimente.

Va fi clar de la început? Evident că nu. Este doar începutul. Dar acest proces este mai puțin complicat decât credem. Viața, deși este un mister, încearcă să-ți spună ceva. Asculți?

Nimic nu se irosește

Când Mike Noland s-a îmbolnăvit, Jody s-a gândit să-și părăsească noul serviciu, acela de a ajuta oamenii să scrie scrisori către cei dragi. Era mult de muncă, descurajator adesea. După moartea lui, ea chiar a renunțat – pentru o vreme. Copleșită de durere și dezamăgită, și-a abandonat visul care, odată, îi captivase imaginația și o umpluse de speranță.

Totuși, când a văzut că doar un mic manual a schimbat lucrurile în viața unei muribunde, visul lui Jody a renăscut. În ciuda tragediilor prin care trecuse, trebuia să reziste. Prețul de a nu acționa era prea mare. Văzuse asta în ochii fiicei sale vitrege, care nu avea să cunoască niciodată acea mângâiere cunoscută de alții. Posibilitatea de a-i ajuta pe alții să evite această durere era ceea ce o făcea pe Jody să continue.

– Dumnezeu nu irosește nimic, mi-a spus în timpul unei conversații telefonice, amintindu-și de cariera sa de 16 ani de la IBM, înainte de a demisiona pentru a-și ajuta soțul să-și dezvolte afacerea și pentru a-și îngriji familia. Toate acestea au jucat un rol în poziția în care se află ea astăzi.

În perioada petrecută la IBM, Jody s-a ocupat de evaluarea angajaților. Lăuda și susținea lucrurile bune din oameni chiar și atunci când transmitea feedbackuri dificile.

– Întotdeauna încercam să văd dincolo de fațadă, își amintea ea. Dorea să treacă dincolo de conversația tipică: „Ce ai făcut recent pentru mine?“ „Pentru mine era un lucru firesc pe care îl faci pentru oameni… dar apoi am realizat cât de rar se întâmplă asta“.

Prin lecțiile și prelegerile sale, Jody ajută oamenii să vadă lucrurile bune în aceia pe care îi iubesc și să învețe să le exprime. De fapt, ea folosește darul afirmării pe care l-a învățat la IBM.

După șapte ani de lucru într-o organizație non-profit, pot să afirm că nimic nu se irosește. Nici o slujbă, nici o sarcină, nici un obstacol nu sunt inutile dacă vrem să vedem cum se potrivesc vocației noastre. Uneori, mă simțeam frustrat când trebuia să îndeplinesc o anumită sarcină sau să răspund la alt e-mail. Aveam impresia că eram tras înapoi. Dar acum îmi dau seama de adevăr. Nu trece o zi fără să nu folosesc vreo deprindere învățată în urmă cu șapte ani. A însemnat pregătirea pentru ceea a urmat. Pe măsură ce îți analizezi propria chemare, vei fi surprins cum experiențele tale anterioare uneltesc ca să te conducă în direcția

muncii vieții tale. Trebuie doar să asculți.

Ascultarea propriei vieți începe cu ceea ce nimeni dintre noi nu vrea să facă, cu ceea ce Larry Elliott a ales să facă, iar Mike Noland nu a făcut. Trebuie să-ți imaginezi propria moarte. Atunci când îți va veni timpul, ce vei regreta că nu ai făcut? Ce ți-ai dori să faci dacă ai avea mai mult timp și ce ți-ar părea banal? Gândește-te la ce ți-e teamă că pierzi – acestea sunt lucrurile care merită cel mai mult.

O modalitate de a aprofunda această conștientizare este să îi privești pe ceilalți oameni. Fii atent la cei care își iubesc viața și vezi ce fac. Ce au ei și nu ai tu? Poți învăța o mulțime de lucruri din ceea ce, inițial, seamănă cu invidia – adică ceea ce îți lipsește. S-ar putea să vezi pe altcineva iubindu-și viața, înainte ca tu să o iubești pe a ta. În fond, iubirea este cea care unește totul și susține vocația atunci când nimic altceva nu o face. Nu este gelozie meschină dacă facem un pas înainte și acționăm în privința acestor sentimente.

Într-un fel, trebuie să devenim iar copii, să fim atenți și să-i ascultăm pe alții, imitând comportamentul care ne place, astfel încât să putem crește. Observarea exemplelor de fiecare zi ale celor care nu și-au compromis vocația, ci au perseverat, înfruntând dificultățile, vă va inspira să vă grăbiți.

Când ai dubii, asumă-ți responsabilitatea

Cred că v-am convins până acum că acesta nu este un proces pasiv. Trebuie să vă asumați această cale. Iar acest lucru nu va fi întotdeauna ușor.

În lumea contemporană, avem o problemă cu asumarea obligației. Se pare că, peste tot unde privești, vezi o lipsă de asumare a obligației sau de urmărire a ei până la capăt. Conducătorii se eschivează în fața responsabilităților. Politicienii dau vina pe „celălalt partid". Mulți oameni trec de la o slujbă la alta, fără să-și asume vreodată, în totalitate, responsabilitatea vreuneia dintre ele. La un oarecare nivel, cu toții ne străduim să ne angajăm în munca potrivită aspirației noastre. Suntem obișnuiți să experimentăm o activitate de la șase luni la câțiva ani, apoi să ne punem în mișcare. Dar vocația nu este așa. Nu este ceva care să

încerci; este acel ceva care devii.

Atunci când procedăm în acest fel, când nu ne dedicăm complet muncii pe care ne-am născut să o îndeplinim, facem lumii întregi – și nouă înșine – un deserviciu. Este necesară asumarea responsabilității. Aceasta ne învață cum să schimbăm o răsplată imediată cu o recompensă pe termen lung, demonstrându-ne că unele schimbări necesită timp. Odată cu învățarea acestei discipline a menținerii pe cursul ales, caracterul nostru se dezvoltă. Aceasta este scadența pentru răbdare, bucuria de a vedea ceva dezvoltându-se și care nu ar fi existat dacă nu ți-ai fi petrecut toți acei ani perseverând.

Însă nu se rezumă totul doar la asumarea obligației; este vorba și despre perseverență. Nu poți găsi pasiunea dacă nu înaintezi prin durere. Acest lucru l-am învățat de la Jody Noland și din studiul lui Viktor Frankl: descoperirea vine odată cu dăruirea. Trebuie să căutăm să ne înțelegem suferința prin viziunea mântuitoare asupra omenirii, alegând să vedem binele în locul răului din această lume. În caz contrar, provocările pe care le întâlnim amenință să ne consume, abandonându-ne unei vieți pline de cinism și regrete. Nu ne putem lăsa prinși în mrejele a ceea ce ar fi putut fi – trebuie să mergem înainte, să ne grăbim atunci când vin timpuri vitrege.

Bineînțeles că vor fi și eșecuri, dar cu ele vin lecțiile care trebuie învățate. Uneori, poți să-ți asumi greșit responsabilitatea, ceea ce este în regulă, fiindcă este mai bine decât alternativa – nimic. Ați asuma greșit obligația este mai bine decât a nu face nimic.

O altă strategie, mai răspândită, este să nu-ți asumi nici o obligație. Să pretinzi variante mai bune, să aștepți până în ultimul moment, să pendulezi între ele și, niciodată, să nu-ți asumi vreo obligație care să te prindă în capcană. Pare libertate, dar, în realitate, este doar o altă capcană. Când ești înconjurat de oportunități nelimitate, inacțiunea pare a fi opțiunea sigură. Paralizați de teamă, mulți aleg doar atât – nu să se miște, ci să stea liniștiți. Indiferent dacă este vorba de un post de barman sau de o poziție promițătoare în ierarhia corporației, o acceptăm. Deoarece alternativa – o călătorie costisitoare către descoperire – este prea înspăimântătoare pentru a fi luată în considerare.

Iată adevărul. Riscul de a nu-ți asuma responsabilități este mai mare decât prețul alegerii greșite. Pentru că atunci când dai greș, înveți. Ce se întâmplă atunci când nu-ți asumi o obligație, când alegi să nu acționezi? Ei bine, nimic. Atunci când

faci o pauză fără intenție, când te oprești din cauza fricii, nu înveți nimic. Fiecare opțiune greșită îți dezvoltă caracterul și îți întărește curajul, pregătindu-te pentru ceea ce urmează. Eșecul este un prieten îmbrăcat în straie de dușman.

Să fim sinceri, totuși. În ciuda promisiunilor făcute de literatura de dezvoltare personală, eșecul este dur. Poate fi dureros. După o vreme, să te ridici singur de jos după fiecare respingere devine dificil. Dar, dacă învățăm să suportăm, alegând să vedem mângâierea ascunsă în rănile eșecului, putem progresa în urma greșelilor noastre. Putem învinge obstacolele și putem transforma tragedia în triumf. Vom putea chiar să să ne bucurăm de acele piedici și încercări, lucruri care odată păreau atât de descurajante, știind că toate sunt semne că ne aflăm pe calea noastră.

Cuiul din cizma lui Walt Disney

Walt Disney a făcut tot posibilul să nu ceară mult de la părinții lui. Elias și Flora Disney și-au întemeiat o familie cumpătată în Vestul Mijlociu, fermieri faliți la început, iar mai târziu proprietari ai unei afaceri pentru care munceau din greu. Dar, atunci când a pus ochii pe o pereche de cizme din piele, cu vârf metalic, tânărul Walt și-a dorit să le aibă. Erau un cadou practic, s-a gândit el, și l-ar fi ajutat atunci când împărțea ziarele – mai ales când ningea.

Într-un moment rar de răsfăț, părinții lui au cedat. În anul acela, de Crăciun, sub brad, așteptându-l pe Walt, se afla o pereche de cizme din piele. Le-a purtat de atunci în fiecare zi și putea fi văzut adesea hoinărind prin Kansas City încălțat în cizme, așa cum ar fi făcut orice copil mândru de trofeul lui. S-a ținut de cuvânt și le-a purtat zi și noapte atunci când livra ziarele.

Într-o zi de primăvară, imediat după ce și-a terminat treaba, Walt a traversat strada pentru a se alătura prietenilor săi, în magazinul de băuturi răcoritoare. În timp ce traversa, a zărit o bucată mare de gheață ce zăcea în mijlocul drumului și nu a putut rezista tentației de a-i da un șut. În momentul în care Walt a izbit bucata de gheață, ceva ascuțit a lovit cizma și un val de durere s-a răspândit în piciorul băiatului. Privind în jos, a văzut cuiul de la o potcoavă ieșind din cizmă și a scos un țipăt. Cuiul pătrunsese prin exteriorul din piele al cizmei și se

înfipsese direct în degetul lui mare, înțepenindu-i piciorul în bucata de gheață.

Douăzeci de minute a strigat Walt după ajutor – de fapt, a urlat –, dar nu a venit nimeni. În cele din urmă, un căruțaș i-a sărit în ajutor, a îndepărtat gheața și l-a dus la doctor. După ce i-a scos cuiul cu ajutorul unui clește și i-a făcut o injecție contra tetanosului, doctorul l-a trimis acasă, fără să-i prescrie vreun calmant. Avea să rămână țintuit la pat două săptămâni.

În timpul zilelor ce au urmat, tânărul Walt a avut toată vremea să se gândească inclusiv la ceea ce ar putea face cu viața lui. Unui băiat de 16 ani de la începutul secolului XX nu-i rămânea mult timp să devină bărbat. Colegiul ieșea din discuție, căci familiei Disney îi lipseau posibilitățile. Nu putea să ajungă avocat sau doctor. Chiar dacă părinții lui ar fi avut banii necesari, notele proaste ale lui Walt și incapacitatea de a se concentra la școală l-ar fi biruit. Perspectivele sale erau limitate. Urma să meargă pe urmele tatălui său sau să își croiască propriul drum, după cum făcuse și fratele lui mai mare, Roy?

Pauza de la rutina zilnică i-a permis lui Walt să-și imagineze toate posibilitățile. În timpul celor două săptămâni, probabil că s-a gândit la o mulțime de lucruri. Poate s-a gândit la prietenia sa cu Walter Pfeiffer, colegul de școală a cărui familie îi făcuse cunoștință cu lumea magică a teatrului. Poate s-a gândit cât de mult îi plăcea să deseneze și cum își distra colegii cu desene animate. Poate și-a amintit de momentul când el și sora sa, Ruth, au fost lăsați singuri acasă și au găsit un butoi cu smoală afară. Walt a spus că va fi o vopsea minunată, dar sora lui a protestat. După ce a asigurat-o că poate fi curățată, cei doi copii s-au apucat să decoreze o latură a locuinței, desenând case și zigzaguri negre. Urmele nu au putut fi șterse niciodată.

Nu știm la ce s-a gândit Walt în timpul celor două săptămâni cât a zăcut în pat. Dar ceea ce știm cu adevărat, conform biografului Bob Thomas, este că, până i s-a vindecat piciorul și s-a reîntors la livrarea ziarelor, „el se hotărâse să devină creator de desene animate".[18] Ceea ce odată era distracție, acum era destin. Avusese nevoie de ceva care să-i strice confortul, de ceva dureros care să-l facă să-și dea seama ce era important. Nu întâmplarea cu acel cui a fost utilă, ci mijloacele care l-au forțat să asculte. Și, indiferent cât de dureros a fost, a funcționat.

Uneori, toți avem nevoie de momente care să ne forțeze să ne trezim, care să ne domine atenția. Chiar dacă vrem sau nu, aceste momente se petrec atunci când

ne așteptăm mai puțin. Treaba noastră nu este doar să le așteptăm sau să ne întrebăm de ce s-au întâmplat, ci mai degrabă să vedem oportunitățile pe care le oferă. Walt Disney s-a folosit de o rană pentru a se gândi la ce va face atunci când va fi mare. În durerea ei, Jody Noland a recunoscut șansa, poate chiar responsabilitatea de a dărui mângâiere altora. Atunci când Eric Miller nu și-a mai pus întrebarea de ce fiul său de cinci ani s-a îmbolnăvit de cancer cerebral și a decis să profite cât mai mult de fiecare moment, viața lui și a celor din jur s-a schimbat.

Pe măsură ce profiți de felul în care îți vorbește viața, trebuie să decizi. Te vei lăsa copleșit de regrete, întrebându-te cum de ți s-a putut întâmpla așa ceva, sau vei alege să acționezi, profitând la maximum de fiecare obstacol, permițându-i să evolueze într-o oportunitate? Ascultarea este momentul în care începe vocația ta, dar nu este și momentul în care se termină. Urechile noastre ne pot duce foarte departe, înainte ca mâinile să trebuiască să facă restul muncii.

---

[9] Jody Noland, Leave Nothing Unsaid (2007), http://leavenothing unsaid.com. Orice citate directe din Jody care nu provin din interviul telefonic provin din manualul publicat de ea însăși, care poate fi găsit și achiziționat de pe site-ul ei.

[10] Jody Noland, interviu telefonic realizat de autor, 20 februarie 2014.

[11] Jim Cash, Jack Epps Jr. și A.J. Carothers, Secretul succesului meu, regizat de Herbert Ross (Universal City, CA: Universal Pictures, 1987), DVD.

[12] Susan Adams, „Unhappy Employees Outnumber Happy Ones by Two to One Worldwide“, Forbes.com, 10 octombrie 2013, accesat la 30 iulie 2014, http://www.forbes.com/sites/susanadams/2013/10/10 unhappy-employees-outnumber-happy-ones-by-two-to-one-worldwide/.

[13] Viktor E. Frankl, Man’s Search for Meaning (Boston: BeaconPress, 2006).

[14] Ibid.

[15] Brennan Manning, Ruthless Trust: The Ragamuffin’s Path to God (San Francisco: Harper San Francisco, 2000).

[16] Frederick Buechner, Now and Then: A Memoir of Vocation (Cambridge, MA: Harper&Row, 1983).

[17] Parker J. Palmer, Let Your Life Speak: Listening for the Voice of Vocation (San Francisco: Jossey-Bass, 2000).

[18] Bob Thomas, Walt Disney: An American Original (New York: Simon and Schuster, 1976), 39.

UCENICIILE ÎNTÂMPLĂTOARE 2

Profesorul apare atunci când

elevii se așteaptă cel mai puțin

Fiecare lucru care ți s-a întâmplat în viață

te pregătește pentru momentul ce urmează să vină.

AUTOR NECUNOSCUT

Nu poți să-ți găsești vocația de unul singur. Este un proces care necesită o echipă de mentori. Și pretutindeni unde te uiți, găsești ajutor.

Să rămână însărcinată la 23 de ani era cel mai rău lucru care i s-ar fi putut întâmpla lui Ginny Phang. Originară din Singapore, petrecându-și copilăria între Indonezia și Singapore, știa că a avea un copil în afara căsătoriei era o nenorocire. Această întâmplare neașteptată a fost prima dintr-o serie care urma să-i schimbe viața nu numai lui Ginny, ci și pe acelea ale multor altor femei. Totuși, în primul rând, ea trebuia să decidă ce va face cu copilul.

– Totul a început când nu m-am mai descurcat bine la examene, mi-a spus ea în convorbirea pe Skype, într-o după-amiază (dis-de-dimineață pentru ea). Într-un loc ca Singapore totul se reduce la studii, adică dacă nu treci examenele sau nu iei note bune e sfârșitul vieții tale[19].

Simțindu-se pierdută, Ginny a luat avionul până la Jakarta, să locuiască cu bunicii ei. După ce a trecut printr-o serie de relații nereușite, în cele din urmă, a întâlnit un bărbat diferit de ceilalți. Era mai în vârstă, mai matur și prosper. Provenea dintr-o familie bogată, promițătoare pentru tânăra fată, care nu avea un viitor încurajator. Apoi a rămas însărcinată.

Reacția ei imediată a fost: „Oh, Doamne… voi fi mamă!“ Ginny iubise copiii dintotdeauna și era emoționată la gândul că va aduce pe lume un bebeluș. Totuși, prietenul ei a avut o reacție diferită.

– Vom merge să faci o întrerupere de sarcină, a spus el.

Nu acesta era răspunsul pe care ea îl aștepta. După ce însoțise două prietene să facă propriile lor întreruperi de sarcină, își promisese că nu va face asta niciodată. După o lună în care au tot discutat dacă să păstreze sau nu copilul, cei doi au ajuns într-un punct unde știau că trebuie să ia o decizie. El i-a dat lui Ginny un ultimatum: să facă întrerupere de sarcină sau să-și găsească alt prieten. Pentru a-și mai îndulci atitudinea, i-a promis că, dacă va accepta întreruperea de sarcină, o va ajuta să-și înceapă propria afacere, lucru pe care ea și-l dorise dintotdeauna. Aceasta era șansa lui Ginny de a se realiza și era posibil să nu mai apară și altele.

În Indonezia, întreruperile de sarcină sunt ilegale, așa că Ginny s-a mutat înapoi în Singapore pentru a se gândi ce va face în viitor. După ce a ajuns acasă, și-a făcut o programare la doctor, iar apoi a amânat-o pentru o săptămână. Încă nehotărâtă, și-a programat întreruperea de sarcină, dar a petrecut toată ziua dinaintea procedurii gândindu-se dacă să-și ducă decizia la bun sfârșit.

S-a rugat, a plâns, a mers chiar la spovedanie. Ginny era dezorientată.

– Pur și simplu nu mă puteam decide s-o fac, mi-a spus ea. Totodată, nu știam cum voi rezolva totul. Pentru a înrăutăți și mai mult situația, mama ei i-a dat un ultimatum. Dacă Ginny păstra copilul, urma să se mute din casa părinților ei.

– În Singapore, nu părăsești casa părintească până când nu te-ai măritat, a explicat ea, din cauza politicilor guvernamentale și a costului mare.

Ideea de a fi pe cont propriu o speria. În plus, trebuia să trăiască cu vina de a fi adus rușine asupra familiei sale. Fără un serviciu sau plan de rezervă, cum putea supraviețui?

În seara de dinaintea întreruperii de sarcină, cu doar câteva minute înainte de ora 8, când Ginny trebuia să ia pastila care urma să declanșeze avortul, a telefonat mătușa ei.

– Aruncă pastilele, i-a spus aceasta. Te vom ajuta noi. Nu știm cum, dar te vom ajuta.

Acestea erau cuvintele pe care Ginny se aștepta să le audă. Dorise tot timpul să păstreze copilul, dar pur și simplu nu știa cum să procedeze – până la acel telefon. Câteodată, tot ce-ți trebuie ca să iei o hotărâre dificilă este o voce convingătoare care-ți spune ceea ce tu știi deja că e adevărat, dar dorești să mai auzi. Asta este ceea ce un telefon de la ora 8 seara a făcut pentru o tânără, viitoare mamă din Singapore. Ginny a aruncat pastilele.

– Totul a reintrat în normal… își amintește ea. Cineva a spus ceva care s-a potrivit perfect.

O frază pe care Ginny o va folosi adesea: totul s-a potrivit perfect. Pentru ea, sentimentele sunt importante – sunt acele repere pe care te bizui în călătoria spre misiunea ta. Dar chiar și o emoție nu a fost îndeajuns să o influențeze să aducă un copil pe lume, riscând falimentul personal și eșecul financiar. Trebuia să aibă

o confirmare. În acel moment, mulți oameni îi dădeau motive pentru care n-ar fi trebuit să păstreze copilul, dar nici unul care să aibă vreo noimă. Când mătușa ei a sunat, cu câteva minute înainte de întreruperea sarcinii, acelea au fost cuvintele care păreau sincere. Confirmarea a venit din partea uneia dintre puținele ei rude care nu o abandonaseră.

În ciuda sorții potrivnice, Ginny a suportat bine sarcina. Pentru ea, a fost singurul lucru care s-a potrivit perfect, chiar dacă a însemnat să fie respinsă de familie, să încheie o relație și să înfrunte batjocura oamenilor. A plecat de acasă (mama ei nu mințise), s-a mutat la bunicul ei, a cărui casă aparținea aceleiași femei care o convinsese să păstreze copilul, și s-a pregătit să devină mamă.

Dacă ai vorbi cu Ginny, ai fi imediat impresionat de demnitatea ei. Îi lipsește total rușinea care ar trebui să însoțească orice persoană căreia i s-au refuzat atât de multe lucruri. Poți spune și numai din felul în care se comportă că este o persoană care merită respect și dorești să i-l arăți. În ochii ei poți vedea acea hotărâre interioară pe care un simplu „nu“ sau „nu poți face asta“ nu o pot opri. E acea privire pe care am văzut-o pentru prima oară într-un video TEDx și care m-a făcut să răspund la e-mailul ei. „Am personalitate de vedetă“, mi-a spus ea. Și a trebuit să fiu de acord cu ea. Este o femeie puternică, călită prin durere și dificultăți, dar totuși plină de viață.

Când vedem pe cineva care a reușit, în ciuda unor greutăți extraordinare, suntem tentați să spunem despre acea persoană, bărbat sau femeie, „că s-a realizat prin forțe proprii“. Totuși, când spunem asta, ignorăm un fapt important, unul esențial pentru succesul fiecăruia – ei nu au făcut-o singuri. Cercetând mai amănunțit complexitatea poveștii lui Ginny, mi-am dat seama că la fel stăteau lucrurile și în cazul ei. Da, este o femeie puternică; nu se poate să nu remarci asta. Nu poți trece prin ceea ce a îndurat ea fără să nu fii puternic; nimeni nu ar contrazice această afirmație. Dar chiar și puterea își are defectele ei. Ceea ce ar putea să-ți scape atunci când o întâlnești pe Ginny Phang pentru prima dată – și acest fapt nu trebuie sub nici un motiv să-i discrediteze curajul – este că, fără sprijinul câtorva oameni importanți, ea nu s-ar fi descurcat.

Ucenicia întâmplătoare

În Evul Mediu, o persoană tânără muncea pe gratis pentru a dobândi experiență și pentru a primi masă și casă. Elevul, numit „ucenic“, locuia uneori în aceeași casă cu meșterul său și mânca alături de familia acestuia. Astfel persoana se specializa într-o meserie, procesul începând de la vârsta de 12 ani.

După încheierea primei etape a uceniciei, elevul, numit acum „calfă“, se putea aventura în lume și călători spre alte orașe pentru a lucra pe cont propriu. Totuși, ceea ce o calfă nu putea face era să angajeze ucenici. Doar meșterii aveau acest drept. Din multe puncte de vedere, calfa era încă elev, deși acum putea fi plătită pentru munca sa. A fi calfă însemna să aplici învățăturile transmise de profesor pentru a vedea dacă acestea erau valabile în lumea reală. Era un test care verifica dacă ți-ai însușit cele necesare pentru a deveni meșter. Meseria de calfă presupunea și o oarecare agitație. Aceasta însemna că încă nu îți găseai locul în lume.

După o perioadă de peregrinări, calfa trebuia să prezinte breslei locale o lucrare de meșter. Dacă breslașii o considerau valoroasă, calfa putea primi titlul de meșter, fiind acceptat în breaslă, unde i se permitea să-și angajeze ucenici. Apoi procesul se repeta.

Cât timp credeți că dura procesul de ucenicie? Dacă ne bazăm pe echivalentul modern, ne-am putea gândi la câteva luni, poate chiar unul sau doi ani. Nu sunteți nici măcar pe aproape. În sistemul medieval, ucenicul lucra în mod obișnuit minimum șapte ani, înainte de a se aventura pe cont propriu. Apoi, mai petrecea câțiva ani în calitate de calfă înainte ca, în sfârșit, să ajungă meșter – dacă merita. Întregul proces dura aproape zece ani. Dacă începeai la 12 ani, înseamnă că nu te specializai decât pe la 20 de ani. Iar dacă începeai mai târziu, probabil că nu puteai să practici o meserie până spre 30 de ani. Și asta numai dacă erai norocos să faci ucenicie mai întâi.

Zece ani. Atât dura ca să ajungi să stăpânești o meserie. Un lucru destul de greu de înțeles astăzi, când aproape toți studenții au ocazia să treacă prin numeroase stagiaturi fără aplicabilitate practică, dar, așa cum am văzut până acum, găsirea vocației necesită timp. Practica este esențială nu doar pentru a ajunge la perfecțiune, ci și pentru a explica însăși vocația. Ucenicia era un mod excelent de a dobândi calificarea sub îndrumarea cuiva mai priceput și mai experimentat. În prezent se mai păstrează foarte puțin din sistemul bazat pe ucenicie, ceea ce a lăsat un mare gol în sistemul nostru de educație. Odată cu zorii Renașterii, breslele au decăzut și a crescut popularitatea universităților, înlocuind ucenicia

cu un sistem de educație mai general. Arta străveche de a aprofunda o anumită meserie a dispărut în totalitate.

În vremurile moderne, responsabilitatea de a-și atinge potențialul revine adesea individului. Și asta este mai mult decât o provocare; este o mare bătaie de joc. Cum poate o persoană să devină ceea ce trebuie, dacă nu știe cine este, dacă nu are un model spre care să aspire? Să te ridici prin forțe proprii este valabil doar până la un punct și, în ciuda a ceea ce am auzit, nu există om care să se realizeze singur. Suntem toți produsul mediului, influențați de oamenii pe care îi întâlnim și de locurile unde trăim. Născuți în această lume fără să avem nici o abilitate, nu putem vorbi, și cu atât mai puțin nu ne putem hrăni sau spăla singuri. Avem nevoie de ajutor. Părinții noștri încep procesul de a ne ajuta să ne dezvoltăm în identitățile noastre date de Dumnezeu, dar, la un moment dat, altcineva trebuie să continue procesul.

În poveștile bunicilor noștri, tânărului erou i se spunea să plece, să-și lase familia și să înceapă marea aventură a vieții. Dar, înainte de a porni la luptă pentru a înfrunta balaurul, ce trebuie să se întâmple? El are nevoie de un înțelept, de un vrăjitor sau, poate, de un coach la pensie. Oricum, după ce apare el sau ea, misiunea mentorului este simplă: să învețe tânăra persoană cum să-și îmbunătățească sau să-și cizeleze talentele. Să preia procesul început de părinți.

Prin urmare, cum funcționează astăzi un astfel de sistem? Nu așa cum ai putea crede.

Așa cum se întâmplă adeseori în viața unei persoane extraordinare, la un moment dat, aceasta a întâlnit un ghid, un coach sau un mentor care a ajutat-o în drumul său, studiindu-i abilitățile pentru a o ajuta să se transforme în ceea ce s-a născut a fi. Uneori, este vorba de o singură persoană; alteori, de un grup de oameni. Indiferent de numărul de persoane, rezultatul este adesea un proces informal de ucenicie, plin de eșecuri și îndoieli, dar, în final, instructiv.

Adevărul, în ciuda a ceea ce am putea crede despre oamenii deosebiți, este că nu poți stăpâni un talent de unul singur. Găsirea vocației nu se va întâmpla fără ajutorul și sprijinul altora. Fiecare poveste de succes este, de fapt, o poveste a comunității. Unii oameni te vor ajuta de bunăvoie, în timp ce alții pot contribui doar întâmplător la instruirea ta. Dar, dacă ești înțelept, te poți folosi de toți. Când pornești pe calea propriei descoperiri, nu vei fi doar tu pe acest drum. „Nici un om nu e o insulă“, a scris John Donne, și asta este o știre mai bună

decât credem.[20] Cu toții împărțim același drum atunci când mărșăluim spre destinele noastre. Călătoria ta, deși unică, este plină de colegi, de profesori care te vor ajuta pe parcursul drumului. Treaba ta nu este să-i găsești, ci să-i recunoști atunci când apar.

În multe feluri, ucenicia este o extensie a procesului parental. Pentru unii, figura mamei sau a tatălui inițiază tranziția de la imaturitate la maturitate, dar, în cele din urmă, altcineva trebuie să încheie procesul. La un moment dat, în timp ce ne îndreptăm spre meseria noastră, cineva nou și necunoscut va apărea în viața noastră și ne va vorbi cu autoritate. Acești oameni adesea apar pe neașteptate și pot juca un rol vital în instruirea noastră. Așa că să vedem cum să nu ratezi aceste ucenicii întâmplătoare.

Ca atunci când încalți o pereche de pantofi vechi

În ciuda deciziei de a păstra copilul, Ginny urma să intre în cea mai grea etapă din viața ei. De ceea ce avea nevoie cel mai mult – sprijinul plin de iubire al comunității – era lipsită în totalitate. „Am fost foarte singură în timpul sarcinii, eram aproape de sinucidere“, mi-a spus ea. „A fost prima oară în viață când nu îmi imaginam viața mai departe de 24 de ore.“

În fiecare zi Ginny se trezea mulțumită că reușise să mai prindă un răsărit de soare. Și în fiecare noapte plângea până adormea, copleșită de griji. Aproape toate persoanele din viața ei o abandonaseră. Adusese rușine familiei sale, își pierduse prietenul și renunțase la statutul ei social într-o țară în care mamele necăsătorite erau tratate ca cetățeni de rangul al doilea. Nici chiar prietenii ei nu știau cum să se comporte în privința sa. În timp ce aceștia se distrau, ea se pregătea să devină mamă. Nu puteau empatiza cu situația ei și au început să o neglijeze. Totuși, ea știa că se afla pe drumul cel bun.

În timpul nașterii, asistenta a tot întrebat-o pe Ginny când dorește să-i facă anestezia epidurală. La început, ea a refuzat, dar, în cele din urmă, a acceptat pentru că se simțea rău. La sugestia mătușii sale, Ginny își dorea o naștere naturală, dar nimeni nu-i spusese vreodată cum se petrec lucrurile. A născut copilul după cum s-a priceput mai bine, în timp ce, pe durata travaliului, mama

ei stătea într-un colț. A fost greu, mult mai greu decât își imaginase, dar a trecut cu bine peste toate și, în final, a născut un băiat. „Nașterea m-a făcut să-mi dau seama cât de important este să fii susținut“, a spus ea, „să ai pe cineva care să creadă în tine și să te protejeze – cât de important este ca o femeie să se simtă în siguranță.“

Acesta a fost doar începutul. Deși nu știa în acel moment, întreaga experiență, chiar și durerile nașterii, avea să joace, în curând, un rol important în viața lui Ginny.

După naștere, s-a întors la munca ei de secretară într-un birou, ceea ce îi oferea o oarecare stabilitate, dar nu o mulțumea pe deplin. Activitatea îi asigura un program fix de lucru și flexibilitate pentru a-și petrece timpul cu fiul ei, dar salariul era modest și era sigură că nu asta dorea să facă cu viața ei. „Mă plictiseam“, a povestit ea. „Nu mă vedeam trăind în acest fel tot restul vieții mele.“ Dar nu voia să renunțe. În ciuda tabuurilor legate de situația ei, dorea respect și nu-i era teamă să încalce uzanțele pentru a-l obține.

Parțial din curiozitate și parțial din plictiseală, Ginny a început o afacere online de instruire a mamelor cu privire la beneficiile hrănirii bebelușilor la sân. Ea și semenii ei crescuseră cu lapte praf și, prin urmare, foarte puține mame singaporeze știau câte ceva despre alăptare. Prin magazinul ei online, vindea tricouri și alte produse care susțineau hrănirea la sân. Văzuse efectele pozitive ale alăptării propriului copil și dorea să ajute și alte mame interesate de moduri mai naturale de creștere a copiilor. Deși nu era dependentă de cumpărăturile online, experiența i-a deschis un nou univers.

Fiind de obicei ocupată și având grijă de fiul ei, Ginny socializa mai mult prin intermediul unei rețele de prieteni întâlniți pe internet. Una dintre prietene, Amy, era o australiano-chinezoaică care lucrase ca doula[21] în Singapore. Fiind singura asiatică care făcea această activitate, localnicii aveau încredere în ea. Într-o seară, în timp ce discutau, Amy i-a spus lui Ginny un lucru care urma să îi schimbe viața.

– Ginny, ai fi o doula foarte bună.

– Ce este o doula? am întrebat-o pe Ginny.

– Un instructor la naștere, mi-a răspuns ea, cineva care ajută o mamă să-și facă un plan despre cum va aborda nașterea copilului ei. Când a auzit asta, Ginny a

fost surprinsă, deoarece nici ea nu știa ce este o doula. Nu avusese una la nașterea copilului ei și nu avea vreo idee ce făcea o doula. Prietena ei i-a mai spus că, indiferent dacă devenea sau nu o doula, cursul de pregătire avea să constituie o bună experiență pentru ea.

– Întotdeauna am fost fan al dezvoltării personale, mi-a spus Ginny.

Așa că s-a înscris la curs și a învățat toate lucrurile pe care le fac femeile doula. Dar, când a venit timpul să asiste la prima naștere, Ginny a uitat ce trebuia să facă. S-a panicat. A tras adânc aer în piept și a lăsat „spiritul să preia totul", încercând să se concentreze și să-și amintească ceea ce învățase.

A început să maseze spatele mamei, apoi a încurajat-o, asigurând-o că totul va fi bine. A funcționat. Nu era primul copil al acesteia, dar era prima naștere fără calmante și ea era speriată. Jubilând, mama i-a atribuit lui Ginny relaxarea pe care o simțise și faptul că fusese o experiență atât de ușoară.

– A fost palpitant, își amintește Ginny, ca atunci când încalți o pereche de pantofi vechi.

În acel moment a știut că putea face asta. La scurt timp după naștere, prietena ei Amy a părăsit Singapore aproape la fel de misterios cum apăruse în viața lui Ginny. Nu a fost cel mai tradițional model de mentorat, dar a fost ucenicia de care avea nevoie Ginny. Și, așa cum vom vedea, așa funcționează procesul în mod obișnuit.

Mentori multipli

Mentoratul este un cuvânt simplu cu care să jonglezi în zilele noastre. Îl auzi într-o conversație între prieteni sau menționat întâmplător între colegii de serviciu, la o cafea. Dar despre mentorat este mai ușor să vorbești decât să-l practici.

De ce este atât de greu să găsești un mentor? În primul rând, te ocupi de oameni: persoane cu probleme și care își au propriile așteptări și planuri. Cu toții avem problemele noastre, iar unul dintre motivele pentru care este atât de greu să

găsești un mentor bun în prezent este că foarte puțini oameni au beneficiat de mentorat. Am crezut în mitul omului realizat prin forțe proprii și ne-am lăsat prinși în plasa încrederii în sine. Avem nevoie de ceva care să ne scoată din propria independență și aroganță. Ceea ce înseamnă că mentorul care ar apărea ar putea să nu fie cel pe care îl așteptăm.

Există posibilitatea ca ucenicia ta să nu arate așa cum ți-ai imaginat. S-ar putea ca mentorul tău să nu fie profesorul la care ai visat, asta e problema. Va trebui să te educi în privința a ceea ce este, nu a ceea ce crezi că ar putea fi. Un profesor care să te provoace, care să fie altceva decât te aștepți, care să te forțeze să gândești și să acționezi diferit este ceea ce îți trebuie. În fond, asta este meseria de profesor.

„Profesorul apare atunci când elevul este pregătit" este o expresie stereotipă care sună bine, dar adevărul este că elevul nu e niciodată pregătit. Pe parcursul vieții, vom întâlni o serie de oameni gata să ne instruiască, iar misiunea noastră va fi să-i recunoaștem.

În viața mea, am avut mulți mentori: de la capelanul colegiului la primul meu șef, până la tipul care locuiește alături și mă ajută câteodată să repar unele lucruri. În cea mai mare parte a timpului, nu am reușit să recunosc importanța acestor relații decât atunci când le-am pierdut. Uneori, influența lor a fost subtilă și nedetectabilă. Alteori, a fost clar că doreau să investească în mine, iar eu eram mult prea încăpățânat ca să apreciez acest lucru. În oricare dintre situații, eu aș fi beneficiat mai mult de pe urma mentorului dacă aș fi avut vreo intenție în această privință.

Pe parcursul acestui proces de descoperire a muncii vieții tale trebuie să dorești să cauți mentori în cele mai neașteptate locuri. Prietenii tăi, rudele cărora le-ai pierdut urma de mult timp, chiar și relațiile vechi care nu mai prezintă importanță pot deveni surse de inspirație pentru tine. Fiecare persoană servește unui scop: unii vor veni exact în momentul potrivit pentru a-ți ridica moralul, alții sunt acolo pentru a se identifica cu conflictele pe care le trăiești. Iar alții vor apărea atunci când ai mai multă nevoie de ei. În felul lor, toți acești oameni sunt mentori care contribuie la ucenicia ta.

Cum găsești acești oameni? De unde vin ei? E greu de spus. Probabil că te vor surprinde apărând, după câte se pare de nicăieri, exact la momentul potrivit. Totul va arăta ca o întâmplare sau un mister, dar, bineînțeles, nu va fi nici pe

departe așa. Așa cum scrie și Paolo Coelho, „Când îți dorești ceva cu adevărat, tot universul conspiră pentru îndeplinirea visului tău“.[22] Și este oarecum adevărat. Norocul îi favorizează pe cei motivați. Când o persoană este hotărâtă nu doar să reușească, ci să întreprindă o activitate care să însemne ceva, lumea îi face loc pentru realizarea ambiției sale. Nu vei putea prevedea cum se va desfășura ucenicia ta, dar poți fi pregătit pentru momentul când va veni.

Ginny Phang și-ar fi putut rata cu ușurință vocația dacă nu ar fi ținut seama de sfatul prietenei sale Amy, de a urma cursul pentru a deveni o doula. Poate că nu era pregătită pentru ceea ce i se cerea, dar era gata să acționeze. Iar acest mic pas a schimbat în mod semnificativ lucrurile.

Aud adesea oameni care au nevoie de îndrumare în viață, cerând sfatul în privința găsirii unui mentor, dar nu așa trebuie procedat. Atunci când îți urmezi vocația, vei găsi un grup de suporteri care să te susțină pe calea ta. Nu este treaba ta de unde vin acești oameni sau cum să-i găsești. Trebuie doar să ții ochii deschiși. Uceniciile întâmplătoare sunt peste tot în jurul tău și, dacă îți asculți viața, le vei recunoaște.

Reînvierea uceniciei

În East Hampton, New York, Ellen Frank readuce la viață o practică pe care lumea nu a mai întâlnit-o de pe vremea Renașterii. În micul ei atelier, predă unui grup de studenți arta iluminatului, o tehnică ce presupune folosirea aurului pentru înfrumusețarea documentelor sacre. Locul se numește Atelierul de Iluminat, fiind un rai pentru artiștii care doresc să lucreze sub îndrumarea unui adevărat maestru.

Atelier este un cuvânt de origine franceză și înseamnă „cerc“, iar în Evul Mediu reprezenta locul principal de instruire a artiștilor. Într-un astfel de atelier, maestrul artist, adesea împreună cu asistenți și ucenici, creau lucrări care erau făcute publice sub numele maestrului. Era o realizare făcută în colaborare, ce permitea artistului să producă mai multe lucrări și să ofere instruire artiștilor fără experiență.

Atelierele lucrau adesea în colaborare cu breslele locale, care controlau procesul de ucenicie, și, deși mai există și astăzi în câteva locuri din lume, popularitatea lor a scăzut dramatic. Pentru Ellen Frank aceasta a însemnat o tragedie. Micul ei atelier reprezintă o ocazie de a-și împărtăși pasiunea nu doar pentru artă, ci și pentru pace și reconciliere.

După o excursie în 1999 la Ierusalim, unde a văzut o țară aflată în plin haos, Ellen și-a găsit inspirația pentru a crea o lucrare la scară mare folosind proiectul iluminatului.[23] În timp ce realiza invitația pentru inaugurarea expoziției, ea a avut „un moment de har“[24], dându-și seama că dorea să continue explorarea temelor de pace și înțelegere culturală în lucrările ei. A înființat o fundație care oferă sprijin și cazare internilor care doresc să învețe arta iluminatului. Din 2005 ea găsește pe Craigslist studenți interesați din peste 15 țări și îi invită să lucreze în atelierul său.

În atelierul lui Ellen studenții sunt implicați într-un întreg proces: de la imaginarea conceptului inițial al lucrării și până la crearea ei, sau până la cele mai importante decizii de afaceri ce trebuie luate pentru fundație. Întotdeauna numele lor este trecut pe lucrările pe care le execută.

După spusele lui Ellen, declinul atelierului a însemnat și declinul în tehnica și măiestria artistică. Micul ei atelier încearcă să repare acest lucru. „Cred că readucem natura lăuntrică a mentoratului și pregătirii, unde ucenicul învață direct de la un artist experimentat“, a spus ea într-un interviu la Radioul Public Național. „Ei dobândesc și recunoaștere. Nu este instruire prin critică. Nu este instruire prin aprecierea propriei lucrări. Este instruire prin enunțuri de tipul: «Da, și de ce să nu încerci și asta?» sau «Da, poți să mergi și mai departe!»“[25].

Când Ellen predă, vocea ei este blândă, aproape mămoasă în timp ce își instruiește studenții cu privire la procedeele tehnice. Folosind cuvinte mângâietoare de susținere și fraze încurajatoare, ea te ajută să simți importanța lucrului făcut, ceea ce creează încredere.[26] Unii studenți, recunoaște ea, au devenit mai buni decât ea la anumite tehnici. Aceasta este puterea procesului. O ucenicie reușită nu este un schimb de informații; înseamnă să transmiți iscusința maestrului și să o multiplici.

Acest mic atelier este doar începutul. Adevăratul vis al lui Ellen este un „atelier deschis“, unde să poată veni și învăța tot felul de oameni, nu doar artiștii[27]. Ascultând povestea ei la radio, era greu să nu te gândești că așa ar trebui să arate

instruirea – pete de vopsea și salopete de lucru aruncate în dezordine, într-un atelier înghesuit –, și mai puțin ca o aulă mare, cu studenți pasivi, așezați la locurile lor timp de 90 de minute și cu ochii lipiți de o prezentare la retroproiector.

Vă puteți imagina o lume în care școala să arate mai mult ca un atelier și mai puțin ca o aulă? În unele locuri, acest lucru nu este chiar atât de nerealist.

Germania are una dintre cele mai scăzute rate ale șomajului din Europa de Vest. Motivul îl reprezintă „sistemul dual“ ce reunește tineri care se înscriu la școlile profesionale, sistem care le permite să-și împartă timpul între învățătură și muncă. În cadrul acestui sistem, un student poate avea câteva zile pe săptămână o activitate lucrativă, iar apoi să-și petreacă restul timpului la școală. Spre deosebire de majoritatea internship-urilor, acești studenți sunt plătiți cu un anumit procent din salariul unui muncitor cu normă întreagă și 90% dintre ei termină aceste programe. Aproape jumătate dintre acești oameni continuă să lucreze în compania respectivă după terminarea uceniciei.

Experiența este dovada angajării, care nu numai că adaugă valoare companiei, dar și oferă studentului instruirea pe care o poate folosi în lumea reală. Spre deosebire de alte părți ale lumii, unde șomajul este foarte ridicat, Germania are deficit de muncitori.

Orice persoană calificată și dornică să muncească poate obține o slujbă bună. Ceea ce lipsește sunt muncitorii. Poate că acest lucru este valabil și în alte părți ale lumii. Nu avem nevoie de mai multe locuri de muncă. Avem nevoie de un mod mai bun de a ne pregăti oamenii pentru ceea ce sunt meniți să facă. În cazul Germaniei, un astfel de sistem pare să creeze mai multe locuri de muncă decât poate gestiona.[28]

Ucenicia este menită să îți ofere îndrumare din partea unui expert, cunoașterea este un domeniu dat, iar experiența este un mediu solicitant, toate pregătindu-te pentru viitor. Dar experiența, pe cât de promițător sună, nu este ușoară. Sunt necesare mult curaj și tenacitate nu doar ca să găsești, dar și ca să termini ucenicia.

Viața este complicată și confuză și adesea nu arată așa cum ne spune manualul. Majoritatea dintre noi ne străduim să ne găsim drumul și căutăm cu disperare îndrumarea care, de multe ori, este de negăsit. Ar fi tentant să-ți închei socotelile

și să alegi o cale aparent mai sigură. Șansa de a face o activitate care să merite este o opțiune. Oportunitățile de a învăța și a te dezvolta sunt disponibile dacă vrei să cauți în locurile potrivite și, umil, să accepți ceea ce ai găsit.

Folosește-te de mediul tău. Strategia Steve Jobs

Oriunde te-ai duce, pe oricine ai întâlni, orice slujbă ai avea reprezintă o șansă de a obține o claritate mai mare în auto-educarea ta. Viața este clasa și, dacă ești atent, recunoști lecțiile zilnice utile. Fiecare zi este o pagină nouă din manualul pe care nu-l vei termina niciodată și, pe când stai în banca ta de student, îți dai seama că ucenicia deja a început.

Cel mai înțelept mod de a începe acest proces este să folosești instrumentele pe care le ai la dispoziție. Mentorii tradiționali apar mai greu, dar tu ai deja acces la înțelepciune și experiență, la profesorii care te vor îndruma în luarea deciziilor ce te vor ajuta să-ți găsești calea. Pe cine poți suna la telefon și cu cine poți vorbi chiar în acest moment? Care prieten sau fost profesor te-ar întâlni la o cafea săptămâna asta, dacă l-ai invita? Cu toții ne dorim să găsim pe cineva dispus să investească în noi, pe cineva căruia să-i pese, și nu ne dăm seama că acei oameni sunt deja în viața noastră. Cel mai rău mod de a obține un mentor este să-l cauți. Cel mai bun mod este să-l vezi pe cel care se află deja acolo.

Ginny Phang și-a petrecut ani buni încercând să-și găsească calea și supraviețuind cu greu. Nu era în căutarea marii vocații; doar se lupta pentru viața ei. Dar în acest fel întâlnim munca vieții noastre: atunci când suntem preocupați de ceva, când ne străduim să ne plătim facturile sau, pur și simplu, ne luptăm să răzbim până a doua zi. La un moment dat, apare ceva neașteptat și schimbă totul. Și, adesea, acel ceva este cineva. Profesorul apare când te aștepți mai puțin.

În ceea ce o privește pe Ginny, câțiva oameni i-au servit drept ghizi în călătoria ei.

În primul rând a fost mătușa sa, care a încurajat-o să păstreze copilul și i-a oferit un loc unde să stea. Apoi, a fost Amy, prietena care i-a spus că va fi o doula bună și a convins-o să urmeze cursul de pregătire. În final, a fost producătorul care a

filmat un documentar despre mamele necăsătorite din Singapore și a devenit colegul ei de apartament. Pe măsură ce afacerea lui Ginny se dezvolta, colegul a ajutat-o la creșterea copilului și cu obligațiile administrative, creându-i și primul ei website. Fără ajutorul acestor oameni, a recunoscut Ginny, „nu aș fi ajuns unde sunt astăzi“.

Fiecare om a jucat un altfel de rol și a ajutat într-un fel unic, apărând exact la momentul potrivit, când ea avea cel mai mult nevoie. Acest model pare mult diferit de versiunea ucenicie din timpul Renașterii, dar duce la același rezultat. Ucenicia întâmplătoare începe atunci când îți asculți propria viață și acorzi atenție căilor prin care ești deja pregătit pentru munca vieții tale. Succesul lui Ginny nu s-a datorat planificării lucrurilor, ci faptului că, atunci când au apărut oportunitățile, ea le-a recunoscut și a acționat.

Steve Jobs, cofondator al Apple Computer, a pornit tot în acest mod. Instruirea lui a fost, în mare măsură, neorganizată, începând cu o scurtă perioadă la Reed College, unde cursurile erau atât de scumpe încât s-a decis să renunțe după șase luni. A rămas în campus, dormind pe jos în camera unor prieteni, și a continuat să participe la unele cursuri, inclusiv cel de caligrafie, care, a recunoscut el mai târziu, a influențat minunatele fonturi utilizate la primul Mac.

Mai târziu, Jobs s-a împrietenit cu Steve Wozniak, care, înainte de a fonda împreună Apple, l-a ajutat să obțină un post la Atari. „Woz“ reproiectase o versiune mai veche a jocului Pong pe care Jobs a preluat-o ca fiind creația sa, pentru a fi angajat ca tehnician.

În timp ce lucra la Atari, Jobs, cu care era dificil să te înțelegi, învățase lucruri importante despre design, dezvoltarea de software și crearea de tehnologii pentru consumatori. Cu fiecare ocazie, el câștiga cunoștințe și experiență – fiecare dintr-o sursă diferită –, pe care a putut să le folosească mai târziu, în viață, la Apple și Pixar.[29]

Rareori găsim toate elementele unei ucenicii într-un singur loc. Dar, dacă avem grijă să acordăm atenție și căutăm în locurile potrivite, le vom găsi. Ucenicia nu este un curs pe care să-l urmezi sau un mentor pe care-l întâlnești – este alegerea pe care o faci. Și, în acest caz, ucenicia întâmplătoare nu prea mai este o întâmplare; este procesul voit de a alege oportunitățile de care ai nevoie pentru a-ți crea munca vieții tale.

Spre deosebire de instruirea organizată, această opțiune stă la îndemâna tuturor. În loc să aștepți să apară un profesor care să te aleagă sau o instituție academică care să te accepte, această ucenicie este gata să înceapă atunci când și tu ești gata.

De la ucenicie la măiestrie

Când șeful lui Ginny Phang a văzut-o pe prima pagină din ziarul național, nu a fost deloc încântat. Sarcina în afara căsătoriei este un subiect tabu în Singapore și majoritatea mamelor necăsătorite nu vorbesc despre situația lor, cu atât mai puțin apar la televizor. Prin urmare, cei care povestesc tind să primească multă atenție.

Convinsă că puterea instruirii înlătură ignoranța, Ginny începe să apară în toate filmele documentare, programele pe probleme interne sau de știri care o solicită. Își va spune povestea și va împărtăși din experiența ei. Nu i-a luat mult timp șefului ei să-și dea seama ce pune ea la cale. Supărat, i-a spus că va trebui să aleagă între noua ei pasiune și postul stabil. I-a și oferit mai mulți bani pentru a rămâne la slujba ei zilnică.

– Ajunsesem la o răscruce de drumuri unde trebuia să iau o decizie, a spus Ginny. Oare să-mi continui slujba care îmi oferă siguranță, sau să am încredere în ceva intangibil și să mă aventurez într-un loc niciodată explorat în Singapore?[30]

În momentul acela nu existau femei doula cu program permanent în Singapore. Amy, prietena australiancă a lui Ginny, plecase din țară și cele câteva doula rămase lucrau doar part-time. Nimeni nu știa dacă se putea trăi din această meserie. Era ca un joc.

„Sari și o să apară și plasa“ este o zicală pe care o auzim uneori când ne referim la astfel de situații.[31] Ideea este că, atunci când ești înghesuit într-un colț, o soluție imposibilă poate să apară. În momentul în care te simți blocat, cel mai bine este să riști și să te angajezi „fără restricții“ față de cea mai înfiorătoare opțiune care ar putea exista. Și asta a făcut Ginny. A sărit.

Au trecut zece ani. Ginny conduce acum Four Trimesters, o afacere permanentă cu femei doula și cea mai mare companie de acest gen din Singapore, având șapte angajați. Ea a apărut în programe TV și la știri și a avut ocazia să vorbească în cadrul unui eveniment TEDx. Povestea ei este cea a sfidării inegalităților, a perseverenței până când pasiunea devine realitate. Dacă a existat vreodată o femeie care s-a ridicat prin forțe proprii, aceea este Ginny. Dar oare a făcut ea totul de una singură?

Ar fi prima care v-ar răspunde negativ. A fost greu să primească acel ultimatum de la prietenul ei și chiar mai greu să fie gonită de acasă de mama ei. Au fost experiențe dificile și încă sunt amintiri dureroase. Chiar și acum, după zece ani, străinii o privesc încruntați când află că nu este căsătorită.

Dacă ai fi întrebat-o pe Ginny, pe vremea când era doar o fetiță, ce vrea să devină când se va face mare, nu ți-ar fi răspuns „o doula“. Nu i-a venit ideea până când nu i-a sugerat-o cineva. Întotdeauna și-a dorit să-și conducă propria afacere, dar nu a știut cum să o facă. Totuși, printr-o serie de întâmplări, ea și-a găsit calea. Nu a fost plănuit (în nici un caz nu a fost planul ei) și nici nu a înțeles ce se întâmplă pe măsură ce evenimentele se derulau, dar cu ajutorul unui grup de oameni, Ginny a fost călăuzită spre vocația ei.

– La cinci ani îmi doream să fiu dansatoare și femeie de afaceri, îmi scria Ginny într-un e-mail. La treisprezece ani credeam că voi fi un consilier bun și mi s-a spus că aș fi un nemaipomenit DJ la radio. Acum, la cei treizeci de ani ai mei, încă mă mai dezvolt și văd toate visurile copilăriei materializându-se în activitatea mea de doula.[32]

Trebuie spus ceva despre puterea perseverenței și dorința unui om de a supraviețui. Bineînțeles că povestea lui Ginny este dovada capacității spiritului uman de a îndura. Dar este și dovada puterii comunității, ceva care să ne amintească faptul că niciodată nu ne găsim vocația singuri. Cu toții avem nevoie de ajutor.

Cu ani în urmă, atunci când trebuia să decidă dacă să păstreze sau nu copilul, Ginny nu își putea imagina că mai târziu va ajuta alte mame să primească sprijinul pe care ea nu l-a avut niciodată ca tânără mamă. Ceea ce face ca povestea ei să fie una deosebită nu este faptul că a primit ajutor – ajutorul este întotdeauna accesibil când ai nevoie de el. Este faptul că ea l-a recunoscut atunci când a venit.

Amintiți-vă: totul a început pentru că Ginny nu se descurca bine la examene. Nu o instruire excepțională a adus-o acolo unde se află acum. Au fost o serie de evenimente neașteptate și mentori imprevizibili, care au creat ocazia perfectă pentru dezvoltare. Exact așa este ucenicia întâmplătoare. Aceste experiențe sunt imposibil de proiectat, dar ușor de recunoscut din momentul în care știi ce să cauți.

Uneori, oamenii care ne ajută să ne găsim vocația vin de unde ne așteptăm mai puțin. Iar treaba noastră este să-i remarcăm.

---

[19] Ginny Phang, interviu online realizat de autor, 22 ianuarie 2014.

[20] John Donne, „Meditation XVII“, Wikisource, accesat la 1 august 2014, http://en.wikisource.org/wiki/Meditation_XVII.

[21] Cuvântul grecesc doula înseamnă „cea care îngrijește femeia“. Astăzi, acest termen este folosit pentru a descrie activitatea unei persoane instruite și calificate în a oferi femeii și partenerului acesteia sprijin emoțional continuu, confort fizic și asistență în obținerea informațiilor înainte de naștere, în timpul nașterii, dar și după aceea. (n.tr.)

[22] Paulo Coelho, The Alchemist (New York: HarperCollins, 2007) – Paolo Coelho, Alchimistul, Humanitas, 2002, traducere de Gabriela Banu (n.tr.).

[23] Margot Adler, „Apprenticeship, Illumination in a Modern-Day Atelier“, Weekend Edition, NPR, 12 aprilie 2008.

[24] Karin Lipson, „A Medieval Skill Is Nurtured in Gold-Leaf Splendor“, NYTimes.com, 1 ianuarie 2011, http://www.nytimes.com/2011/01/ 02/ nyregion/02artsli.html?_r=0.

[25] Adler, „Apprenticeship, Illumination“.

[26] Ibid.

[27] Ibid.

[28] Eric Westervelt, „The Secret to Germany’s Low Youth Unemployment“, NPR,

4 aprilie 2012, http://www.npr.org/2012/04/04/149927290/the-secret-to-germanys-low-youth-unemployment.

[29] Walter Isaacson, Steve Jobs (New York: Simon & Schuster, 2011).

[30] Phang, interviu.

[31] John Burroughs, BrainyQuote, accesat la 1 august 2014, http://www.brainyquote.com/quotes/qoutes/j/johnburrou1 19899.html.

[32] Phang, interviu.

PRACTICA DUREROASĂ 3

Atunci când nu este de ajuns să încerci

Să faci întotdeauna mai mult decât ți se cere.

GEORGE S. PATTON

Vocația ta nu este întotdeauna ușoară. Va necesita muncă. Practica te învață ce trebuie și ce nu trebuie să faci.

Stephanie Fisher străbătuse un drum lung din orașul ei natal Jamestown, New York, până în Augusta, Georgia – mai precis 1250 de kilometri –, dar acesta era visul ei și nu dorea să renunțe. Era anul 2010 și ea se afla la cea de-a șaptea audiție pentru emisiunea American Idol. Nu ajunsese niciodată atât de departe în emisiunea de talente muzicale, iar de data aceasta lucrurile aveau să stea cu totul altfel. De data aceasta, urma să se întâlnească cu jurații.

Absolventă de colegiu, în vârstă de 23 de ani, cu diplome în biochimie și comunicare, era hotărâtă să aibă succes la audiție și să fie invitată la Hollywood Week, unde zeci de concurenți aveau să se întreacă pentru șansa de a ajunge în finală. Aflată la mijlocul masteratului și lucrând part-time ca model, și-a calculat că mai avea puțin timp la dispoziție să-și urmeze visul de a deveni cântăreață. Acum ori niciodată.

– Mai am încă patru ani să mă distrez, a declarat ea ziarului local chiar înainte de audiție, și dacă mi se oferă ocazia de a o face, o să profit de ea.[33]

Îmbrăcată într-un top argintiu cu paiete, perle în jurul gâtului și ciorapi de plasă, Stephanie a pășit pe scena celui mai popular show de talente din America, zâmbind emoționată în fața juriului.

– Uau, au exclamat doi dintre ei, remarcându-i îmbrăcămintea.

– Sunt îmbrăcat aproape la fel, glumi Randy.

Simon dădu ochii peste cap, plictisit în mod evident.

– În regulă, spuse Kara, să te auzim.

Încălțată cu pantofi în două culori, alb și negru, Stephanie își sprijini bine picioarele în podea și începu cu piesa lui Peggy Lee Fever.

– „Never know how much I love you/ Never know how much I care…“

În acel moment, Stephanie pocnea din degete și privea provocator spre juriul care ofta dezaprobator. Ieșise din ritm, notele erau greșite și toți din sală își dădeau seama de asta, inclusiv Stephanie.

I-au spus să se oprească. Ea s-a încruntat.

– Mulțumim, Stephanie, a spus Simon.

– Ce părere ai?

– Groaznic. Sincer, nu poți cânta, draga mea.

În videoul de pe YouTube ce relatează povestea ei jenantă, Stephanie recunoaște că a fost puțin intimidată de prezența Victoriei Beckham, invitată de onoare în juriul din acea zi. Mai târziu, i-a relatat unui reporter că așa o învățaseră producătorii să spună. Victoria s-a oferit să se întoarcă cu spatele, în speranța că o va face pe concurentă să se simtă mai relaxată. Stephanie a acceptat oferta care părea un pic cam forțată și teatrală.

Tânăra absolventă începu să cânte din nou, puțin mai stângaci, de data asta Baby Love a celor de la The Supremes. Nu i-a ieșit mai bine. După una, două măsuri, Victoria s-a întors cu spatele. De data asta, Kara a mai adăugat ceva la ironiile critice, spunând că fusese mai bine când ea privise. Un alt hohot de râs izbucni din juriu.

– Cu tot respectul, spuse Simon cu un accent pur englezesc pentru a crea un efect dramatic, ai o voce groaznică.

– Serios? întrebă Stephanie, părând șocată, dar continuând să zâmbească nervos. Toate pregătirile, toți acei ani lungi de visare au dus-o la asta?

– Da, o întrerupse el compătimitor. Nu o să mergi mai departe.

– Nu îmi mai puteți acorda câteva minute să-mi treacă emoția? se rugă ea.

– Am avea nevoie de ani, Stephanie, spuse Simon și juriul râse din nou la unison.[34]

Pe când priveam din anonimatul biroului meu de acasă, la câțiva ani după eveniment, mi-am dat seama cât adevăr era în acea propoziție.

Mitul talentului

Este o poveste clasică. Dacă ești familiarizat cu oricare emisiune de talente, o știi prea bine. Tânăra visătoare care așteaptă toată viața o filmare într-un moment de glorie pleacă de acasă în căutarea șansei vieții ei. Atunci când are ocazia, pășește în lumina reflectoarelor, îndreptându-se spre un fiasco total, în fața unui public în direct. Este jenant, dar amuzant să privești și cu toții ne simțim puțin vinovați pentru că ne amuzăm pe socoteala altcuiva.

Totuși, partea cea mai jenantă este lupta care urmează adesea după respingere. Juriul îi spune ce trebuie făcut pentru talentul pe care nu-l are și ea protestează: „Nu înțeleg… Am exersat toată viața… Mi-am angajat un profesor de canto… Acesta este visul meu… Toată lumea îmi spune că știu să cânt…“ La o emisiune, am văzut un bărbat de vârstă mijlocie care nu a fost votat, pornind o discuție în contradictoriu cu juriul, argumentând că a exersat cu un coregraf timp de trei ore noaptea precedentă, iar ei, pur și simplu, nu știu ce vorbesc.

Cunoaștem bine povestea. Sunt bazaconiile care alcătuiesc show-ul de la o oră de vârf. Dar dacă se întâmplă exact opusul – când o persoană intră pe scenă și, spre uimirea criticilor, îi lasă pe toți cu gura căscată?

Așa s-a întâmplat și cu Susan Boyle, atunci când a apărut la Britain’s Got Talent, în 2009. O femeie de vârstă mijlocie, cu un puternic accent scoțian, un aspect modest și un pic de personalitate, Susan nu era ceea ce se aștepta juriul. La finalul cântecului I Dreamed a Dream din Les Miserables, primea ovații în picioare. Cum se întâmplă ca o persoană, pe parcursul a 30 de secunde, să uimească publicul și să devină următoarea senzație pop internațională, în timp ce altcineva nu poate? În ce constă diferența?

Răspunsul tradițional și motivul pentru care există, în primul rând, astfel de emisiuni este că persoana respectivă nu are talent. Uită-ți pasiunea și caută ceva la care ești bun. „Ești foarte isteață“, i-a spus Kara lui Stephanie, în timp ce încerca să nu o dezamăgească foarte tare pe tânăra domnișoară și s-o ghideze într-o direcție mai potrivită.[35]

Dar cum ne explicăm succesul lui Hillary Scott, care s-a prezentat la audiția pentru American Idol de două ori, nereușind să convingă juriul, iar apoi și-a înființat propriul grup Lady Antebellum? Lady A este una dintre cele mai cunoscute formații din lume, care a câștigat șapte premii Grammy de-a lungul carierei. Sau cântăreața de muzică pop Colbie Caillat, care a fost, de asemenea, respinsă de două ori la American Idol și care a cântat, ca o ironie, viitorul ei hit Bubbly, piesă ce a ajutat-o să vândă peste șase milioane de albume și zece milioane de single-uri?[36] Dacă răspunsul ar fi fost la fel de simplu ca „nu ai destul talent“, atunci Scott și Caillat ar fi avut motive să renunțe. Dar nu au renunțat și perseverența le-a răsplătit – cel puțin pe ele. Așa că decizia implică probabil mai mult decât talent.

În ultimii ani, cercetătorii au susținut faptul că ceea ce noi consideram talent nativ este, de fapt, rezultatul unei bune practici demodate. Autorul cărții Tallent is Overrated [Talentul este supraevaluat], Geoff Colvin, scria: „Talentul nu înseamnă nimic din ceea ce credem noi că înseamnă, dacă într-adevăr înseamnă ceva“[37]. Citând numeroase studii despre persoane realizate, atleți de talie mondială și interpreți pe care adesea îi considerăm genii, el susține că motivul succesului lor a fost practica. Atunci când există dovada unor rare cazuri de abilități naturale, argumentează el, acestea au fost întotdeauna urmate de o pregătire riguroasă. „Astfel de descoperiri nu dovedesc faptul că talentul nu există“, arăta el. „Dar ele sugerează o posibilitate contrariantă: aceea că, dacă există, ar putea fi irelevant.“ Altfel spus, nimeni nu ajunge la statutul de expert fără o pregătire intensă. Excelența, în acest caz, este o problemă de practică, nu de talent.[38]

De două ori câștigătoare a premiilor Grammy, Colbie Caillat a confirmat acest lucru, recunoscând că juriul de la Idol avea dreptate să o respingă: „Eram timidă. Eram emoționată. Nu eram în cea mai bună formă. Nu eram încă pregătită. M-am bucurat atunci când, la audiție, au spus nu“.[39] Ați înțeles asta? Era bucuroasă, chiar recunoscătoare pentru că fusese respinsă. A fost stimulată să muncească mai mult, înțelegând că interpretarea ei nu era la cote maxime. Eșecul a făcut-o mai bună.

Există vreo diferență între Stephanie Fisher și concurenții respinși de la American Idol care au devenit ulterior supervedete? Dacă nu e vorba de talent, atunci despre ce este? Oare doar practica explică prăpastia dintre respinșii de la un reality show și viitoarele staruri pop? Sau trebuie să ne punem o întrebare mai profundă? Cu toții cunoaștem pe cineva a cărui pasiune depășește talentul și

care, din cauză că nu încearcă, nu pare să reușească. Ce sfat le dăm acestor oameni? Putem să-i privim sincer în față și să le spunem „Străduiește-te mai mult“? Ceva nu pare a fi în regulă.

Oare Stephanie nu s-a străduit? Cu siguranță că da. Și ar fi greu să aducem argumente împotriva strădaniei ei: nu a renunțat după șapte respingeri. Dar poate că problema nu stătea în numărul orelor de practică. Poate că se referea la felul practicii.

Scuza Efortului

Părinții noștri ne spun să încercăm. „Nu contează cât de bine te descurci“, obișnuia să-mi spună tata uitându-se în carnetul de note, „ci că ai făcut tot posibilul“.

Am trecut prin mare parte din viață explicând lipsa excelenței cu această scuză: Am făcut tot ce era cu putință. Acesta devenise răspunsul meu nepăsător, implicit, ori de câte ori mă confruntam cu eșecul. „Cel puțin am încercat.“ Ce-ar mai putea cere cineva?

Am folosit Scuza Efortului ori de câte ori apărea o provocare ce îmi depășea talentul, ca, de exemplu, cântatul la saxofon. Am încercat, fără prea mare tragere de inimă, să cânt la un instrument de suflat timp de șase luni, înainte să renunț, frustrat. Era prea greu sau, poate, nu mă prea interesa. Părea că încercam, că mă străduiam din răsputeri. Dar nu era așa. Confundam ceea ce înțelegeam eu prin talent cu ceea ce era practic posibil.

Pentru mulți dintre noi, există o problemă fundamentală cu privire la înțelegerea talentelor noastre. Adesea, ne depășim așteptările despre noi înșine. Și, în ciuda dovezilor care arată contrariul, continuăm să credem în Mitul Talentului, în faptul că unii oameni s-au născut într-un anumit fel, că nu ne putem ridica deasupra propriei condiții și să realizăm ceva mai grandios decât am făcut vreodată. Când procedăm așa, ne amăgim singuri.

Am renunțat să mai cânt la saxofon înainte de a mă solicita până la limita

talentului meu. Știu asta deoarece, atunci când am început să cânt la chitară, s-a întâmplat la fel. După șase luni de „încercări“, am vrut să renunț, dar de data asta, tata nu m-a lăsat. Ori de câte ori făceam o prostie, tata mă pedepsea interzicându-mi toate activitățile, cu excepția cântatului la chitară. „Dacă vrei să asculți muzică“, spunea el, „va trebui să o cânți tu însuți“. Sigur, eram pedepsit pentru toate greșelile pe care le făceam, dar, totodată, mă punea și în situația în care eram forțat să mă dezvolt și asta a funcționat. După doar câteva luni de exersare, de depășire a declinului celor șase luni, cântam fraze muzicale scurte, pe care le auzisem de când eram copil, mai bine decât îmi imaginasem vreodată că ar fi fost posibil.

Cu siguranță, la fel ți s-a întâmplat și ție. La un moment dat, ai făcut ceva ce nu credeai că poți să faci, ceva care te-a surprins. Poate că un profesor te-a încurajat sau un părinte te-a obligat sau, într-un moment de inspirație, te-ai motivat singur. Ai muncit mai mult, te-ai dăruit mai mult și, cumva, ai realizat imposibilul – totul pentru că ți-ai schimbat modul de gândire. În creierul și în corpul nostru este înnăscut un potențial mai mare decât ne dăm noi seama și tot ce trebuie să facem pentru a-l descătușa este să credem.

Profesoara de psihologie Carol Dweck a scris despre aceasta, explicând de ce unii oameni acționează diferit în fața respingerii decât alții, arătând că diferența dintre cel care are succes și cel care nu are se reduce adesea la mentalitate.[40]

Potrivit lui Dweck, majoritatea oamenilor aderă la unul dintre cele două tipuri de mentalități: mentalitatea rigidă și mentalitatea flexibilă. Oamenii cu mentalitatea rigidă sunt născuți cu un set finit de însușiri pe care nu le pot depăși. La oamenii cu mentalitate flexibilă, potențialul este nelimitat. Există întotdeauna posibilitatea de îmbunătățire. Pentru acești oameni, scopul nu este să fii cel mai bun din lume, ci să fii mai bun decâr ai fost ieri. Indiferent de talentul înnăscut sau de lipsa acestuia, fiecare om are capacitatea de a progresa.[41]

Când tata mi-a spus să fac tot posibilul, el nu mă programa pentru dezamăgire. Îmi preda o lecție de valoare despre viață – este mult mai ușor să încerci decât să te bizui pe talentul tău înnăscut. De ce? Pentru că poți mai mult decât crezi și, încercând, înveți ceva nou în timp ce treci pe lângă posibilități. Drept rezultat, te dezvolți, aflând că majoritatea deprinderilor nu sunt înnăscute, ci se învață. Se exersează. Sau cel puțin pot fi exersate, dacă dorești să adopți mentalitatea flexibilă și să te dedici exercițiului care urmează apoi. Chiar și cei mai dotați oameni nu au tot ce le trebuie ca să reușească fără o atitudine pozitivă și ani de

practică.

Mai mult decât mentalitate

Oare Stephanie Fisher a avut mentalitatea potrivită? Nu s-a concentrat ea suficient? Nu a crezut destul? Sau i-a lipsit altceva?

Termenul de exercițiu deliberat a fost introdus prima oară de K. Anders Ericsson, psiholog suedez la Universitatea din Florida, al cărui studiu demonstrează că nu talentul este cauza excelenței – ci practica. Dar nu orice fel de practică, spune el – ci un anumit tip care duce la performanța de top.[42]

Într-o epocă a istoriei umane în care proslăvim confortul mai presus de aproape orice altă virtute, am omis un adevăr important: confortul nu duce niciodată la excelență. Ceea ce te face să devii bun în meseria ta este practica, dar nu orice fel de practică – ci aceea care te doare, te doboară și te dezvoltă. Acest tip de practică, pe care Ericsson o numește „deliberată“, iar noi o considerăm mai degrabă „dureroasă“, este extrem de grea. Se desfășoară pe parcursul a aproximativ zece ani sau zece mii de ore – întâmplător, durata medie a unei ucenicii. Dar nu aici se termină practica; de aici abia începe. Altfel spus, nu cronometrezi zece mii de ore și brusc ai devenit expert. Trebuie să realizezi tipul potrivit de practică.

Conform lui Daniel Coyle, autorul cărții The Talent Code [Codul talentului], tipul potrivit de practică este un proces de acțiuni repetate, care eșuează în final. Eșuezi și eșuezi și iar eșuezi până când reușești în cele din urmă și înveți nu doar modul potrivit de a face ceva, dar și modul cel mai bun.[43] Asta este ceea ce numește el „antrenament intens“ și motivul pentru care, acordând suficient timp unui lucru, vei ajunge departe. Pentru a stăpâni orice deprindere, trebuie, mai întâi, să-ți alegi o activitate; apoi să o faci iar și iar, până când activitatea îți devine a doua natură; și, în final, să treci peste momentele când ai eșuat, concentrându-te mai mult, în timp ce repeți activitatea până când o faci cum trebuie.[44]

Majoritatea dintre noi am crezut că timpul este tot ce ne trebuie pentru a excela

în ceva. Dacă acorzi multe ore unei activități, în cele din urmă vei ajunge la statutul de elită. Dar nu este întotdeauna adevărat. În studiul lui Ericsson, 10 000 de ore de antrenament erau o trăsătură comună pentru oamenii de succes la nivel internațional, dar nu era singura.

La drept vorbind, 10 000 de ore înseamnă mai mult o descriere a performanței de elită decât recomandarea modului în care cineva poate realiza performanța. Fiecare om de succes din cadrul studiului întruchipează un anumit tip de antrenament. Nu contează doar numărul de ore acumulate, ci și calitatea practicii efectuate.

Acest tip de practică este o muncă intensă care aduce atleții și muzicienii internaționali până la limita abilităților acestora și apoi încă un pas mai departe.[45] Înțelegând diferența dintre practica obișnuită și măiestria în practică ne vom da seama de ce Stephanie Fisher nu a mers mai departe, de ce Colbie Caillat a eșuat și de ce se presupune că este dificil să-ți urmezi vocația.

Este ușor să te antrenezi atunci când activitatea îți face plăcere, dar ce faci atunci când trece exaltarea și dispare puterea? Ce te faci când acel prim fior al descoperirii unei noi vocații începe să treacă? Renunți? Sau treci mai departe prin durere și îți croiești drum spre un nivel de excelență? În acest punct, experții diferă de noi ceilalți. Ei își dau seama de inerția pe care o resimțim cu toții, dar aleg să o vadă ca pe un semn că se apropie de atingerea scopului lor. Prin autodisciplină, ei caută deliberat cele mai dificile situații, atunci când majoritatea oamenilor tind să renunțe. Îi numim pe acești oameni „genii“ sau „fenomene“ fără să înțelegem pe deplin munca depusă de ei pentru a ajunge la acest nivel. Adevărul este că ceea ce au ei s-ar putea să avem cu toții.

Ai încercat vreodată ceva și ai eșuat total prima oară? Îți amintești să fi fost vreodată atât de distrus încât să nu mai vrei să încerci niciodată, să nu mai dorești să pedalezi vreodată sau să inviți pe cineva la o întâlnire? Înțelegem că unele deprinderi necesită timp și nimeni nu știe cum să facă anumite lucruri fără un mic eșec. Durerea este instructivă pentru persoana care dorește să învețe. Dar aplicăm oare aceeași lecție în ceea ce privește vocația noastră? De obicei, nu.

Când suntem copii, suntem curajoși și dispuși să ratăm, dar pe măsură ce îmbătrânim, căpătăm unele inhibiții. Ne lovește reflexul rușinii. Nedispuși să încercăm lucruri noi, ne mulțumim cu bine, când putem obține perfecțiunea. De ce facem asta? Pentru că este ușor. Să trecem dincolo de ceea ce se așteaptă de la

noi, dincolo de normal, este dificil și uneori neplăcut. Dar este o parte necesară a procesului.

Ce ne trebuie pentru a ne dezvolta deprinderile care duc la excelență? Cum putem să excelăm în vocație, nu doar să răspundem chemării sale? Există trei cerințe pentru practica deliberată, conform lui Ericsson și echipei sale de cercetători. În primul rând, practica are nevoie de un context: timpul și energia persoanei, cât și antrenori, materiale didactice și locuri de antrenament.[46]

În al doilea rând, activitatea nu trebuie să fie „inerent motivantă". Trebuie să fie ceva care să nu-ți placă atunci când pui în practică.[47] Gândiți-vă așa: dacă exercițiul este plăcut, atunci nu te dezvolți. Mușchii se dezvoltă prin forțare și încordare, ceea ce produce mici fisuri în fibra musculară și îi face să se întindă. Deprinderile și cunoștințele se dezvoltă în același fel. Din acest motiv atât de puțini oameni se angajează în procesul practicii dureroase. Este greu. Dar, așa cum spune Tom Hanks în Liga feminină de baseball: „Trebuie să fie greu. Dacă nu ar fi greu, toți ar juca. Greul e ceea ce îl face mare".[48]

În al treilea rând, activitatea nu poate fi practicată prea mult timp fără să nu ducă la extenuare. Trebuie să treci dincolo de ceea ce crezi că este posibil, de limitele extreme ale abilității tale. Dacă nu te forțezi dincolo de punctul de extenuare completă, înseamnă că nu te străduiești suficient de mult.[49]

Să comparăm acum această paradigmă a exercițiului cu obiceiul meu de a alerga în mod regulat, de câteva ori pe săptămână, dacă am noroc. E distractiv, e ușor și mă ține în formă, dar mă va duce la o performanță de nivel mondial? Puțin probabil. Nu i-am acordat numărul suficient de ore, ca să nu mai menționez calitatea acestora. Alerg doar când îmi convine, fără să-mi depășesc vreodată limitele. De ce nu pun mai mult efort în exercițiu? Pentru că nu vreau. O fac din amuzament, nu pentru performanță.

Aceasta este o diferență importantă, când ai în vedere munca vieții tale. Cei mai mulți oameni vor înceta să facă ceea ce nu-i pasionează, în special atunci când devine dificil. Cel mai bun mod de a stabili care ți-e direcția în viață este să desfășori o activitate ce necesită o practică dureroasă. Dacă poți să faci ceva când nu este amuzant, chiar și atunci când ești obosit, plictisit și vrei să renunți, atunci asta ar putea fi exact vocația ta.

Nu știu de unde vine ideea asta că vocația trebuie să fie ceva ușor. Rareori

ușurința și perfecțiunea merg împreună. Arta de a face lucruri dificile necesită un nivel neobișnuit de dăruire. Trebuie să-ți iubești munca pentru a putea persevera în acele perioade dificile, în acele momente dureroase când probabil ți-ai dori să renunți. Cum faci asta fără foarte multă pasiune? Nu este posibil. Trebuie să iubești munca. Până când nu găsești ceva ce poți face până la extenuare, până când urăști acel lucru, dar la care să te poți întoarce a doua zi, nu ai descoperit acel ceva care să merite a fi căutat.

Iubirea, cred eu, este un criteriu mai bun decât lipsa dificultății. Dacă poți iubi ceea ce faci, chiar și atunci când doare, atunci s-ar putea să fie vorba de mai mult decât un hobby. Și dacă înainte nu ți-ai forțat niciodată talentele atât de departe, dacă niciodată nu ți-ai testat abilitățile atât de mult, atunci probabil că nu ți-ai descoperit adevărata vocație. Uneori, singura cale de a afla diferența dintre un hobby și o vocație este să treci prin creuzetul practicii dureroase.

Cum nu arată un geniu

Când mă gândesc la Martyn Chamberlin, un singur cuvânt îmi vine în minte: geniu. Un dezvoltator web precoce, care la 21 de ani este în ultimul an de colegiu și își conduce propria firmă și care arată ca un copil de pe afișele pentru următorul Microsoft sau Google. Aflând despre succesul lui neașteptat, ați putea fi tentați să credeți că este un Bill Gates mai tânăr. Ca și mine, ați putea presupune că a lucrat la computer toată viața. Și ați greși.

Adevărul este că Martyn a folosit computerul familiei doar pentru temele de la școală înainte de vârsta de 16 ani. Dar, într-o scurtă perioadă, a învățat Photoshop, s-a familiarizat cu HTML și CSS și a început să ceară bani pentru serviciile de web design. În mai puțin de doi ani, și-a înființat un blog, a deschis o afacere și a început să atragă clienți ca să câștige bani pentru colegiu. Ceea ce v-ar putea surprinde este faptul că, mult timp înainte de a deveni dezvoltator web, Martyn a fost un artist care nu-și imaginase vreodată că-și va petrece zilele cu ochii pe ecranul computerului.[50]

Povestea lui Martyn nu este cea a unei pregătiri de lungă durată pentru vreun moment important, ci, mai degrabă, o mărturie a cât de puternică poate fi

scânteia inspirației, exact la momentul potrivit, și cum practica poate apărea fără ca noi să știm măcar.

Fiind un puști educat acasă, crescut în familia unui pastor baptist, Martyn nu prea avea acces la computerul familiei. Așa că își petrecea timpul liber pictând și cântând la chitară. Când fratele său William a părăsit locuința din Bixby, Oklahoma, în 2008, pentru a se duce la Universitatea din Tulsa, a lăsat computerul familiei deschis pentru ca fratele său să-l folosească. „Înainte“, și-a amintit Martyn într-o conversație telefonică, „rareori atingeam computerul, pentru că fratele meu stătea la el tot timpul“. Chiar înainte ca William să plece, Martyn i-a spus fratelui său că dorește să creeze website-uri pentru diverse persoane, așa că William i-a dat o carte pe această temă.

Când l-am întrebat de unde îi venise dorința de a crea website-uri, mi-a răspuns că probabil fiindcă îl văzuse pe fratele său. „Cazul fratelui mai mic, cred“, a spus Martyn. „William era deștept, mergea la colegiu. Eu eram un artist flămând, care nu trăia în realitate. Mi-am dat seama că trebuia să-mi fac propriul nume dacă doream să-i atrag pe acei oameni cu care voiam să-mi petrec viața. În plus, iubeam designul.“ Încă nu era sigur de viitorul său.

La vârsta de 18 ani, Martyn a călătorit din Oklahoma în California pentru a participa la un atelier de pictură, unde a realizat un tablou în ulei pe pânză de 27/35 cm, care a fost expus în Galeria de Artă Zantman din Carmel. La vremea aceea, a crezut că aceasta era marea lui șansă care îl va lansa în domeniul artelor. Dar atunci când a început să-și posteze lucrările de artă online, nu numai că și-a descătușat o pasiune pe care nu a știut niciodată că o avea, ci a înțeles și necesitatea unei noi abilități.

Când Martyn a început să lucreze la website-uri, prima oară a fost ca un hobby, dar apoi s-a transformat în ceva mai mult. Primul său website a fost o copie a BubbleUnder.com, un tutorial din cartea pe care i-a dat-o fratele său și pe care nu l-a publicat niciodată. Al doilea proiect a fost crearea unei pagini personale, un site cu portofoliul său de artă. Al treilea a fost un website pentru un client australian care, în final, nu l-a folosit niciodată, dar i-a plătit totuși lui Martyn 8oo de dolari. Era primul său job plătit. „M-a învățat că oamenii sunt dispuși să plătească pentru talentul meu“, și-a amintit el.

Pe măsură ce Martyn își punea lucrările pe site pentru a fi văzute de toată lumea, a remarcat că vizitatorii acestuia începeau să fie mai interesați de serviciile sale

de design decât de picturile în ulei. După crearea primului său website, a fost în culmea fericirii. „Mă simțeam de parcă tocmai făcusem ceva important“, a spus el. Era ceva deosebit față de sentimentul pe care îl avea la terminarea unui tablou.

În prezent, după doar câțiva ani, Martyn are propria firmă de web design, cu ajutorul căreia își plătește taxele și își finalizează studiile. Ori de câte ori lucrează la un website, își folosește deprinderile dobândite pe când era artist. Noțiuni cum ar fi teoria culorilor, compoziție și proporția de aur îl ajută să creeze site-uri mai bune pentru clienți – deprinderi pe care le-a învățat cu mult timp înainte de a începe să creeze website-uri. Nu ar fi crezut niciodată că toți acei ani de pictură îl pregăteau de fapt pentru ceva care nu e artă, cel puțin nu în sensul tradițional.

Prin urmare, cum s-a transformat un tânăr care visa să devină artist într-un dezvoltator web? Cum a pornit o afacere de creare de website-uri cineva care nu a crescut jucându-se la computer? Răspunsul cel mai ușor este că a simțit o chemare. Dar, așa cum am văzut, să simți chemarea nu este nicodată atât de simplu. Răspunsul mai complet, cel adevărat, este că, înainte de a ști ce făcea, Martyn a exersat.

Cu mult timp înainte ca o persoană să fie pregătită pentru vocația sa, viața o pregătește pentru viitor prin întâlniri întâmplătoare și experiențe neprevăzute, ne spune Lecția Uceniciei Întâmplătoare. Asta este ceea ce făcea William, fratele lui Martyn. Își îndruma fratele mai mic, fără să știe, spre o abilitate care, în final, avea să fie esențială pentru succesul acestuia. Probabil că nici unul dintre frați nu cunoștea semnificația celor întâmplate, dar cei doi erau angajați într-o ucenicie la distanță, în care fratele mai mare își influența fratele mai mic, ajutându-l să-și găsească drumul.

Martyn nu s-a mulțumit însă doar să-și privească fratele. El a citit tot ce-i cădea în mână referitor la acest subiect – bloguri, articole, cărți, orice. Scopul său nu era doar să fie bun; dorea să fie excelent. În timp ce lucra la un website, mai ales la început, dacă dădea peste o problemă pe care nu o putea rezolva, căuta răspunsul online și astfel înțelegea. „Obișnuiam să glumesc spunând că nu sunt un programator bun“, a mai povestit el. „Sunt doar un foarte bun utilizator Google.“ O afirmație plină de adevăr.

Lăsând modestia deoparte, atunci când Martyn s-a maturizat, a dobândit o

abilitate pe care mulți oameni nu o înțelegeau. Și a făcut-o în doar doi ani. Nu a cercetat informații abstracte și nu a plătit mii de dolari pe cursuri conținând informații învechite pe care nu le-ar fi folosit niciodată. Și-a folosit experiența anterioară, s-a pus pe treabă și a cerut ajutor pe parcurs. A practicat.

Modul în care Martyn Chamberlin și-a găsit vocația, sau cel puțin începutul ei, a fost o întâmplare. Fratele său i-a dat o carte ce a descătușat o abilitate pe care nu știuse niciodată că o avea și i-a deschis o lume plină de posibilități. A urmărit ce făceau alții, a avut viziunea viitorului său și a petrecut ore în șir, în fiecare zi, muncind pentru țelul său. Nu pentru că știa că vrea să creeze website-uri. Nu știa acest lucru. Pur și simplu iubea arta și, întâmplător, a găsit un mod surprinzător de a-și pune în aplicare pasiunea. Încercând ceva nou, a descoperit că se pricepea la crearea de website-uri, iar asta i-a plăcut.

Adevăratul exercițiu nu se referă doar la învățarea unei abilități; înseamnă să investești timpul și energia necesare descoperirii, dacă aceasta este vocația ta. Înseamnă să dai de greu pentru a afla dacă funcționează sau nu. Și dacă vezi că merge, vei mai face un pas în direcția bună.

Totul pornește de la o scânteie

Totuși, nu discredităm puțin norocul? Oare nu reușesc unii oameni doar pentru că au mare noroc, în timp ce alții nu-l au? Cu siguranță, nu putem nega existența unor anumite oportunități pentru unii oameni. Ideea că oricine poate fi orice își dorește nu este întotdeauna adevărată. Succesul este mai mult decât o chestiune de muncă grea; depinde de factori pe care adesea nu-i putem controla. Locul și data nașterii noastre pot influența ceea ce facem.

Dar excelența nu apare pur și simplu – studiul lui Ericsson și bunul-simț ne spun asta. Dexteritatea este rezultatul unei practici intense; este produsul unor încercări și greșeli continue până când persoana respectivă reușește. Nimeni nu a urcat pe scena emisiunii American Idol uimind juriul fără să fi exersat și nimeni nu a pus mâna pe un computer începând să scrie programe. Este nevoie de foarte mult exercițiu pentru a deveni priceput.

Există însă și momente când practica nu este suficientă, ca în cazul celor șapte audiții ale lui Stephanie Fisher. Și există momente surprinzătoare de reușită, ca în cazul lui Martyn Chamberlin, când o persoană capătă dexteritate de la prima încercare, de parcă s-ar fi născut cu ea.

Sau poate că te naști cu ea.

Ceea ce învățăm acum din studiile științifice este că, deși oamenii pot face mult mai mult decât s-ar fi gândit cineva în urmă cu 100 de ani, există abilități pe care oricât de multă practică nu le-ar putea depăși.[51] De aceea vedem în mod constant kenyeni câștigând competițiile de maraton și de ce asiaticii tind să fie buni la matematică. Nu doar existența oportunităților generează succesul, ci și faptul că există unele lucruri pe care suntem meniți să le facem și altele nu.

Cum găsim aceste lucruri? Ce face ca niște băieței și fetițe să-și dorească să devină atleți în loc de muzicieni? Ce-l determină pe un pictor să dorească să învețe programare? Putem învăța mult din studiile de caz asupra unor atleți și muzicieni celebri și putem aprofunda prin cercetări modul cum înțelegem dobândirea abilităților, dar ceea ce știința nu poate dovedi – ceea ce noi nu știm încă – este acel ceva care face ca o persoană să-și dorească să practice în primul rând. Ce determină o persoană să se înhame la nenumărate ore de practică?

De unde vine motivația? „Totul pornește de la o scânteie“, mi-a spus Daniel Coyle într-un interviu. „Ai viziunea sinelui în viitor. Îl vezi pe cel care vrei să devii. […] Este un proces foarte misterios.“[52]

*

Când fiul meu Aiden a văzut prima oară filmul de animație Mașini, produs de studiourile Pixar, a rămas încremenit. Mai văzuse filme și desene animate, dar nici unul nu-i reținuse atenția. Mașini era diferit. La vârsta de 1 an, a urmărit tot filmul, de la început până la sfârșit, fără oprire, ceea ce nu mai făcuse vreodată. Acum are atâtea modele de mașini din film, încât poate umple două camere până la refuz. Este obsedat de ele. Nici eu și nici soția mea nu l-am influențat, dar din momentul în care a văzut mașinuțele întrecându-se pe ecran, s-a luminat la față – și de atunci iubește acest film.

A fost ceva înnăscut la Aiden, vreun dar divin, care l-a făcut să iubească acest film? Nu știu. Nu asta este, de fapt, ideea. Ceea ce știu cu adevărat este că atracția sa față de un film de desene animate îmi spune ceva despre fiul meu: Aiden are personalitate. Și cu acea personalitate vine un destin al lui propriu, unul independent de mediul înconjurător și de educație. Sigur, mama lui și cu mine îl putem influența, prietenii lui vor avea ce învăța de la el, iar genele sale pot dicta măsura anumitor abilități ale sale, dar viitorul lui nu se termină aici. De aici începe. Vor exista întotdeauna acele momente „scânteie", când se va manifesta cine este el și ce este menit să facă.

Nimeni nu ilustrează această idee mai bine decât Garrett Rush-Miller, băiatul al cărui handicap i-a impus limite stricte în viață. La 5 ani, era orb și nu putea merge, iar doctorii erau sceptici în privința a cât mai avea de trăit. Și totuși, în momentul în care a atins bicicleta-tandem, totul s-a schimbat. El „s-a luminat la față", după spusele tatălui său. Aceea a fost scânteia lui.

Talentul nostru înnăscut, sau lipsa acestuia, nu este suficient. Și nici practica. Unele abilități par să vină în mod natural, în timp ce altele trebuie dezvoltate. Putem încerca o mulțime de lucruri, dar pe unele le vom face mai bine decât pe altele, iar unele eșecuri nu sunt provocări pe care trebuie să le depășim, ci indicații pentru ce nu ar trebui să facem. Dar, înainte de orice, trebuie să avem acea scânteie de început, acel moment de inspirație, atunci când și noi ne luminăm la față. Ceea ce este foarte diferit de noroc.

Așa cum arăta și Jim Collins în cartea Great by Choice [Alegerea de a fi excelent], Bill Gates nu a fost singurul student al anilor '70 care avea acces la computere. Iar Tiger Woods nu era singurul puști al cărui tată juca golf. Atunci, de ce acești oameni au reușit în domenii extraordinare, când aceleași oportunități erau disponibile și pentru alții? Au acceptat oportunitățile și apoi au făcut ceva extraordinar cu acestea. „Norocul sau ghinionul", scria Collins, „iese în calea tuturor, fie că ne place sau nu". Dar atunci când îi vedem pe cei care realizează lucruri extraordinare, vedem oameni „care recunosc norocul și pun mâna pe el, lideri care înșfacă evenimentele norocoase și scot tot ce pot din ele".[53]

Nu norocul face ca cineva să aibă succes, ci ceea ce face acel cineva cu el. Ocazii sunt. Problema este ce vei face atunci când vor apărea. Oamenii de succes sunt la fel de „norocoși" ca și cei care dau greș. Diferența este că ei fac ceva remarcabil cu momentul lor de noroc, în timp ce restul lumii stă degeaba și așteaptă să vină următoarea doză de noroc.

În acest sens, cu toții avem ocazii – nu neapărat pentru a deveni ceea ce dorim, ci pentru a deveni cineva, persoana care trebuie să fim. Una este să pui succesul pe seama norocului, mai ales atunci când este al altcuiva, și cu totul alta este să recunoști că trăim într-o lume a oportunităților și că toți putem face ceva cu ceea ce ni s-a dat. Practica este cea care îți testează hotărârea, cea care te forțează să-ți perfecționezi aptitudinile mult timp după ce scânteia s-a stins. Ești dedicat meseriei sau vei abandona atunci când devine prea greu?

Țelul suprem al practicii este de a atinge acea stare pe care K. Anders Ericsson o numește „performanță de top“, când cineva depășește „cunoștințele profesorilor săi pentru a-și aduce o contribuție inovatoare în domeniul său de activitate“.[54] Cu toții dorim să facem ceea ce ne pricepem, un lucru a cărui valoare să fie recunoscută de toată lumea, dar esența practicii nu se referă niciodată doar la dobândirea abilității. Practica înseamnă să-ți aduci contribuția în această lume. Din acest motiv, atunci când ne urmărim chemarea, nu trebuie doar să ne întrebăm dacă acesta este lucrul la care suntem buni, ci dacă este un lucru bun. Ne trebuie mai mult decât excelența pentru a satisface cele mai profunde dorințe ale sufletului nostru.

Și s-ar putea pune întrebarea: este oare posibil să reușești într-un lucru greșit?

Cu siguranță că da.

Ciudatul caz al lui William Hung

Dacă ai căuta pe Google „respinșii la American Idol“, ai găsi imediat o listă de nume care vor rămâne veșnic în analele rușinii de pe internet. Bineînțeles, în vârful listei se află Stephanie Fisher, absolventa penibilă care s-a fâstâcit în fața Victoriei Beckham. Dar, cu mult timp înainte ca Stephanie să urce pe scenă pentru a șaptea oară, în 2010, William Hung a apărut în cel de-al treilea sezon al emisiunii pentru a interpreta melodia lui Ricky Martin She Bangs.

– Vreau să-mi câștig existența din muzică, a spus el în fața camerei de luat vederi, înainte de a da ochii cu juriul.

Înalt de 1,67 m, cu prognatism și îmbrăcat cu o cămașă bleu, imprimată cu diverse modele de pantofi asortați, William nu arăta ca o persoană destinată să stea în lumina reflectoarelor. Ca și în cazul lui Stephanie, prestația lui nu a reușit să impresioneze juriul, care a încercat să-și ascundă zâmbetul, în timp ce el își mișca buzele și cânta fals.

– Nu știi să cânți, nu știi să dansezi, ce-ai vrea să spun? l-a întrebat Simon.

– Am făcut tot posibilul și nu regret nimic, a spus William, răspunsul lui contrastând cu replicile obraznice pe care jurații erau obișnuiți să le primească. Apoi a adăugat cu mândrie:

– Știți, nu am pregătire de profesionist în dans sau muzică.

Simon s-a mirat:

– Nu? Ei, iată surpriza secolului.[55]

În final, William nu a reușit și a fost trimis acasă, ca atâția alții. Dar, după aceea, s-a întâmplat ceva foarte ciudat. Cu mult timp înainte ca „a deveni viral“ să fie fenomenul care este astăzi, video-audiția lui William Hung a început să strângă mii și apoi milioane de vizualizări pe YouTube. În loc ca oamenii să râdă de el, îl aclamau. Un fan a creat un site în onoarea lui și, în prima săptămână, s-au înregistrat peste patru milioane de accesări. Într-o lună, numărul lor depășise opt milioane.

William a început să primească e-mailuri de la oameni care-i mulțumeau pentru curajul și exemplul său, ceea ce l-a făcut să se întrebe dacă nu cumva în toată această faimă a sa se ascundea o carieră. Asta era cam pe vremea când i s-a oferit primul său contract de înregistrare.

În momentul audiției, William era student la Construcții, la Universitatea Berkeley din California. După prestația sa la American Idol, a cucerit inimile fanilor de pretutindeni și a captat atenția presei. Koch Entertainment i-a oferit un contract pentru primul său album, Inspiration, o colecție de cover-uri ale unor cântece cunoscute și din care s-au vândut peste 200 000 de exemplare, urmate de alte două înregistrări mai puțin reușite.

În 2004, William a părăsit facultatea pentru a-și urma cariera în muzică, cu diverse apariții în emisiunile lui David Letterman, Ellen DeGeneres și Howard

Stern. A revenit în calitate de invitat în spectacolul American Idol, același spectacol de unde fusese respins cu doar câteva luni înainte. Într-un fel, a fost o ironie a sorții. A transformat înfrângerea în triumf și și-a petrecut următorii câțiva ani susținând spectacole în întreaga lume, trăind de pe urma faimei câștigate datorită clipului viral de pe YouTube.

În ciuda succesului său, cariera lui William Hung a fost controversată. Unii i-au criticat succesul, spunând că promova stereotipurile asiatice și rasismul, deoarece se considera că nu are nici un pic de talent muzical adevărat. Alții îl susțineau. Le plăcea tenacitatea sa. Nici una dintre critici nu părea să-l deranjeze pe veșnicul optimist William, care știa cât de mult însemna povestea lui pentru fani. Își trăia visul și îl împărțea cu lumea.

Totuși, în 2011, visul lui a luat sfârșit atunci când a acceptat postul de tehnician analist în criminologie, încheindu-și astfel cariera muzicală[56]. Oare renunța la visul lui? Oare milioanele de fani nu erau dovada că-și găsise vocația, că muzica era ceea ce trebuia să facă în viață? Poate că nu. Într-un interviu mai vechi, i-a spus unui reporter: „E posibil să te dezamăgesc spunându-ți că sper să devin profesor de matematică într-o bună zi“. În același interviu și-a declarat pasiunea pentru teorema lui Pitagora, menționând că matematicianul său preferat e Euclid.[57]

Uneori ia foarte puțin timp să afli ce ești destinat să faci în viață. Urmărindu-l pe William cum se lumina la față atunci când vorbea despre matematică, nu e de mirare că a devenit un analist ale cărui responsabilități zilnice includ calcularea probabilității activității criminale.[58] În acel interviu mai vechi, ne-a oferit indicii despre adevărata lui pasiune, spunându-ne că lucruri precum ingineria „necesită o dăruire mai mare decât muzica“.[59]

Această afirmație pară să aparțină cuiva predestinat să devină muzician?

– Matematica a fost dintotdeauna pasiunea mea, a declarat el unui reporter după aproape un deceniu de celebritate. A durat foarte puțin să-mi închei cariera.[60]

Pe parcursul lungului și sinuosului drum spre vocația sa, William a învățat despre perseverența și fidelitatea față de pasiunea lui, în ciuda a ceea ce spuneau oamenii. Într-un discurs ținut la o reuniune Toastmasters, el a spus: „Când vei întrezări un strop de speranță, ușile se vor deschide […] Nu renunța niciodată, pentru că tot ce îți trebuie este puțină speranță“.[61]

Urmărind relatarea poveștii lui într-o succesiune de clipuri pe YouTube, am înțeles de ce atât de mulți oameni erau fanii lui William. Știa că e ironic. Știa că nu poate cânta la fel de bine ca Ricky Martin și că e un dansator penibil, dar asta nu l-a împiedicat să încerce. Pur și simplu, iubea muzica. Și din acest motiv, și noi l-am iubit pe William. A fost o victimă. Totuși, în ciuda laudelor, celebritatea și norocul nu au fost suficiente pentru a-i capta atenția. Și în asta constă lecția pentru noi toți.

Succesul înseamnă să perseverezi în ciuda dificultăților, dar presupune și să te cunoști. Ceea ce William ar fi putut adăuga la acel discurs înălțător de la reuniunea Toastmasters este că, din când în când, pătrunzi prin ușa greșită, aplici greșit principiile practicii și sfârșești reușind într-un lucru greșit sau descoperind că profesiunea ta este doar o umbră a adevăratei tale vocații. De aceea trebuie să ne gândim la acest proces ca la o călătorie. Asta este ceea ce Martyn Chamberlin a descoperit despre arta sa. Deși o pasiune, pictura nu era capătul drumului pentru el; era doar începutul. În acest caz, profesiunea de artist deschidea o ușă spre o altă deprindere, pe care, altfel, s-ar fi putut să nu o întâlnească vreodată.

În orice vocație, vine o vreme când îți dai seama că drumul pe care mergi nu te duce acolo unde vrei să ajungi. Toate aceste pregătiri au avut drept rezultat faptul că ai atins un țel greșit. În momente ca acestea, te simți blocat. Cum să acționezi? Așa cum a acționat și William Hung în final. Să-ți dai seama că nu e niciodată prea târziu să te schimbi și să virezi în direcția adevăratei tale vocații.

---

[33] Dave Emke, „Chasing Her Dream“, Post-Journal, 4 februarie 2010, accesat la 1 august 2014, http://www.post-journal.com/page/content.detail/id/550489/Chasing-Her-Dream.html?nav=5018.

[34] „American Idol Reject Stephanie Fisher“, YouTube video, 2:53, postat de „Give Peace a Chance“, 3 februarie 2010, accesat la 1 august 2014, http://youtube.com/watch?v= MtIEGMbDdlw.

[35] Ibid.

[36] „Seven ‚American Idol’ Rejects Who Made It Big“, Toofab, 16 ianuarie 2013, accesat la 1 august 2014, http://www.toofab.com/2013/01/16/seven-american-idol-rejects-who-made-it-big-naya-rivera-amber-riley-colbie-caillat-hillary-scott.

Vezi și „Colbie Caillat Music – All about Colbie, Music, Pictures & Info“, Colbie caillat Music, accesat la 1 august 2014, http://www.colbiecaillatmusic.com/.

[37] Geoffrey Colvin, Talent is Overrated: What Really Separated World-Class Performers from Everybody Else (New York: Penguin, 2008).

[38] Geoffrey Colvin, „Why Talent is Overrated“, Fortune Magazine, 21 octombrie 2008, accesat la 1 august 2014, archive.fortune.com/ 2008/ 10/21/magazines/fortune/talent_colvin.fortune/index.htm.

[39] „Seven ‚American Idol’ Rejects Who Made It Big“.

[40] Carol S. Dweck, Mindset: The New Psychology of Success (New York: Random House, 2006).

[41] Ibid.

[42] K. Anders Ericsson, Ralf Th. Krampe și Clemens Tesch-Rőmer, „The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance“, Psychological Review (100, nr. 3 1993): 363–406.

[43] Daniel Coyle, The Talent Code: Greatness Isn’t Born. It’s Grown. Here’s How (New York: Random House, 2009).

[44] Ibid.

[45] Ericsson, Krampe și Tesch-Rőmer, „The Role of Deliberate Practice“.

[46] Ibid.

[47] Ibid.

[48] Kim Wilson, Kelly Candaele, Lowell Ganz și Babaloo Mandel, Liga feminină de baschet, regia Penny Marshall (SUA: Sony Pictures Home Entertainment, 1992), DVD.

[49] Ericsson, Krampe și Tesch-Rőmer, „The Role of Deliberate Practice“.

[50] Martyn Chamberlin, interviu telefonic realizat de autor, 13 decembrie 2013.

[51] David J. Epstein, The Sports Gene: Inside the Science of Extraordinary Athletic Performance (New York: Penguin, 2013).

[52] Daniel Coyle, interviu online realizat de autor, 19 februarie 2014.

[53] James C. Collins și Morten T. Hansen, Great by Choice: Uncertainty, Chaos, and Luck: Why Some Thrive Despite Them All (New York: HarperCollins, 2011).

[54] Ericsson, Krampe și Tesch-Rőmer, „The Role of Deliberate Practice".

[55] „William Hung American Idol Audition - SHE BANGS!" YouTube video,1:40, postat de „Ben Lee", 13 august 2007, accesat la 1 august 2014, https://www.youtube.com/watch?v=2Qkas9mlMgE.

[56] Wikipedia, s.v. „William Hung", modificat ultima oară în aprilie 2014, http://en.wikipedia.org/wiki/William_hung.

[57] „William Hung interview", YouTube video, 2:42, postat de „StevenWard", 18 martie 2008, https://www.youtube.com/watch?v=qOcwvR8WWoo&feature=player_embedded.

[58] Daniel Kohn, „William Hung speaks, Fresh off Being Crowned the Greatest Musician of All Time, in Any Genre", LA Weekly, 16 ianuarie 2012, http://www.laweekly.com/westcoastsound/2012/01/16/william hung-speaks-fresh-off-being-crowned-the-greatest-musician-of-all-time-in-any-genre.

[59] „William Hung interview", YouTube video.

[60] Kohn, „William Hung Speaks".

[61] „William Hung – She Bangs Speech – Toastmasters -– Founders District", YouTube video, 4:39, postat de Chris David, 26 septembrie 2013, https://www.youtube.com/watch?v=FQctx-n-FTA.

II

ACȚIUNEA

CONSTRUIEȘTE PUNȚI 4

Saltul care nu a fost salt

Clima este ceea ce așteptăm. Vremea este ceea ce primim.

MARK TWAIN

Descoperirea vocației proprii nu este o revelație, ci o serie de decizii intenționate. Pare mai puțin un salt uriaș și mai mult construcția unui pod.

Ziua în care Myles Carlson a fost lăsat la școala de limbă franceză din mijlocul Africii de Est a fost cea mai grea din viața mamei sale. „Mă simțeam de parcă l-aș fi aruncat în mare, fără vestă de salvare", își amintea Kristy Carlson. „A-i cere să facă față provocării vieții, într-o limbă nouă pentru el, e prea mult pentru un copil de cinci ani."[62] Dar Myles nu era singurul care trebuia să se adapteze unui nou standard.

În urmă cu câțiva ani, Ben și Kristy Carlson știuseră că aveau nevoie de o schimbare. Rezultatul a fost „călătoria cunoașterii", cum au numit-o, către ceea ce erau ei ca persoane. Pentru Kristy aceasta însemna să continue să facă fotografii, iar pentru Ben, să cultive cafea. Când au decis să facă tot posibilul pentru a reuși, mutându-se din Africa de Sud, unde, în cadrul unei organizații creștine, urmau cursuri de pregătire și perfecționare în știința leadershipului, pentru a deveni antreprenori în Burundi, familia Carlson nu avea nici o idee la ce să se aștepte. Doreau să aibă un impact pozitiv, dar nu știau cum să înceapă. Numai după ce au ajuns în Africa de Est au înțeles ce li se cerea și că această mutare era mult mai importantă decât își imaginaseră ei.

Înainte de a se muta, familia nu mai avusese de-a face cu limba franceză sau cultura din Burundi și aceste două fenomene i-au izbit puternic atunci când au făcut schimbarea. Kristy mi-a scris: „Ben și cu mine glumim când spunem că, deși suntem în Burundi de doi ani și jumătate, parcă au trecut zece, datorită numărului mare de cunoștințe dobândite odată cu mutarea noastră". Nu asta fusese intenția lor când se mutaseră, în urmă cu zece ani, în Africa și nu erau deloc pregătiți pentru așa ceva. Așadar, ce i-a îndemnat să facă saltul? Într-un cuvânt: pasiunea.

– Mă trezesc, beau cafea și pot vorbi despre ea cât e ziua de lungă fără să obosesc, a declarat Ben Carlson într-un interviu televizat. Când mi-am dat seama de acest lucru, mi-am dat seama și că asta voiam să fac. Era ceea ce doream să fiu.[63]

Urmărind acest interviu online, după ce mi-a fost recomandat de către un prieten,

am știut că doream să aud povestea familiei Carlson spusă de ei înșiși. Așa că i-am contactat prin e-mail și, o săptămână mai târziu, Kristy mi-a răspuns. S-a scuzat de întârziere, explicându-mi că viața o poate lua razna în Burundi.

După ce au luat decizia de a face o schimbare, mi-a spus ea, familia a căutat moduri de a-și realiza pasiunile. „Fiecare căutare ducea la mai multă claritate“, a povestit ea, „și era ca o pregătire mai bună pentru o schimbare mai mare… Chiar și după mutarea în Burundi, nu încheiaserăm definitiv schimbarea. La un an și jumătate după mutare, ne-am deschis propria afacere. Nu simțeam că destinul nostru era mai bun sau mai important decât ceea ce făcuserăm. În schimb, aveam dorința de a lucra în domeniile care ne plăceau și de a ne îndrepta în acele direcții“.

Dezrădăcinată, familia Carlson s-a mutat într-o zonă îndepărtată a lumii pentru că exista oportunitatea de a-și schimba situația făcând ceea ce îi plăcea. După cum se vede, aceasta este marea formulă a acționării în direcția oricărei vocații: să afli ce îți place și ce are lumea nevoie, apoi să combini aceste două lucruri. Așa cum scria Frederick Buechner, „vocația este locul unde marea noastră bucurie întâlnește marea trebuință a omenirii“.[64]

Când ne gândim la cineva aflat în căutarea vocației, ne imaginăm adesea o persoană care își pune ordine în treburi, care știe de la început ce s-a născut să facă. Are un plan. O persoană îl aude pe Dumnezeu și devine preot. Un tip sportiv, care a crescut bătând mingea în curte, devine un fotbalist de talie mondială. Ne imaginăm oameni care pur și simplu știu ce trebuiau să facă cu viețile lor și, la momentul potrivit, acționează. Dar vocația nu funcționează întotdeauna așa. Uneori, poate chiar adesea, este un haos.

Am întrebat-o pe Kristy cum au știut ea și soțul ei că aceea fusese decizia corectă – să se mute cu familia într-una dintre cele mai sărace țări a lumii și să deschidă o firmă producătoare de cafea – și a recunoscut că nu au știut. „Am făcut saltul“, mi-a mărturisit, „și a fost un salt greoi, imperfect și pripit. Am simțit cu tărie că era timpul pentru o schimbare, dar decizia noastră de a include Burundi în acea schimbare s-a bazat doar pe existența unei oportunități“.

Cuvântul foarte important din această ultimă propoziție este oportunitate. Ceea ce familia Carlson a făcut atunci când s-a mutat în Burundi nu a fost să facă un salt în orb și nici să execute cu precizie un plan bine pus la punct. Exact ca în ziua în care și-au lăsat copilul la școală, a fost un amestec de încredere și de

intenție.

Iluzia lui „pur și simplu știi“

Mult timp am crezut într-o mică minciună despre oamenii care își ating țelul propus și care m-a împiedicat să-mi găsesc propria vocație. Care a fost acea minciună? O simplă propoziție: pur și simplu știi. Când întâlnim pe cineva care face ce îi place pentru a-și câștiga existența, ne spunem o poveste. Este o ficțiune frumoasă, un basm familiar și, de fapt, o minciună desăvârșită.

Iată cum funcționează. Cum ai știut că voiai să devii pompier? Ce te-a determinat să te întorci și să termini școala? Cum ai știut că aceasta era vocația ta? Pur și simplu am știut. Asta auzim de la oamenii care sunt prea modești să admită cât de mult au muncit sau care nu se simt bine să recunoască cât au fost de norocoși. Se aseamănă cu modul în care descriem adesea cum ne-am îndrăgostit. Pur și simplu știi. Problema este că nu-i adevărat.

Îndrăgostirea poate că e un fenomen misterios, dar e în același timp și un fenomen intenționat. Te-a invitat în oraș, ai acceptat, v-ați sărutat la prima întâlnire, deși a fost ceva ce nu ai mai făcut vreodată, și ați început o relație. Există un proces. Și fiecare pas făcut este marcat de încredere. Asta mi-a spus Eric Miller, mi-a accentuat Jody Noland, iar Ginny Phang o spune fără încetare – nu au avut nici o idee ce făceau. Nu a existat nici un plan. Nu au știut pur și simplu. Au ales.

Poate că unii oameni chiar știu ce trebuie să facă cu viața lor. Poate că s-au născut cu un al șaselea simț, care le permite să înțeleagă intuitiv că trebuiau să devină croitorese sau toreadori, că s-au născut ca să producă filme sau ca să contruiască zgârie-nori.

Dar majoritatea oamenilor, oamenii normali pe care îi întâlnim zilnic, par să nu aibă vreun indiciu. Și să le spunem acestor oameni „pur și simplu știi“ când cei mai mulți dintre noi nu știm este nemilos.

Rareori auzim această parte a poveștii în interviurile și documentarele despre

oameni celebri. De ce? Poate pentru că asta vinde. Deoarece credem mai degrabă basmul care spune că unii oameni sunt pur și simplu speciali. În felul acesta, nu avem nici o responsabilitate de a acționa.

Această lipsă de sinceritate a creat o mitologie în lumea muncii. Mitul este următorul: vocația ta, dacă va apărea vreodată, este acel ceva care își face apariția într-o bună zi în pragul casei tale, frumos împachetat. Nu trebuie să-ți faci griji că e necesar vreun efort sau altceva; pur și simplu va funcționa. Și, dacă nu, atunci n-a fost să fie. Regret, dar vei fi blestemat să locuiești într-o cămăruță pentru tot restul vieții și să duci o existență mediocră. Sau, cel puțin, poți trăi indirect prin acei puțini norocoși care într-adevăr reușesc să-și găsească vocația.

Bineînțeles, știm că nu este adevărat. Cu toții vrem să credem că avem șansa de a găsi o viață plină de semnificații și finalitate, de a face lucruri care într-adevăr contează. Atunci, de ce o astfel de viață pare atât de vagă și de ce este atât de rară? Pentru că noi credem în mitul care spune că vom ști pur și simplu atunci când va veni momentul să ne angajăm pe acel drum. Dar acesta se întâmplă foarte rar. Să ne angajăm pe acel drum este costisitor; ar trebui să ne sperie.

Când am întrebat familia Carlson dacă ceea ce făceau era lucrul pentru care se născuseră să-l facă, Kristy mi-a spus: „Cred că am putea face o mulțime de lucruri, dar să începi în Burundi o afacere care produce o cafea nemaipomenită și să ajuți cultivatorii de cafea îmbină atât forța, cât și pasiunea noastră. Ca producători de cafea, cultivăm cafeaua de cea mai bună calitate odată cu dezvoltarea unor relații de durată cu fermierii. Poate că nu suntem eroii tăi obișnuiți, iar călătoria noastră a avut suișurile și coborâșurile ei, dar e minunat că mă aflu aici și pot tasta în biroul meu, în timp ce aud echipa noastră vorbind cu pasiune despre căile de îmbunătățire a vieții fermierilor producători de cafea".

Procesul descoperirii și revendicării vocației este o călătorie, una care îți cere să părăsești ceea ce cunoști în căutarea a ceea ce nu cunoști. Da, este un mister în această călătorie, dar felul în care trebuie să te deplasezi este să faci un pas în fața celuilalt pas. Și atunci când ți se oferă o șansă, s-ar putea pur și simplu să nu știi. Dar va trebui să acționezi. Iar acțiunea aceea este puțin mai complicată decât credem noi.

Profetul care aproape și-a ratat chemarea

Acum 3000 de ani, cam la 80 de kilometri nord-vest de Ierusalim, în ținutul deluros al Efraimului, se afla orășelul Ramataim-Țofim, unde trăia un bărbat pe nume Elcana. Avea două soții, una care era stearpă și cealaltă care-i amintea neîncetat celei dintâi de handicapul acesteia.

Odată, în timpul unei călătorii spre anticul oraș Silo, soția stearpă, Hanna, a fost atât de tare umilită încât a făcut un jurământ. Dacă va rămâne gravidă, își va încredința copilul marelui preot, urmând ca viața lui să fie dedicată serviciului religios. La scurt timp, a conceput un fiu pe care l-a numit Samuel. Imediat după înțărcare, a fost trimis la Silo să-i slujească preotului Eli.

Samuel era un copil deosebit, un dar pentru părinții lui, care așteptaseră atât de mult timp nașterea lui, și un dar pentru Eli, care avea doar fii nechibzuiți. El l-a ajutat pe preot în activitatea sa, iar bătrânul l-a pregătit pentru un viitor promițător.

Într-o noapte, după luni, dacă nu chiar ani de slujire, Samuel s-a trezit înainte de ivirea zorilor. Înspăimântat, s-a ridicat și s-a uitat în jurul lui.

Nimic.

Putea să jure că auzise pe cineva șoptindu-i numele. Dar nu era nimeni în jur. Băiatul s-a culcat la loc și a adormit, însă a fost din nou trezit câteva clipe mai târziu. De data asta era sigur; era o voce.

– Aici sunt! a strigat el. Nici un răspuns. Alergând în camera lui Eli, a repetat: „Aici sunt; m-ai strigat“.

Eli s-a ridicat în capul oaselor, frecându-și ochii care începeau să-l lase.

– Nu te-am chemat, i-a spus el nedumerit. Du-te înapoi și culcă-te.

Samuel era și el nedumerit, dar nu voia să-și contrazică maestrul. Așa că s-a reîntors în odaia lui și, încet, și-a pus capul pe pernă. S-a forțat să-și țină ochii închiși, prea neliniștit ca să adoarmă. Samuel a stat în pat doar câteva minute care i s-au părut ore. Apoi, pe măsură ce pleoapele îi cădeau de oboseală, a auzit din nou vocea, la fel de calmă, dar mai insistentă ca niciodată.

– Samuel…

S-a ridicat brusc din pat, inima bătându-i nebunește. Și-a strigat din nou stăpânul, în timp ce dădea buzna în camera lui Eli. Și iarăși cei doi au fost la fel de nedumeriți.

– Fiul meu, a spus Eli, nu te-am chemat. Întoarce-te în odaia ta și culcă-te.

Dar, înainte ca Samuel să pună capul pe pernă, a auzit vocea din nou, mai tare ca înainte. S-a ridicat iar și l-a strigat pe Eli cu vocea tremurându-i de frică.

De data asta, răspunsul maestrului a fost diferit. I-a spus băiatului să nu mai strige, să asculte și i-a transmis șase cuvinte pe care să le spună. Așa că Samuel s-a întors în patul său și a ascultat. Când a auzit chemarea pentru ultima oară, a spus:

– Vorbește, că robul Tău Te aude![65]

După această întâmplare, viața lui nu a mai fost niciodată la fel.

Felul în care băiatul a auzit și a răspuns chemării a condus la multe evenimente importante din istoria poporului lui Israel, inclusiv ungerea a doi regi dintre care unul a devenit cel mai renumit pe care țara l-a avut vreodată. Samuel a fost chemat și a răspuns. Dar partea înspăimântătoare – partea căreia trebuie să-i acordăm atenție – este că el aproape a ratat chemarea.

*

La mijlocul perioadei de ucenicie, poate în timp ce servești visului altcuiva, îl vei descoperi pe al tău. La început, va veni pe nesimțite, ca o șoaptă. Dar, dacă ești atent, te va saluta sub forme pe care s-ar putea să nu le înțelegi. Poate veni dis-de-dimineață, sau târziu în noapte, ori de câte ori ești liniștit și foarte vulnerabil. Va vorbi cu blândețe inimii tale, trezind măreția din tine despre care nu ai știut niciodată că există.

Cu toții auzim o astfel de chemare la un moment dat, dar mulți o ignoră,

debarasându-se de voce ca de un vis. Unii fug de vocația lor toată viața, evitând acea voce persistentă sau fiind suficient de ocupați încât o ratează. Mulți nici nu-și fac timp să asculte. Dar cei care o ascultă, cei ale căror povești ni le amintim, ies din ascunzătoare și spun acele șase cuvinte minunate: „Vorbește, că robul Tău Te aude!“ Este atât un act de vulnerabilitate, cât și de disponibilitate.

Când suntem copii, înțelegem că lumea este locul care are nevoie de darul nostru, un loc plin de mister și de posibilități. Ne bucurăm de aceste lucruri. Dar, când suntem adulți, ignorăm aceste lucruri prostești; și, pentru o perioadă, asta funcționează. Trecem prin viață, concentrați pe confort, siguranță și statut social, dar în timp ce continuăm să ignorăm chemarea care le cere sufletelor noastre să se trezească, devenim neliniștiți. Iar vocea se face din ce în ce mai puternică până când, într-o zi, devine de nesuportat.

Povestea lui Samuel nu se referă la felul în care apare chemarea – vocea aceea sună diferit în urechile fiecăruia. Ideea este că, uneori, în primul rând trebuie să învățăm cum să auzim. Dacă chemarea nu a venit în mod firesc la un băiat din vechiul Israel, oare cum va veni în lumea ocupată de azi, plină de zgomote și tulburări? Trebuie să ascultăm. Dar trebuie să și acționăm. Pentru băiatul care a devenit profet a fost un proces de testare-și-eroare. De trei ori a înțeles greșit chemarea, înainte de a o înțelege corect.

Ar fi greșit să ascultăm această poveste și să ajungem să credem că vocația începe cu o revelație. Nu este așa. De fapt, luciditatea chemării vine mai degrabă printr-o serie de decizii chibzuite decât printr-o revelație bruscă. Analizând povestea lui Samuel, vedem un băiat trecând prin rutina obișnuită și care, deodată, este întrerupt de un incident straniu, ce îi așază viața pe un nou curs. Așa apare vocația: nu ca un fulger luminos, ci ca un imbold constant, dar blând, care nu-ți va da pace până când nu acționezi. Faptul că răspunzi chemării este extraordinar, și nu felul în care răspunzi.

În cazul lui Samuel, el a avut o întâlnire neobișnuită, dar la vremea aceea, părea ceva normal. La început, a înțeles-o greșit. Apoi, a cerut îndrumare – cumva fără intenție, deoarece a crezut că maestrul său îl cheamă. În cele din urmă, a recunoscut vocea și i s-a supus. Au fost câteva nereușite până a ajuns acolo, dar el a mers pas cu pas. Atunci când vine vorba de chemare, este tot ce putem face. Nu putem controla de unde și când vine, dar putem controla cine suntem noi în acele momente.

Propria mea experiență de a descoperi ce trebuie să fac a fost atât intensă, cât și normală. Prietenul meu, Paul, m-a întrebat care e visul meu și când i-am spus că nu știu, m-a întrebat: „Serios? Credeam că visul tău e să devii scriitor“.

– Da, am răspuns. Cred că ai dreptate. Aș vrea să fiu scriitor… cândva.

– Jeff, mi-a spus el privindu-mă în ochi, nu trebuie să vrei să fii scriitor. Ești scriitor. Trebuie doar să scrii.

După această conversație, am început să scriu așa cum nu o mai făcusem vreodată. Timp de un an, în fiecare zi mă trezeam la ora 5 dimineața și scriam câteva sute de cuvinte înainte de răsăritul soarelui. Negreșit, exersam. De ce? Pentru că în cele din urmă înțelesesem cine sunt. Și, după ce mi-am înțeles identitatea, a urmat munca.

Samuel nu a știut că Dumnezeu îi vorbește până când mentorul său, Eli, nu l-a ajutat să înțeleagă ce se întâmplă. Băiatul, așa cum spune povestirea, îl auzise pe Dumnezeu și totuși încă avea nevoie de ajutor. Revelația nu fusese suficientă. Același lucru a fost valabil și pentru mine în ce privește conversația mea cu Paul. Adesea, viețile noastre ne vorbesc în moduri extraordinare, dar ne lipsește capacitatea de a auzi sau de a interpreta mesajul. Doar înțelegând semnele, sau chiar auzind efectiv chemarea, poți ajunge foarte departe. Iar o decizie este ceea ce trebuie să urmeze. Și aceasta este ideea: găsirea vocației, oricât ar părea de misterios, nu este doar un proces mistic; este foarte practic. Ori acționezi cu ceea ce știi, ori ratezi momentul.

Etapele descoperirii

Orice mare descoperire, în special cea a vocației tale, nu este niciodată un moment unic. De fapt, revelația este un proces evolutiv; are loc în etape.

În primul rând, auzi chemarea. Poate suna diferit pentru fiecare persoană, dar o auzim cu toții. Ceea ce contează este felul în care o auzim și cum îi răspundem. Din nefericire, mulți oameni nu recunosc niciodată vocea care-i invită la măreție. Ca și Samuel, ei aud ceva, dar nu sunt foarte siguri cum să acționeze. Și, fără

ajutorul unui mentor sau ghid, trebuie să interpreteze pe cont propriu, ceea ce înseamnă că pot interpreta greșit.

Din acest motiv este atât de importantă ucenicia. Adesea, descoperirea a ceea ce trebuie să faci cu viața ta nu are loc până când nu ai petrecut o perioadă importantă servind visului altcuiva. Aflăm ce este vocația de la mentorii și predecesorii noștri, înainte chiar de a începe să avem încredere în propria noastră voce a vocației. Doar după ce te-ai aflat în magazinul unui meșter artizan poți înțelege ce presupune meseria ta. Modestia este o condiție obligatorie pentru revelație. Fără ea, visul tău va fi efemer și egocentric.

În al doilea rând, răspunzi. Doar cuvintele nu sunt suficiente – trebuie să acționezi. Un răspuns sincer adresat vocației necesită efort; trebuie să faci ceva. În cazul lui Samuel, el s-a ridicat din pat în mod repetat, s-a dus să vadă ce dorea maestrul lui, în ciuda protestelor acestuia, care spunea că nu-l chemase. Ceea ce-i lipsea lui Samuel la capitolul istețime a compensat prin stăruință. Aparent, asta este tot ce trebuie. Puțină tenacitate te va duce la vocația ta.

În al treilea rând, începi să crezi. Acesta este paradoxul vocației. Credem că pasiunea vine prima, că dorința noastră este primordială; dar, dacă avem într-adevăr chemare, munca vine întotdeauna înainte să fim pregătiți. Va trebui să acționăm în ciuda sentimentului că nu suntem pregătiți. „Darurile nu vin înaintea chemării“, mi-a spus odată cineva. Și, în momentul în care pășim în munca noastră de-o viață, descoperim că ne-am pregătit pentru ea dintotdeauna, chiar și în momentele în care ne simțim necorespunzători. În felul acesta știi că ai chemare – experiența te obligă să crești, să te schimbi.

Vocația, chiar dacă este misterioasă uneori, cere un răspuns practic. Felul în care ne croim drumul de la vis la realitate se face prin pași mici, plănuiți. Deciziile scot la iveală oportunitățile.

Samuel era mult mai pregătit decât credea. Deja se mutase și locuia cu un om sfânt, îndreptat spre revelație. Și, din întâmplare, el făcuse câteva lucruri care să-l pregătească pentru vocația sa, inclusiv găsirea unui mentor. Bineînțeles, nu a fost alegerea lui – părinții o făcuseră pentru el –, dar, într-un fel, asta este ideea. Vei moșteni ocazii pe care nu le-ai obținut de unul singur și, dacă ești atent, le vei recunoaște pentru ceea ce sunt – șanse de a auzi chemarea.

Mutarea familiei Carlson în Africa de Sud a oferit o șansă similară pentru

chemarea spre Burundi. Nu au știut acest lucru din timp, și tocmai în aceasta constă frumusețea. O vocație reunește tot ce ai făcut până la un anumit moment și îl transformă în pregătire. Ben și Kristy erau disponibili, așa că, atunci când s-a ivit ocazia, au profitat de ea. Ginny Phang a avut acel sentiment agasant, care îi spunea să nu renunțe la copil. Acesta a fost șansa ei. Nu a știut de unde a venit sau de ce era acolo; a știut doar că trebuie să se încreadă în acel sentiment. „Chiar dacă în capul meu nu știam cum o să meargă… inima simțea foarte bine“, a povestit ea.[66]

Uneori, faptul că răspunzi vocației te face să te simți așa. Nu va avea logică și chiar te poate conduce la respingere și critică, dar în inima ta vei simți că așa este corect. Cum? Va exista o confirmare. Vei face un pas și lucrurile se vor întâmpla. Oportunitățile se vor descoperi singure. Prin cuvintele altora și chiar în adâncul tău, vei ști că aceasta este calea pe care să o urmezi – nu pentru că e ușoară sau sigură, ci pentru că este cea bună.

Asta nu înseamnă că vocația este doar o emoție, dar sentimentele au un rol în acest proces și vine un moment când poți avea încredere în ele. Cum știi? Te pregătești. Te situezi undeva de unde poți auzi chemarea, ai pe cineva care să te ajute să deslușești mesajul, iar apoi te pregătești să acționezi.

Nu te poți încrede doar în sentimente, dar le putem verifica luând drept punct de reper înțelepciunea altora. Putem găsi un mentor, așa cum a făcut Samuel. Ne putem pregăti așa cum a făcut familia Carlson. Niciodată nu li s-a garantat succesul și rareori au știut ce îi așteaptă în viitor, dar fiecare pas nu era ultimul, după cum se părea. Fiecare decizie deschidea o nouă ocazie.

Ai putea crede deja că viața ta începe să se miște într-o direcție. Ar putea fi impulsul de a construi în spatele unui vis și chiar ideea vocației începe să se cristalizeze. Sau poate te simți mai pierdut ca niciodată. Oricum, amintește-ți că acesta este doar începutul. Fiecare pas va scoate la iveală noi alegeri pe care să le faci.

Acordă-ți timp să privești înapoi la tot ce ai experimentat și ascultă ce îți spune viața. Invită mentorii în viața ta pentru a te ajuta să-ți deslușești chemarea. Aceasta este ocazia perfectă să găsești acel fir, acea temă comună care ține totul laolaltă. Și, pe măsură ce începi să vezi modelele, nu te mișca prea repede. Fă doar câte un singur pas, fiind convins că ocaziile vor apărea la momentul potrivit.

Cea mai mare greșeală pe care o poți face

În primul meu an de colegiu, m-am îndrăgostit nebunește de o fată pe nume Lane. Cu părul creț și un zâmbet dulce, Lane era tare simpatică. Era cu doi ani mai mare decât mine. Deoarece tocmai mă despărțisem de prietena mea, eram dornic să mă întorc la jocul întâlnirilor, iar Lane părea să fie fata perfectă.

Le-am spus prietenilor mei că voiam să îi dau întâlnire și ei m-au întrebat cum aveam de gând să o fac.

– Cred că, pur și simplu, am să o sun, am spus eu.

– Ce? exclamă prietenul meu Doug. El fusese întotdeauna cel romantic. Jeff, glumești? Trebuie să o dai gata pe fata asta. Ori ai un succes teribil, ori pleci acasă.

Așa că am procedat cum ar proceda orice student care are o chitară într-un colț din dormitor: i-am scris lui Lane un cântec. Cele 90 de secunde de pură desfătare lirică erau esența romantismului și mi-au luat doar câteva zile să le scriu.

Într-o sâmbătă după-amiază, am luat telefonul și am format numărul lui Lane. Trei apeluri și apoi un declic.

– Alo? a răspuns o voce. Era a ei.

Am trântit telefonul în furcă, am înșfăcat chitara, am ieșit și am închis ușa după mine. Pentru că acum știam. Lane era acasă. Cu chitara atârnând pe umăr, am alergat prin campus spre căminul ei. În timp ce îmi recăpătam suflarea în hol, am așteptat pe cineva să mă lase să intru, apoi am mers direct la ușa ei și am bătut.

Ușa s-a deschis. Și am pășit într-o cameră plină de oameni.

Cam șase oameni stăteau în livingul lui Lane, discutând așa cum obișnuiesc studenții să o facă sâmbăta după-amiaza. În clipa în care am intrat în cameră, toți s-au întors către mine. Lane zâmbea încurcată și mă privea. Nu am rostit nici un cuvânt.

Trăgând chitara de la spate, am pus-o la piept și am început să cânt. Următorul minut și jumătate i-am cântat o serenadă lui Lane încercând să fac abstracție de spectatori. Cântecul s-a terminat cu versurile: „Vrei să mergem să dansăm?“ Când s-a risipit și ultimul acord, m-am uitat la Lane, așteptând răspunsul.

Ea s-a uitat la mine. M-am uitat din nou la ea. Toți ceilalți ne priveau la rândul lor.

Și am așteptat.

Trăgând adânc aer în piept, i-am zâmbit ștrengărește, simulând încrederea. Acesta era momentul pe care-l așteptasem, pentru care muncisem săptămâni întregi. Mă dădusem mare, așa cum mă sfătuiseră prietenii mei, și îmi etalasem toate cărțile pe masă. Acum era rândul ei.

Lane a deschis gura și a rostit două cuvinte care mi-au zdrobit inima: „Nu… pot“.

Inima mea s-a recunoscut învinsă.

– Îmi pare rău.

Cu umerii căzuți, am dat din cap în semn că am înțeles. Dar, apoi, am făcut ceva și mai rău: nu am plecat. În loc să mă scuz, am luat loc în mijlocul camerei încercând să intru în vorbă cu ceilalți. Ca și cum acest lucru era mai puțin jenant decât să cânt o melodie în fața unui grup de oameni, să fiu respins de o fată și apoi să plec.

Am încercat să mă alătur conversațiilor, fiind întâmpinat de niște priviri curioase. Dar m-am comportat cu o aparentă detașare: Cum, asta? Lucrul pe care tocmai l-am făcut? Oh, dar fac asta în fiecare sâmbătă. De fapt, mai am trei tipe care stau la rând azi. Asta a fost doar o altă oprire în Turneul de Respingere din Căminul Colegiului.

Cum nu am mai putut suporta situația jenantă, în cele din urmă m-am ridicat și, îndreptându-mă spre ușă, am părăsit încăperea. Lane s-a repezit să mă conducă și, însoțindu-mă pe coridor, mi-a spus suav: „Mulțumesc pentru cântec!“

Strângând din dinți, mi-am adunat tot curajul și am rostit cu cea mai sarcastică voce de care eram capabil: „Oh, a fost plăcerea mea. Intenția mea este să

distrez“. Și am plecat.

După acest incident, a trecut mult timp până când să mai fac ceva atât de îndrăzneț pentru o fată. Dar, privind acum înapoi, înțeleg cum s-a întâmplat. De ce m-a respins Lane? Probabil fiindcă rostisem în total doar o sută de cuvinte în anul anterior, când ne cunoscuserăm. În mintea mea, îmi construisem iluzia unei relații fără măcar să fi împărtășit această viziune cu ea.

Cred că facem același lucru și cu visurile noastre. La început, cochetăm cu ele de departe. Apoi, le vizualizăm, imaginându-ne cum va fi viața atunci când suntem legați de ceea ce iubim, fără să întreprindem vreo acțiune practică. Așteptăm, ne adunăm curajul și ne păstrăm pasiunea pentru ziua cea mare, când vom renunța la tot și ne vom folosi resursele pentru a ne atinge scopul. Și, în cele din urmă, facem saltul.

Totuși, câteodată, nu reușim să trecem pe partea cealaltă. Cădem în nas. Facem tot posibilul să ne ridicăm, ne curățăm de praf și încercăm din nou. Dar, dacă asta se întâmplă des, începe să ni se pară o poveste cunoscută. Ne amintim că lumea este un loc rece, crud și poate nu este loc și pentru ea în visul meu. Ne pierdem iluziile și facem cea mai mare greșeală: ne păstrăm toată energia pentru salt în loc să construim o punte.

Problema privind modul în care ne urmărim pasiunile este că realitatea nu se potrivește întotdeauna cu felul în care lucrurile se formează în mintea noastră. Lane a spus „nu“ pentru că nu mă cunoștea. Și oricât de mult mi-ar fi plăcut să cred altceva, nici eu nu o cunoșteam cu adevărat. Relațiile, ca și visurile, necesită timp. Implică multă rutină și muncă monotonă, care le fac neadecvate pentru un scenariu de film, dar potrivite pentru viața adevărată. Aproape un deceniu, am procedat așa cu pasiunea mea. Am visat la ea, am vorbit despre ea, am făcut și „planuri“ în așteptarea momentului în care norocul îmi va ieși în cale și voi putea face ceea ce îmi place pentru a-mi câștiga existența. Totuși, de la început până la sfârșit, am râs de mine, crezând în mitul saltului, care era singurul lucru ce mă mai reținea din visul meu.

Adevărul despre salt

În anii ’30, coloniștii belgieni au început să planteze cafea în Burundi. Timp de decenii, țara nu a produs decât o singură marfă – cafeaua –, resursele sale naturale fiind neglijate și secătuite.[67] Deși țara avea rezerve mari de resurse bogate, cafeaua din Burundi a fost aleasa. Aceasta s-a întâmplat până nu demult.

Dacă priviți harta celor mai sărace state ale lumii, veți vedea că Burundi se situează în fruntea listei, cu cel mai scăzut produs intern brut.[68] Fermierii plantează tot felul de culturi – banane, manioc și fasole – , dar cafeaua este una dintre recoltele destinate vânzării, reprezentând 80% dintre beneficiile țării obținute din export. Peste jumătate din populație își câștigă existența din cafea.[69] Cafeaua plătește taxele școlare pentru copiii fermierilor, taxele medicale pentru familiile acestora și pentru orice alimente pe care nu le pot cultiva ei singuri. În Burundi, cafeaua este o chestiune de viață și de moarte.

S-ar părea că, atunci când este bine coaptă și prăjită, cafeaua din Burundi este o experiență cu totul deosebită față de orice altă cafea africană. Însă, din cauza proastei distribuții, mulți dintre băutorii de cafea din întreaga lume au ratat această experiență. Cafeaua din Burundi nu primește atenția pe care o merită, iar Ben și Kristy Carlson intenționează să schimbe acest lucru. Pentru ei, cafeaua nu este doar o pasiune pe care să o urmeze. Este șansa de a schimba lucrurile în viața unei comunități, dacă nu chiar a întregii țări. Ei au început cu o stație de spălare a cafelei, dar, pe măsură ce a trecut timpul, au dat o formă acestui proiect.

Apariția proiectului Long Miles Coffee nu a fost doar o cale pentru Ben și Kristy să se implice în afacerea cu cafea; a fost ocazia de a oferi speranță. Aproape două treimi din populația din Burundi trăiește la limita sau chiar sub limita sărăciei[70] și, din cauza lipsei infrastructurii, intermediarii iau cea mai mare parte din beneficiile obținute din producția de cafea.[71] Scopul proiectului este să îmbunătățească viața fermierilor locali prin comerț direct, ajutându-i astfel să obțină salarii mai bune.

Acești fermieri nu sunt o cauză îndepărtată cărora familia Carlson să le trimită bani lunar. Ei sunt vecinii lor. Se întâlnesc în fiecare zi; copiii lor se joacă împreună. Deoarece lucrează într-una dintre cele mai sărace țări de pe planetă, este important pentru ei nu doar să înțeleagă oamenii pe care încearcă să-i ajute, ci și să experimenteze viața alături de ei.

Când s-au gândit prima oară să se mute în Burundi, Ben și Kristy nu au înțeles

implicațiile visului lor și nici nu au anticipat vreodată toate bătăliile cu care se vor confrunta pe măsură ce își vor dezvolta afacerea într-o lume aflată în curs de dezvoltare. Dar știau că trebuie să găsească o cale și această hotărâre i-a condus la înțelepciune. Au studiat și au planificat și s-au rugat, iar când nu au știut ce să mai facă, au făcut saltul. Dar în acel „salt“ sunt multe lucruri de dezvăluit.

Familia Carlson nu s-a decis pur și simplu să se mute undeva. Au făcut un studiu privind industria și au găsit o oportunitate de a ajuta producătorii să aducă cafea de bună calitate pe o piață mondială în expansiune.[72] Și nu au făcut mișcarea dintr-un capriciu, așa cum am putea crede, ci au locuit zece ani în Africa de Sud înainte de a face tranziția. Sigur, era încă nevoie de o păsuire pentru învățarea limbii franceze și acomodarea cu noua cultură, dar să o numești „salt“ nu este chiar așa de corect. La drept vorbind, au construit un pod.

Ben și Kristy au putut face toate astea pentru că au înțeles acel de ce din spatele acțiunii lor. Aveau un motiv care trecea dincolo de ei și de propriul lor confort. Nu era legat doar de ei – era legat de schimbarea pe care voiau să o facă. Așa că, atunci când îndoiala s-a strecurat în mintea lor, nu s-au blocat și nici nu s-au oprit. Au găsit o cale. În loc să aștepte să li se dezvăluie calea perfectă, ei au sesizat ocazia și au profitat de ea. Au început știind că flexibilitatea va fi esențială, dar nici nu au fost naivi în modul în care au realizat tranziția.

Chiar și acum, după doi ani și jumătate, mai există provocări și diferențe culturale care le amăgesc așteptările. Totuși, realizarea misiunii din spatele activității lor și faptul că aparțin de ceva mai important decât ei înșiși au făcut să merite toată agitația. Nu au făcut saltul; au construit o punte. Iar frumusețea unei punți este că nu trebuie să vezi prea departe în față pentru a putea trece de partea cealaltă. Trebuie doar să faci pasul următor.

Să nu știi nu este o scuză

Acum câțiva ani, prietenul meu Bryan Allain și-a părăsit postul sigur dintr-o companie de top, Fortune 500, unde, aproape zece ani, urcase încet în ierarhia firmei, pentru a se aventura pe cont propriu în meseria de scriitor.[73] Când l-am întrebat cum au reacționat colegii lui, mi-a răspuns că, în mod surprinzător, l-au

încurajat, unii chiar l-au invidiat. Dar ceva l-a deranjat.

Toate conversațiile se încheiau în același fel. „Mi-aș dori să pot face asta“, spuneau ei. „Ei bine, poți, să știi“, răspundea Bryan. La acest răspuns, ei înșirau lista motivelor pentru care simțeau că nu pot. Nu știau de unde să înceapă sau ce să facă. Se temeau să nu-și piardă asigurările medicale sau să riște bunăstarea familiei. Dar dacă dai greș, se întrebau ei, ce se întâmplă atunci? Asta îl neliniștea pe Bryan, pentru că simțea că ăsta era lucrul de care se temeau – și pe drept cuvânt. Părăsirea unui post pentru urmărirea unui vis este orice, numai ceva sigur nu este. Dacă nu te simți puțin nesigur în privința efectuării unui astfel de salt, atunci, probabil, nu ai luat în considerare costul. Problema, în acest caz, nu este teama; ea este ceva normal. Este faptul că mulți se sperie și nu mai fac nimic.

Cu toții avem de-a face cu această teamă la un anumit nivel. Ceea ce ne umple de îngrijorare, dacă o lăsăm, este o propoziție simplă care ne ține departe de misiunea noastră. Sunt cinci cuvinte simple: „Nu știu ce să fac“. Despre ce să scriu? Ce fel de muzică să cânt? Ce fel de afacere să-mi deschid? De unde să încep? Nu știu. Și, cu acest răspuns aparent inofensiv, un vis poate muri. Dar ceea ce vrem într-adevăr să spunem în aceste momente de necunoaștere este că ne dorim o călătorie sigură. Dorim să ne fie schițat drumul – fără surprize sau piedici, doar un început și un sfârșit clar. Din păcate, nu acesta este modul în care se desfășoară, de obicei, procesul.

Un mod de a ne gândi la el este prin prisma hărților și a globurilor pământești. Hărțile sunt simple. Sunt plane și previzibile și este ușor de trasat un curs pe ele. Se poate vedea întregul peisaj într-o configurație simplă, bidimensională. Cu toate acestea, oricât de simple ar fi, hărțile nu sunt realiste. Lumea nu e plată; nu este codată în culori, pliabilă și ușor de păstrat în torpedoul mașinii. Viața este prea complexă și frumoasă pentru a fi prinsă pe o hartă. Harta te poate ajuta să vezi imaginea mare, dar nu te ajută să înțelegi anvergura călătoriei.

Pe de altă parte, globul este complex. Se rotește în jurul unei axe. Unele globuri sunt topografice, cu ridicături în anumite zone unde se află munții sau principalele cursuri de apă. Nu sunt instrumentele cel mai ușor de folosit din lume și, cu siguranță, sunt cel mai dificil de păstrat, dar oferă cea mai bună imagine pe care o avem asupra realității. În mod tipic, folosești harta pentru a călători dintr-o țară sau provincie în alta, de obicei pe o distanță relativ scurtă, în timp ce globul îl folosești pentru a stabili unde vei călători în lume.

Ce ai folosi mai degrabă, o hartă sau un glob? Depinde de direcția în care mergi.

Când Bryan a fost întrebat despre detaliile modului în care și-ar urma visul, el a fost sincer și a recunoscut că nu știe toate răspunsurile. Nu avea o hartă. Nici nu știa cu certitudine încotro se îndreaptă; avea grijă doar să meargă înainte. Iată cum mi-a descris el acest lucru, odată, într-o conversație: „Să spunem că locuiești în Kansas. Nu e un loc rău în care să trăiești, dar ți-e dor de plajă. Visezi la valuri, nisip și apusuri de soare. Dar nu pleci niciodată de acasă, pentru că nu prea știi cu exactitate în ce loc de pe plajă ai vrea să mergi".

Dacă nu ești sigur cum să pornești, Bryan ți-ar spune să pleci din Kansas. Acesta este primul tău pas. Începe să te îndrepți către apă și, pe măsură ce mergi, vei găsi plaja. Odată ajuns acolo, poți să-ți alegi ce loc dorești. Pentru început, nu ai nevoie de o anumită adresă. Calea spre visul tău înseamnă mai mult să mergi într-o direcție decât să ajungi la destinație.

Când începi să-ți urmărești vocația, poți descoperi că este mai greu decât ți-ai fi închipuit. Și este normal. Înseamnă că acea călătorie este mai importantă decât te-ai fi așteptat. Ceea ce trebuie să faci este să continui să mergi. Nu sta nemișcat. Nu pierde timpul, așteptând ca altcineva să-ți dea permisiunea să pornești. Nu se va întâmpla așa. Nimeni nu îți va da o hartă. Va trebui să pășești în necunoscut, căutându-ți direcția pe măsură ce înaintezi. Și, dacă nu ești sigur, amintește-ți să mergi spre apă. Întotdeauna poți schimba direcția după ce te-ai urcat în mașină.

Oricine poate face asta

La un an și jumătate după ce s-a mutat în Burundi, familia Carlson și-a transformat visul într-o afacere. Doreau să ajute cât mai mulți oameni și au văzut posibilitatea ca Long Miles Coffee să devină ceva important. Au aderat cu toții la acest plan.

Asumându-și obligația de a le oferi fermierilor prețuri corecte și inspirați de cuvintele lui Benjamin Zander: „Banii vin în funcție de contribuție"[74], ei au decis să pornească o afacere. Nu știau totul înainte de a face acel pas, dar aveau

încredere că lucrurile se vor aranja. „Nu spun că fiecare ar trebui să fugă și să-și lase slujba“, mi-a scris Kristy. „Spun că unele riscuri merită asumate și, pe măsură ce ni le asumăm, adesea apar și ocaziile.“ Iar până în prezent a funcționat.

Uneori, atât lui Ben, cât și lui Kristy le vine să lase totul baltă. Spun deschis acest lucru și chiar își împărtășesc îndoielile pe blog. Asta îi face atât de simpatici. Par oameni obișnuiți (pentru că sunt). Chiar și după ce au făcut „saltul“, încă nu au o viziune perfectă. Uneori, este foarte dificil să facă ce au de făcut. Când curentul este oprit unsprezece zile la rând sau se îmbolnăvește vreun membru al familiei, Kristy spune că și-ar dori să se poată întoarce acasă, în Statele Unite, unde li se asigură îngrijirea medicală de bună calitate și electricitatea. „Burundi va fi întotdeauna pentru mine un loc dificil în care să trăiesc“, a spus ea. „Este bogat și complet, dar dificil.“

Bogat și complet, dar dificil. Aceleași cuvinte ar putea fi folosite pentru a descrie o vocație. De la Garrett Rush-Miller, copilul de cinci ani cu tumoare cerebrală, până la Ginny Phang, femeia a cărei familie a renegat-o pentru că nu a făcut întrerupere de sarcină, aceasta reprezintă o temă constantă. Nu este ușor să-ți găsești vocația. De fapt, asta ar putea cauza mai multă suferință decât mângâiere, dar merită prețul. În ciuda dificultăților cu care se confruntă, membrii familiei Carlson nu pot decât să spere. Pe măsură ce echipa lor se mărește, ei se simt mai întăriți în fiecare zi.

Aceasta este realitatea pentru orice călătorie vocațională. Dacă munca vieții tale este doar un vis, ceva trecător și fragil, care nu este niciodată susținut prin acțiune, va dura tot atât de puțin. Atunci când vor apărea greutățile, și întotdeauna apar, vei avea tendința să renunți la tot și să treci la ceva mai ușor. Dar dacă vocația ta este ceva mai mult decât o idee bună și ești gata să te înhami la muncă grea și perseverență, făcând pași curajoși pe drumul tău, vei putea sta neclintit în fața greutăților.

La un moment dat în timpul interviului, am greșit sugerând că familia Carlson a făcut saltul datorită sentimentului că era chemată către ceva măreț, ceea ce Kristy a corectat imediat: „Speram ca impactul produs să fie unul pozitiv“, a spus ea, „dar nu a fost așa și nu cred că suntem chemați să facem ceva mai important decât ar face oricine altcineva. Am crezut că am fost chemați să ne aducem competențele la masa vieții, să căutăm ocazii în care să ne putem aduce contribuția în lumea asta. Cred că asocierea unor cuvinte ca «măreție» cu noi dă

impresia că nu am fi oameni obișnuiți, iar noi chiar suntem. Oricine s-ar fi putut mișca în direcția în care am făcut-o noi, dacă ar fi părut cel mai nimerit lucru pentru ei, chiar dacă asta ar fi însemnat, în același timp, să facă doar câte un pas mic“.

---

[62] Ben și Kristy Carlson, interviu prin e-mail realizat de autor, 14 ianuarie 2014.

[63] Long Miles Coffee Project, accesat la 2 august 2014, http://www.longmilescoffeeprojects.com/.

[64] Frederick Buechner, Now and Then: A memoir of Vocation (Cambridge, MA: Harper & Row, 1983).

[65] Cartea Întâi a Regilor 3:10 (Biblia sau Sfânta Scriptură, versiune redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009).

[66] Ginny Phang, interviu online realizat de autor, 22 ianuarie 2014.

[67] „Burundi: Belgian Colonial Rule (1916–1962)“, EISA (Electoral Institute for Sustainable Democracy in Africa), aprilie 2010.

[68] Michael B. Sauter, Alexander E.M. Hess și Samuel Weigley, „The 10 Poorest Countries in the World“, Fox Business, 14 septembrie 2012, http://www.foxbusiness.com/markets/2012/09/14/10-poorest-countries-in-world/.

[69] Brent Swails și Oliver Joy, „Burundi’s Coffee Culture, the Difference Between Food and Hunger“, CNN, 19 noiembrie 2013, http://edition.cnn.com/2013/11/19/business/burundis-coffee-culture.

[70] Suater, Hess și Weigley, „The 10 Poorest Countries in the World“.

[71] Johnstone s. Oketch și Tara Polzer, „Conflict and Coffee in Burundi“, Scarcity și Surfeit, 19 septembrie 2013, http://www.issafrica.org/pubs/Books/ScarcitySurfeit/Chapter3.pdf,84-156.

[72] Thompson Owen și Christopher Schooley, „Rwanda + Burundi

Fundamentals“, Coffeeshrub.com, accesat la 1 august 2014, http://www.coffeeshrub.com/shrub/content/rwanda-burundi-fundamentals.

[73] Bryan Allain, interviu online realizat de autor, 4 august 2014.

[74] Carlson, interviu.

PUNCTE PIVOT 5

De ce eșecul este prietenul tău

Dacă prima oară nu reușești, încearcă, încearcă din nou.

Apoi renunță. Nu are nici un rost să fii un neghiob care insistă.

W.C. FIELDS

Vor fi necesare câteva încercări până să găsești vocația potrivită. Eșecul nu este cel care ne împiedică să avem succes. Este cel care ne duce la succes.

Matt McWilliams a crezut dintotdeauna că atunci când va crește mare va ajunge jucător de golf profesionist. Născut la jumătate de kilometru de cel de-al doilea teren de golf de la Pinehurst No. 2, o stațiune din Carolina de Nord cunoscută sub numele de „Leagănul Golfului American", a considerat că destinul lui era să calce pe urmele tatălui său. Ceea ce nu și-a putut imagina niciodată, totuși, a fost că propriul tată va trebui să-l concedieze, iar el va continua să înfrunte respingerea pentru următorii ani – toate acestea conducându-l spre vocația sa.[75]

În liceu, Matt a câștigat patru dintre cele cinci cele mai importante turnee de golf pentru juniori din Tennessee, inclusiv campionatul Tennessee State High School. În colegiu, a câștigat Adams Cup of Newport, Berry College Spring Invitational, Carolinas Amateur și altele. Era jucătorul numărul unu al Universității din Tennessee și totodată atât de sigur că golful va fi viitorul lui, încât nu și-a mai dat silința să termine școala.

Matt a continuat să joace golf profesionist timp de un an până când, într-o zi, o durere acută la încheietura mâinii, care începuse încă din colegiu, s-a înrăutățit. Durerea s-a întins pe toată partea stângă a corpului, apoi a devenit paralizantă și a fost obligat să consulte un doctor. Diagnosticat cu tendinită acută, i s-a spus că va trebui ori să treacă printr-o operație serioasă, ori să renunțe la golf. A ales cea de-a doua opțiune. Acesta a fost momentul când a hotărât că nu voia să joace la fel de prost cum credea că o face. Dar ce altceva ar fi putut să facă? Golful era tot ce știa, tot ce conta și tot ce își dorise vreodată. Și acum, brusc, planul se schimba.

În urmărirea vocației, vom întâlni obstacole și provocări despre care credem că sunt o întrerupere a cursului firesc, ceva care trebuie depășit. Dar, de fapt, aceste obstacole sunt, uneori, mijloacele de a obține succesul. Fiindcă nu avea încotro, Matt s-a angajat la firma tatălui său, Knollwood Fairways din Southern Pines, Carolina de Nord. Lucrând la un curs în calitate de instructor, el și-a descoperit o nouă calificare: marketingul online. Nopțile stătea treaz și crea website-uri și campanii de publicitate pentru cursurile de golf pe care, în mod ironic, nu avea

nici o dorință să le predea. Nu era deloc interesat de afacerea pe care o ajuta să se nască. Dar marketingul? Iubea acea parte din afacere, un lucru pe care nu l-ar fi învățat niciodată dacă totul ar fi mers conform planului.

După ce a constatat că are îndemânarea de a atrage noi clienți, Matt și-a deschis, în 2002, propria companie, Fast Lane Consulting, ca proiect adiacent, pe vremea când încă lucra la cursul de golf. Dar la 1 iulie 2003, o dată pe care Matt o ține minte deoarece era a doua zi după aniversarea lui, s-a întâmplat un lucru neașteptat. Tatăl său l-a concediat. Momentul nu era cel mai potrivit, dar știa că urma să vină. „Ar fi trebuit să se întâmple mult mai devreme“, recunoaște Matt. Era prima oară când era concediat.

În vara lui 2004, Matt și-a petrecut jumătate din timp lucrând la o campanie politică pentru congres în Carolina de Nord, iar cealaltă jumătate făcând marketing online pentru clienții care cereau consultanță. În această perioadă a continuat să-și îmbunătățească abilitățile de marketing online și, în plus, a început să-i placă felul în care cuvintele și imaginile pot motiva oamenii. „Puteam sta 36 de ore fără să dorm, ca să creez un website“, își amintește el.

Spre finalul campaniei, clienții lui Matt nu au mai avut nevoie de serviciile lui. Din nou, trebuia să înfrunte șomajul, fără să aibă un plan pentru ce ar urma să facă. Fără bani și stând acasă, s-a arătat încântat când un prieten l-a rugat să creeze un website de asigurări. Era exact tipul de proiect pentru care se rugase și care venise chiar la momentul potrivit. Dar era doar un angajament, iar Matt avea nevoie de mai multă stabilitate, deoarece îmbătrânea și se întreba ce va face tot restul vieții.

La scurt timp după terminarea proiectului, prietenul l-a căutat din nou, de data asta pentru a-l ruga să-l ajute să înființeze o nouă companie, una care să facă prospectare comercială pentru companiile de asigurări. La început, Matt a refuzat. Îi plăcea să lucreze doar pentru el și se bucura de libertatea de a fi propriul șef. Prietenul l-a întrebat din nou, iar Matt a refuzat și de data asta. În acest moment, situația devenea disperată. Afacerea îi mergea prost, avea tot mai puține opțiuni, așa că, în final, a cedat ofertei prietenului său.

În luna decembrie 2004, au intrat împreună în afaceri. Primul lucru pe care l-au făcut a fost să angajeze un programator. Matt se ocupa de vânzări, management și web design. A învățat despre vânzări și marketing, și chiar puțină programare de bază. Zilele erau lungi, iar munca istovitoare, dar îi plăcea.

În decembrie 2007, compania ajunsese la 40 de angajați și peste 12 milioane de dolari profit anual. Compania, cu sediul în Franklin, Tennessee, a crescut la aproape 20 de milioane de dolari, a câștigat mai multe premii și a prosperat în aproape toate domeniile – cu excepția relațiilor.

Matt era în culmea fericirii. Aceasta era meseria lui de vis. Cel puțin, așa credea. Dar, pe măsură ce succesul creștea, creștea și egoul său. Arhicunoscut la birou pentru perfecționismul său și drept o persoană care te-ar sfâșia pentru cea mai mică greșeală, Matt era o persoană pe care nu-ți doreai să o întâlnești când te aflai singur pe coridor. Nu știai niciodată ce ar fi putut spune.

Într-o zi, cei doi proprietari l-au abordat pe Matt și, cu toată delicatețea de care erau în stare, l-au rugat să plece. Se purtase urât cu oamenii și, fără să știe sau fără să-i pese, lăsase în urmă un „carnaj“ pe care, acum, ei trebuiau să-l curețe. Era a doua oară când Matt era concediat. Avea 27 de ani și asta se întâmpla exact cu 15 zile înainte de nunta sa.

După ce și-a luat liber șase luni pentru a se bucura de nuntă și a porni într-o „călătorie spirituală“, Matt a revenit la lucru în luna mai 2009, alăturându-se unei companii din Nashville care vindea DVD-uri educative. Anul următor, a câștigat premiul Affiliate Manager of the Year în cadrul Affiliate Summit și a ajuns apoi să conducă toate operațiunile de marketing online ale companiei. A rămas în acel post doi ani. În cel de-al doilea an, pe Matt îl tot urmărea un gând, și anume să-și deschidă propria firmă de consultanță, idee pe care i-a relatat-o șefului său, care și-a dat acordul, oferindu-i și câteva sfaturi.

În luna februarie 2011, a părăsit compania pentru a reveni la primul său loc de muncă, același de unde fusese concediat cu doi ani și jumătate mai înainte. Dar a doua ședere a fost chiar mai scurtă decât prima. Într-o vineri seara, în timpul cinei, după ce lucrase la firmă timp de nouă luni, Matt s-a plâns soției sale de munca de acolo, care devenise o activitate de rutină. Soția, care se săturase în cele din urmă, i-a spus că trebuia să se hotărască când avea de gând să demisioneze, lucru cu care el a fost de acord, spunându-i că în ziua următoare, când va merge la serviciu, va stabili data plecării. A doua zi, un detectiv particular s-a înființat la intrarea principală a firmei McWilliams spunând: „Am venit să-ți ridic laptopul de serviciu“. În felul acesta Matt a aflat că fusese concediat și aceasta a fost ziua în care a decis să-și transforme firma de consultanță temporară într-una permanentă.

În prezent, Matt locuiește în Fort Wayne, Indiana, dar afacerea lui este oriunde sunt clienții lui: San Francisco, Boston, New York, Chicago, Washington. Povestea lui nu este acel basm tipic despre un băiețaș care a știut întotdeauna ce urma să facă cu viața lui și care, după obstacole de netrecut, a perseverat pentru ca, în final, să-și găsească visul. Călătoria lui este ca a multora dintre noi, plină de eșecuri și de accidente neașteptate, de momente frustrante care te fac să te întrebi cum să acționezi. Pentru cei confuzi care nu știu dacă urmăresc lucrul potrivit, povestea lui Matt Williams oferă o încurajare ingenioasă: este loc și pentru a-ți înțelege greșit vocația.

Și, din toate meandrele, după respingeri repetate, a apărut ceva frumos: Matt și-a găsit vocația. Fără îndoială, nu într-un fel previzibil, căci nu a ajuns la vocație prin succes. A descoperit-o prin eșec.

Puterea pivotului

În baschet, ai voie să faci doi pași după ce te-ai oprit din dribling. Când faci ultimul pas, piciorul pe care bați devine ceea ce se numește un „picior pivot". Piciorul respectiv trebuie să rămână fix, iar celălalt picior se poate deplasa liber, permițându-ți răsucirea cu ușurință și găsirea unui coleg de echipă căruia să-i pasezi mingea. Poți pivota chiar și înainte de driblare, ceea ce îți permite schimbarea direcției înainte de a te deplasa pe teren. Deși spațiul în care te poți mișca este limitat, la fel ca și numărul pașilor pe care poți să-i faci, în nici un moment nu ești blocat în nici o direcție. Aceasta este frumusețea mișcării. Chiar și după epuizarea tuturor celorlalte posibilități, poți pivota oricând.

În 2006, Andrew Mason era pe cale să încerce ceva măreț. Absolvent de politici publice la Universitatea din Chicago, lucra pe bază de contract, printre altele, creând baze de date în cadrul unei companii fondate de un antreprenor pe nume Eric Lefkofsky. În 2007, susținut de Lefkofsky, Mason a lansat o firmă numită The Point, un website care intenționa să reunească grupuri de oameni pentru rezolvarea unor probleme. Ideea era ca o persoană să poată folosi social media pentru a strânge oamenii în jurul unei cauze specifice, iar apoi să-i motiveze să acționeze. Nu-i păsa nimănui de câștigul financiar; totul se rezuma la a schimba situația.

În ciuda bunelor intenții, demarajul nu a avut efectul scontat. Pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, atunci când recesiunea a lovit în 2008, ei aveau nevoie de bani și, fără un model de afacere, The Point ar fi dat de necaz. În mod normal, echipa ar fi folosit website-ul pentru a reuni oamenii în jurul unei cauze, dar de data asta ei doreau să încerce ceva nou, la îndemnul lui Lefkofsky. Și dacă, de data asta, cauza lor era să economisească bani?

Noua idee, născută din catastrofa financiară, era să convingă 20 de oameni să cumpere același produs și să încerce să obțină o reducere pentru grup. Deși acest concept fusese introdus în planul de afaceri original, atunci când Lefkofsky l-a readus în discuție, un an și ceva mai târziu, Mason și ceilalți membri ai echipei l-au respins. De data aceasta, Lefkofsky nu a mai renunțat. Spre finalul anului 2008, când economia își continua declinul, iar compania a fost obligată să concedieze din personal, au știut că sosise vremea pentru o schimbare.[76] „Această presiune era provocată de prăbușirea pieței [și] – analizând cheltuielile lunare și veniturile – sosise timpul să încercăm ceva care să spargă buba“, a declarat o sursă din companie pentru Business Insider.[77]

Și așa s-a născut Groupon, o companie evaluată la aproximativ 13 miliarde de dolari în momentul listării la bursă, în anul 2011.[78] Cum au reușit ei? Cu siguranță că nu au planificat acest lucru la început. Au făcut ceva mult mai eficient. Au urmat o strategie care le-a fost de ajutor antreprenorilor încă de la începutul afacerii. Au pivotat.

Un pivot este puternic pentru că ia cu sine toate scuzele tale. Te face din nou stăpân pe jocul tău. Pivotarea nu este planul B; este parte din proces. Se vor întâmpla lucruri neașteptate, iar dificultățile într-adevăr vor apărea. Dacă ești sau nu pregătit să pivotezi, acest lucru va influența modul în care poți să înfrunți acele furtuni și să găsești o cale de supraviețuire.

Vedem adesea oameni realizați, auzim poveștile lor despre eșec și credem că au reușit în ciuda faptului că au dat greș. Dar nu este adevărat. Oamenii de succes și organizațiile prospere nu reușesc în ciuda eșecului; reușesc datorită acestuia. În cazul lui Groupon, o strădanie filantropică eșuată a condus la o întreprindere orientată spre profit, ce a reușit în moduri pe care fondatorii originari nu și le-au imaginat vreodată. Uneori, eșecul este cel mai bun lucru care ți se poate întâmpla dacă înveți să îi asculți lecțiile.

Lumea poate fi crudă. Nu este responsabilitatea nimănui să-ți îndeplinească

visurile. Vor veni vremuri grele și ceea ce determină succesul unei persoane în aceste momente de încercare este abilitatea de a pivota. Fiecare vocație întâlnește obstacole și, uneori, oamenii nu doresc ceea ce ai tu de oferit sau, poate, pur și simplu nu înțeleg. Alteori, viața te bulversează sau pasiunea pe care ai avut-o cândva apune. În astfel de momente, avem tendința să renunțăm, dar acestea sunt clipele care necesită acțiunea noastră cel mai bine gândită.

În orice activitate, tentația este de a acționa singur – să-ți aduci contribuția la câteva bloguri, să citești o carte despre afaceri și să începi să lucrezi ca expert. Lăudăm astfel de inițiative antreprenoriale, considerând că acestea pun în mișcare spiritul inventiv modern, dar nu avem deloc dreptate. Fiecare mare demers începe cu unul mai mic, mai puțin important. Aceasta este perioada eșecului care marchează etapele pregătitoare, importante ale eroilor din istorie. Albert Einstein a lucrat într-un birou de brevete; Benjamin Franklin a fost obligat să fugă din orașul natal; Steve Jobs a fost dat afară din propria companie. Cu toții ne confruntăm cu momente de instabilitate, când eșuăm în mod lamentabil și credem că nu este treaba noastră să facem asta. Dar durerea este marele maestru, iar eșecul, un mentor credincios. Îi poți folosi pe toți în beneficiul tău, dacă vrei.

Einstein s-a folosit de funcția sa umilă pentru a efectua „experimente mentale". Franklin și-a asumat respingerea și a învățat din ea, încercând să înțeleagă mai bine oamenii și folosind mai târziu ceea ce a învățat atunci când a devenit diplomat, transformând fiecare neajuns în putere. Jobs a fost director executiv la Pixar, o companie mai mică, unde era mai ușor să eșuezi, înainte de a reveni la Apple pentru a o readuce la viață. Eșecul este cel mai bun prieten pe care îl vei avea vreodată, dacă înveți din el. Așa cum scria și Robert Greene în cartea sa Esența geniului, „Eșecurile repetate îți vor întări spiritul și îți vor arăta cu maximă claritate cum trebuie făcute lucrurile".[79]

Cum a transformat Matt McWilliams eșecul în succes? Cu siguranță nu știa încotro se îndrepta – nu exista nici un plan. Atunci când se confrunta cu eșecul, Matt era realist. Nu a acceptat înfrângerea, dar nici nu a încercat să treacă prin ușile închise. Din contră, a făcut ceva creator. La fel ca Andrew Mason, a pivotat, îndreptându-se într-o nouă direcție și, în final, găsindu-și calea.

Un sezon al eșecului

Contrar credinței populare, Sam Adams nu a produs niciodată bere. În afară de berea Boston Lager care-i poartă numele, lumea a uitat cine era acest bărbat, dar pentru Părinții Fondatori ai Statelor Unite, a fost o figură importantă și influentă – și un om bine familiarizat cu eșecul.[80]

Bărbat corpolent care a condus o națiune și pe liderii acesteia prin intermediul cuvintelor, Adams a incitat mase de oameni la acțiune prin numeroasele sale articole de opinie din ziare și prin discursuri. După spusele lui Thomas Jefferson, era „cu adevărat Omul Revoluției“. Vărul său de-al doilea spunea despre el că era „perseverent, pasionat și energic în susținerea Cauzei“.[81] Dar înainte să pretindă respect pentru unii dintre cei mai mari eroi ai Americii, și-a petrecut o mare parte din viață pivotând de la un eșec la altul.

Mai întâi a încercat să devină avocat și, atunci când aceasta nu a mers, a încercat să devină producător de malț pentru bere. Mai târziu, s-a apucat de afaceri și a dat greș și în acest domeniu. Indiferent ce încerca, succesul părea să-i ocolească pe Samuel și familia lui, care își pusese mari speranțe în el și care începea să-și facă griji că nu va câștiga suficient de mult. În momentul în care s-a implicat în politică – inițial prin scrierile sale și prin participarea la întrunirile din cadrul primăriei –, a ieșit la liman și a găsit lucrul pe care se născuse să-l facă.

Prin scrierile sale a devenit vocea Revoluției Americane, o voce care i-a însuflețit în spiritul cauzei pe George Washington, Thomas Jefferson și John Adams. După război a rămas în politică, dar nu a devenit niciodată președinte. S-a mulțumit să fie guvernatorul statului său natal, Massachusetts, unde a locuit tot restul vieții.[82] Dacă nu ar fi fost tenacitatea sa, dispoziția de a încerca necontenit până la găsirea celei mai bune căi, Samuel Adams nu și-ar fi descoperit niciodată misiunea, și poate națiunea americană nu s-ar fi născut vreodată.

Fiecare vocație este marcată de o perioadă de lipsă de însemnătate, în care nimic nu pare să aibă sens. Este vremea pribegirii în sălbăticie, când te simți singur și neînțeles. Acest moment seamănă cu eșecul, de parcă te agăți de un pai sau, pur și simplu, pierzi timpul. Dar realitatea este că aceasta poate fi cea mai importantă experiență pe care o persoană o are, dacă profită la maximum de ea.

La fel ca mulți alții, te-ai putea întreba ce ar trebui să faci cu viața ta. Totul pare confuz și copleșitor. Părinții ți-au spus ceva, în timp ce camarazii spun ceva

diferit. În cine să ai încredere? Spre ce să te concentrezi? Sfaturile tradiționale recomandă să ai un plan, dar, așa cum am văzut, planurile nu funcționează întotdeauna. Atunci când îți cauți vocația, aceasta poate fi greu de văzut. Uneori trebuie să fie dezvăluită, și felul în care se întâmplă acest lucru este prin eșec.

Atunci când Matt McWilliams mi-a spus povestea lui, am auzit părți din propria mea călătorie. Mi-am amintit cei șapte ani de muncă pentru o firmă non-profit și anul anterior de călătorii. Nu am simțit niciodată că îmi găsisem locul, dar aveam o bănuială persistentă că eram condus spre ceva. Până la sfârșitul conversației, amândoi învățaserăm ceva. Când ne simțim cel mai departe de misiunea noastră, suntem, de fapt, deja pe calea noastră, conduși în direcția bună. Asta înseamnă că, atunci când ești confuz și dai greș, când totul pare pierdut și ești pe punctul de a renunța, ești mai aproape de destinul tău decât crezi. Mesajul pivotului este că ceea ce pare a fi acum eșec este pregătirea pentru ce va veni, atât timp cât nu renunți.

Prin urmare, ce separă un sezon de eșecuri de o viață plină de eșecuri?

În primul rând, trebuie să vrei să recunoști lovitura sorții ca pe o ocazie de a învăța, dorindu-ți să răzbați prin eșec. În al doilea rând, trebuie să fii atent să nu ai succes la lucrurile greșite. Trebuie să fii atent la pasiune și la tentația succesului. Nu este suficient să fii bun la ceva; trebuie să te concentrezi pe ceea ce ești menit să faci și să recunoști că înțelegerea acelui lucru se poate schimba în timp. Așa că fii pregătit să faci mai multe pivotări pe parcurs.

Acest lucru l-a învățat și Maica Tereza la începutul misiunii sale. După ce a petrecut 20 de ani ca profesoară și călugăriță, ea s-a confruntat cu o criză care a obligat-o să reevalueze totul. În timpul unei călătorii cu trenul, a simțit brusc obligația de a-i sluji pe săraci – nu doar să dea celor săraci, ci și să se identifice cu ei și să devină o parte a comunității lor. Schimbându-și ținuta cu un sari, ea a înființat Misionarele Carității, un ordin nou, axat pe această misiune. A fost o mișcare curajoasă și una care avea să necesite ani de judecată limpede înainte de a deveni realitate, dar a fost o viziune de care ea a fost sigură, ceva ce nu putea evita să nu facă. A numit acest moment de inspirație „o vocație în vocație“. Iar aceasta înseamnă că vocația ta poate evolua.[83]

La începutul vieții noastre, pornim pe o anumită cale. Pe măsură ce viața continuă, ne așezăm la casa noastră, avem copii și, poate, devenim puțin mai înțelepți și ne punem întrebări despre motivațiile și acțiunile noastre anterioare.

Ne întrebăm dacă am fost doar naivi sau idealiști. Având o înțelegere mai bună asupra lumii, vedem acum lucrurile mult mai clar. Am crescut. Ne putem lăsa, din când în când, în voia mulțumirii de sine, dar viața tinde să se stabilizeze și noi luăm decizii mai bune. Așa că este logic ca, pe măsură ce ne dezvoltăm, înțelegerea vocației noastre să crească, să se extindă și chiar să se schimbe.

O vocație nu este doar un moment; este un stil de viață, o progresie constantă a supunerii noastre față de o misiune mai mare. Atunci când simțim chemarea prima oară, indiferent dacă această chemare vine ca o șoaptă sau ca un răget, ceea ce auzim noi este doar o parte din imaginea de ansamblu, o umbră a ceva mult mai important. Și, pe măsură ce te apropii de vocația ta, trebuie să-ți aprofundezi această conștientizare, căutând semne care să-ți îmbunătățească înțelegerea și ocazii de schimbare a direcției pe parcurs.

Este o veste bună, deoarece înseamnă că avem voie să dăm greș; avem voie să ratăm indicatorul fără a ne abate complet de la curs. Putem schimba direcția și încerca lucruri noi, învățând din mers. Vocația ta nu este un eveniment singular, ci un proces pe care îl perfectezi continuu, găsind noi căi de a-ți pune pasiunea la treabă. Și, la un moment dat, faci acea pivotare unică.

Viața nu e vis

Cu ceva timp în urmă, l-am sunat pe prietenul meu Jonathan să-i cer un sfat. El își deschisese o firmă de publicitate, visul lui de câțiva ani, iar eu doream să aflu mai multe despre cum s-a întâmplat. Ce a dus la transformarea lui Jonathan dintr-un visător într-un întreprinzător? La început, a fost mai reținut în a-și împărtăși experiența, dar am tot insistat până când a cedat. În cele din urmă, mi-a spus că ceea ce l-a schimbat a fost o simplă frază. Totul a început să se schimbe după aceea, totul, datorită unei mici, dar importante schimbări în vocabular.

În fiecare săptămână, Jonathan și prietenii lui se strângeau la cină, în jurul mesei din bucătărie, ca să vorbească despre speranțele și visurile lor și despre ce ar face cu viața lor într-o bună zi.

– Într-o seară, își amintește Jonathan, stăteam cu toții în jurul mesei și discutam,

așa cum făceam întotdeauna. Ne gândeam cum va arăta viața noastră atunci când visurile noastre vor deveni realitate, iar situația ar fi alta. Și atunci cineva a exclamat: „Ce-ar fi dacă am înceta să spunem ce-ar fi dacă și am începe să spunem hai să facem?“

Acesta a fost semnalul pentru Jonathan. A fost provocarea de care avea nevoie pentru a-și pune în practică visul. În loc să spună „ce-ar fi dacă“, a început să spună „hai să facem“. Și-a îngropat visurile și, în schimb, a devenit un om de acțiune. Când am vorbit cu el la telefon, puteam spune clar că se schimbase ceva: era un alt om. Era o transformare ușoară – o pivotare minoră –, dar care însemna foarte mult.

Lecția este limpede. Ne putem petrece zilele visând la o viață mai bună sau putem face treaba neplăcută de a începe de astăzi. Nu ești tu la dispoziția vocației; vocația este la dispoziția ta. Poți sta cu brațele încrucișate, jucând jocul «ce-ar fi dacă» până la epuizare, sau poți începe spunând acele câteva cuvinte care schimbă totul: hai să facem.

În piesa Viața e vis a scriitorului Pedro Calderón de la Barca, eroul principal, Segismundo, care stătuse cea mai mare parte a vieții lui închis într-un turn, ține un monolog în care descrie viața ca pe nimic altceva decât un vis. El spune: „Ce e viața? Un delir;/ Ce e viața? Un coșmar,/ O nălucă, nor fugar,/ Și-i mărunt supremul bine,/ Căci un vis e viața-n sine,/ Iară visul, vis e doar“.[84]

Este un monolog profund și poetic, cel mai celebru din piesă, dar este și puțin deprimant. Segismundo se referă la faptul că viața este în ea însăși un joc al închipuirii, iar ceea ce credem că știm este o iluzie. Din păcate, acesta este modul în care mulți își trăiesc viața. Considerând vocația drept nimic altceva decât un vis neîmplinit, ei își irosesc pasiunea și răpesc lumii un dar – acțiunea lor. La sfârșitul vieții, pe când povestea lor se pierde în eternitate, ei se vor întreba: A meritat? Am făcut tot ce trebuia să fac? Sau doar am fost prudent?

Pe patul de moarte vom vedea lucrurile cel mai limpede posibil. Fiecare dintre noi va trebui să se confrunte cu modul în care și-a petrecut viața, în special atunci când a avut ocazia să acționeze și nu a făcut-o. De ceea ce mă tem cel mai mult în ziua aceea este felul în care va trebui să răspund pentru toate momentele când nu am fost la înălțimea potențialului meu, pentru faptul că nu mi-am îmbrățișat vocația pe deplin. Și care va fi motivul meu? Mi-a fost frică.

Frica. Cu toții o simțim. Este forța care îi chinuie și pe cei mai curajoși. Așadar, ce facem cu ea? Cedăm în fața ei, știind că eșecul este inevitabil, dar nu este totodată și un obstacol justificat. Ne putem deplasa în continuare, deși, uneori, într-o direcție diferită.

Aici este punctul din care povestea ta începe să conteze, când poți să determini o schimbare cu ajutorul talentelor și abilităților pe care le-ai dobândit. Este locul de întâlnire a ideilor și acțiunii, locul unde te oprești din visare și începi să trăiești. Există o tensiune în acest loc al acțiunii, iar riscul este inevitabil. Dar recompensele sunt mari. Ce facem cu acest moment, vom continua la nesfârșit. Ceea ce lași în urmă pentru posteritate nu este decizia luată pe patul de moarte. Este o alegere ce are loc exact acum, cu resursele disponibile în acest moment.

Bineînțeles că există alternativă. Am putea opta să devenim mai înverșunați cu privire la toate astea. Am putea crede că acest proces de căutare a pasiunii este o farsă. La fel ca Segismundo, ne-am putea pierde atât de tare în lumea visurilor noastre, încât să nu mai fim siguri de realitate. Cu siguranță, aceasta este doar o părere. Problema e că nimeni nu este schimbat de un ideal; nimic nu este distrus de un vis. Iar lumea rămâne la fel, indiferent de cât de grandioasă este ideea ta. Doar când oamenii acționează are loc adevărata transformare. Nu mă înțelege greșit. Visurile sunt puternice. Sunt combustibilul pentru schimbare. Însă doar ele singure sunt inutile. Să stai într-o cafenea și să vorbești despre cum vei deveni, într-o zi, scriitor sau antreprenor este cel mai rău lucru pe care îl poți face. Pare muncă, dar, de fapt, este distructivă pentru adevărata muncă de realizare a visului tău.

Așadar, ce e mai bine să faci? Nu mai vorbi și începe să acționezi. Nu visa să devii scriitor – începe să scrii. Nu visa să fii antreprenor – începe o afacere.

Recent, am reluat legătura cu Jonathan. Și-a deschis acea firmă de publicitate și a condus-o câțiva ani, dar, cum viața merge mai departe, pasiunea lui l-a îndreptat într-o nouă direcție. Așa că și-a închis afacerea și a început altceva și, după cum se vede, firma de publicitate a fost doar încă o etapă în călătorie. Dacă nu ar fi început niciodată, nu ar fi ajuns acolo unde este astăzi. Ideea nu este că a reușit. El ți-ar spune că nu-i adevărat, cel puțin nu în ceea ce privește firma de publicitate. Ideea este că a încercat. Nu a rămas înțepenit în visul său, în schimb a adoptat o atitudine activă. Orice ai întreprinde care să însemne mai puțin decât o astfel de proactivitate este o imitație ieftină a vieții pe care erai menit să o trăiești. Este eschivare. În loc să o lași să te oprească din drumul tău, de ce nu

procedezi așa cum a procedat Jonathan și să pivotezi într-o nouă direcție? S-ar putea să fii surprins de ocaziile care vin singure.

Mesajul ascuns al eșecului

Nu toate pivotările au finaluri fericite. În 1939, pastorul german Dietrich Bonhoeffer s-a îmbarcat spre America, o călătorie care a marcat o cotitură crucială în viața lui. Dacă ar fi mers într-o direcție, cu siguranță că ar fi murit. Dacă ar fi mers în cealaltă direcție, nu ar mai fi fost în stare să trăiască cu sine însuși.

Cu un an mai înainte, prin intermediul cumnatului său, întâlnise membrii Rezistenței germane, un grup aflat în ilegalitate al cărui țel principal era să obțină sprijin pentru o lovitură de stat a armatei împotriva lui Hitler. La această întrunire a aflat că lumea era în pragul unui război, iar cancelarul Germaniei era mult mai periculos decât credea majoritatea.

Un pacifist devotat, declarat împotriva naziștilor, Bonhoeffer nu s-ar fi înrolat niciodată în serviciul militar. Totodată, știa că, dacă nu făcea asta, putea crea complicații Bisericii, deoarece această atitudine putea fi considerată drept o poziție oficială. Neștiind cum să procedeze, el a plecat în Statele Unite, la invitația Seminarului Uniunii Teologice din New York.

La scurt timp de la sosire, a regretat decizia luată. Unii cunoșteau pericolul în care se afla și situația dificilă cu care se confrunta, așa că l-au îndemnat să rămână acolo. Dar el a refuzat.[85]

Într-o scrisoare adresată prietenului său Reinhold Niebuhr, Bonhoeffer descria cele două opțiuni pe care le avea – să rămână și să locuiască în America sau să se întoarcă în Germania și, posibil, să fie ucis. El scria: „Știu ce soluție trebuie să aleg, dar nu pot alege siguranța personală“.[86] S-a întors în Germania, unde a fost în cele din urmă hărțuit, arestat și executat pentru un complot de asasinare a lui Hitler. A fost spânzurat în lagărul de concentrare de la Flossenbürg, cu doar două săptămâni înainte ca soldații americani să ajungă și să elibereze lagărul.[87]

Decizia pe care Bonhoeffer a luat-o la New York nu a condus la succes. Nu l-a făcut nici bogat și nici faimos. Dar era singura decizie pe care o putea lua, cea cu care conștiința lui era de acord și o cotitură importantă în viața lui. Această unică decizie l-a costat viața. Așa cum scria într-o scrisoare cu câțiva ani mai înainte: „Vocația mi-e foarte clară. Ce va face Dumnezeu cu ea, nu știu… Trebuie să urmez calea. Poate nu va fi una foarte lungă“.[88] Uneori, vocația nu este un mijloc pentru o viață confortabilă. Câteodată nu pivotăm în direcția succesului personal, ci spre o durere și mai mare. Dar iată care-i șiretlicul: vocația te va conduce întotdeauna spre o viață care să însemne ceva, una de care poți fi mândru. Totuși, calea pe care ajungem acolo nu ne-o alegem noi întotdeauna. Uneori, calea poate fi costisitoare, chiar mortală. Dar la capătul drumului se află un premiu pe care nu-l poți cumpăra cu bani și o moștenire pe care lumea nu o va uita.

„A fost al doilea lucru minunat care mi s-a întâmplat vreodată“, mi-a povestit Matt McWilliams despre prima oară când a fost concediat de prietenii săi. Cel mai bun lucru a fost a doua oară când l-au concediat, forțându-l să întreprindă o călătorie plină de cotituri neașteptate care au dus, în cele din urmă, la vocația sa. La vremea aceea a fost greu, chiar dureros, dar durerea a meritat recompensa.

---

[75] Matt McWilliams, interviu online realizat de autor, 20 februarie 2014.

[76] Nicholas Carlson, „Inside Groupon: The Truth About the World’s Most Controversial Company“, Business Insider, 31 octombrie 2011, http://www.businessinsider.com/inside-groupon-the-truth-about-the-worlds-most-controversial-company-2011-10.

[77] Ibid.

[78] Alistair Barr și Clare Baldwin, „Groupon IPO: Company Raises$700 Million, Valued at $12.8 Billion“, Huffington Post, 4 noiembrie 2011, http://www.huffingtonpost.com/2011/11/04/groupon-ipo-biggest-since-google_n_1 075374.html.

[79] Robert Greene, Rețeta geniului (Editura Litera, București, 2016).

[80] Ira Stoll, Samuel Adams: A Life (New York: Simon & Schuster, 2008).

[81] Ibid.

[82] Ibid.

[83] Brennan Manning, Ruthless Trust: The Ragamuffin’s Path to God (San Francisco: HarperSanFrancisco, 2000).

[84] Pedro Calderón de la Barca, Viața e vis, Editura Univers, 1970, traducere de Sorin Mărculescu (n.tr.)

[85] Eric Metaxas, Bonhoeffer: Pastor, Martyr, Prophet, Spy: A Righteous Gentile vs. the Third Reich (Nashville: Thomas Nelson, 2010), 337.

[86] Eberhard Bethge, Dietrich Bonhoeffer: Eine Biographie (Minneapolis: Fortress Press, 2000), 736.

[87] Metaxas, Bonhoeffer, 530–532.

[88] Ibid., 123–124.

VIAȚA CA UN PORTOFOLIU 6

Un nou tip de măiestrie

Viitorul le aparține celor care învață mai multe abilități și le combină în moduri creative.

ROBERT GREENE

Vocația ta nu este doar un singur lucru; sunt câteva lucruri. Șmecheria este să nu fii omul care se pricepe la toate meseriile, ci să devii maestru în câteva dintre ele.

La colegiu, Jody Maberry a studiat finanțe și marketing. Dornic să termine școala și să intre în lumea afacerilor, aștepta cu nerăbdare momentul în care avea să poarte cămașă și cravată în fiecare zi. Dar în ultimul an de facultate la Universitatea statului Illinois, a descoperit programul Outdoor Adventure. A început să participe la cursuri și să meargă în excursii cu departamentul respectiv, iar o excursie în Parcul Național Yellowstone l-a impresionat în mod deosebit. „Nu pot spune cât de frig se făcuse în Yellowstone“, își amintește el, „pentru că termometrul meu s-a spart la minus 20 de grade. Era groaznic și totodată minunat. După ce m-am întors, a fost singurul lucru la care mă puteam gândi“.[89]

După absolvirea facultății, Jody a început să bată drumurile. El crezuse că va locui și munci tot restul vieții în partea centrală a statului Illinois, dar ca urmare a întâmplării din Yellowstone și a impresiei pe care i-a lăsat-o, s-a hotărât să vadă ce altceva îl mai aștepta. Timp de trei luni, a trăit într-un cort și a explorat partea de vest a Statelor Unite, până la urmă croindu-și drum spre statul Washington[90]. Acolo, și-a dat seama că nu întotdeauna vocile ne cheamă spre opera capitală a vieții noastre. Uneori, sunt și locurile. „În timp ce aruncam pietre în apă la Deception Pass State Park“, mi-a scris el într-un e-mail, „mi-am dat seama că nu voi putea niciodată să mă întorc acasă“.

Câteva săptămâni mai târziu, Jody s-a întors totuși acasă, doar ca să-și dea seama că ceea ce a simțit în timpul acelei excursii nu îi va trece niciodată. În felul ei, experiența îl bântuia. Într-o lună, a împachetat tot ce avea în portbagajul mașinii și a decis să o pornească din nou la drum, ajungând două săptămâni mai târziu în statul Washington, fără vreun serviciu, fără prieteni și cu doar 300 de dolari în buzunar.

În următorii patru ani, Jody s-a căsătorit și a început serviciul ca analist financiar într-o bancă comercială. „Era meseria pentru care urmasem facultatea“, a explicat el, „munca pe care trebuia s-o fac“. Dar ceva înlăuntrul său știa că nu

asta era menit să facă. În secret, își dorea mai mult. Din fericire, zilele lungi de vară îi permiteau să facă exact lucrul pentru care se mutase din Vest și care era să exploreze comorile ascunse și potecile întunecate ale Deception Pass State Park.

El și soția lui își construiseră o casă și începuseră să se acomodeze cu viața de cuplu – Jody ca bancher, iar ea ca profesoară. Dar, într-o zi, în timp ce îi ajuta să se mute în noua lor casă, o prietenă a spus ceva care a schimbat totul. Ea lucra pentru Parcurile Naționale din statul Washington și a menționat că se făceau angajări de rangeri. „Înainte ca prima cutie să fie mutată în noua noastră casă", a spus Jody, „deja mă hotărâsem. Aveam să fiu ranger".

Nu este o surpriză faptul că un analist financiar nu are pregătirea necesară pentru a fi ranger. Așa că, pe parcursul întregului an, după ce Jody a luat decizia de a deveni ranger, el a lucrat la bancă în timpul zilei, iar seara mergea la școală. A păstrat secretul asupra acestor cursuri la jobul din timpul zilei, până când, 12 luni mai târziu, visul său a devenit realitate. „Am schimbat cămașa și cravata pentru ecuson și pălărie", își amintește el.

Timp de un an, Jody a lucrat la Spokane, mergând acasă în weekenduri să-și vadă soția. După un an de conviețuire separată, au vândut casa și ea i s-a alăturat. Odată cu această mutare, au aflat că vor deveni părinți. Nu prea știa atunci că această știre îi va influența, într-o zi, visul de a fi ranger.

Cum ți-a mers azi?

Săptămâna trecută am fost în străinătate. În câteva zile, voi fi la San Francisco. Dar acum sunt bucuros să fiu acasă, în Nashville, orașul în care m-am mutat după ce, timp de un an, am fost în turneu ca muzician. Se pare că viața mea este foarte variată. În fiecare zi, mă trezesc în sunetul vocii fiului meu în vârstă de doi ani, auzindu-se la monitorul de supraveghere a bebelușilor. În unele zile, se trezește plângând, dar astăzi este ca o moară stricată.

Îl iau pe Aiden din pătuț și coborâm să pregătim micul dejun. Azi mâncăm omletă cu șuncă și brânză. După micul dejun, ne jucăm o oră, apoi mama lui coboară și ea și-l preia. Îmi trebuie două minute să conduc până în centru, unde

se află biroul meu. Este ora zece dimineața. Îmi deschid laptopul, verific e-mailurile cam o oră, apoi dau câteva telefoane de pe mobilul meu.

Pe la prânz, mă întâlnesc cu un prieten să luăm masa. Vorbim despre viață, afaceri și calitatea de părinte.

Trece o oră, și mă întorc la birou pentru a scrie câte ceva, comprimând o jumătate de capitol pentru un nou proiect de carte și o postare pe blog pe care o programez pentru mai târziu în timpul săptămânii. Deoarece am randament, trec și la alte chestiuni de serviciu. Restul după-amiezii este dedicat pregătirii unui viitor discurs și câtorva mesaje schimbate cu web-developerul meu, care mă ajută să dezvolt un software.

Așa arată o zi de lucru „normală" pentru mine. Fiecare zi este unică, plină de succesiunea regulată a evenimentelor și întâlnirilor, și, sincer, îmi cam place așa. Dar partea mai grea vine atunci când cineva mă întreabă ce meserie am.

Instinctiv, răspund „Sunt scriitor". Dar când îi spun persoanei respective că nu-mi petrec cea mai mare parte a timpului scriind cărți, aceasta se uită la mine ciudat, așa că trebuie să-i explic în continuare. Dacă spun „Sunt orator", ea se așteaptă să spun că fac dese călătorii sau că realizez cea mai mare parte de venit din onorarii, dar aceste lucruri nu sunt adevărate.

Bineînțeles că aș putea să spun că sunt administratorul unui site care vinde produse online, dar că nu sunt un adevărat antreprenor – spre deosebire de prietenii mei proprietari de magazine de mobilă sau de restaurante. Ei au angajați și magazine la stradă. Serviciul meu sunt doar eu. Scriu, vorbesc și caut mijloace să-mi întrețin familia. Asta este ceea ce fac.

Adevărul este că fac toate aceste lucruri – ele sunt toate o parte din mine, în felul lor. Și, deși fiecare activitate s-ar potrivi mai greu într-o singură fișă a postului, asta este ceea ce fac. Am aflat că există un termen pentru un astfel de stil de viață, și nu este ADHD.

– Se numește viața ca un portofoliu, mi-a spus prietenul meu, Keith.

– Cum? am întrebat eu.

– Viața ca un portofoliu. Înseamnă că nu ești doar scriitor sau soț sau tată. Ești toate acestea la un loc și trebuie să accepți asta.

– Ah, am spus. Grozav.

Cu puțin timp în urmă, am luat prânzul cu un prieten scriitor. În timp ce amândoi mâncam cu poftă tocănița picantă de carne cu bame ca să ne încălzim în aerul rece de iarnă, mi-am adunat tot curajul pentru a pune o întrebare.

– Hei, aș vrea să te întreb ceva, dacă nu te deranjează, pentru că este puțin cam personal…

S-a uitat la mine, dar nu a zis nimic. Am continuat.

– Hm, cum îți câștigi existența? Doar din plățile în avans pentru cărți și chestii din astea? Nu pot fi mulți bani, nu-i așa?

Știam sigur că scria o carte nouă la câțiva ani, iar din felul în care editorul lui lungea plățile, nu putea trăi de pe urma acelor bani.

– Din discursuri? am continuat. Am încercat și eu asta ca un posibil mijloc de câștig și am fost dezamăgit.

Prietenul meu a zâmbit politicos. „Da, câștig ceva bani din toate astea.“ Apoi a zâmbit cu subînțeles, s-a uitat în jur de parcă ar fi vrut să vadă cine îl asculta și s-a aplecat spre mine să-mi spună ceva.

– Ei bine, ca să fiu sincer, a șoptit el, dacă ar dispărea toate astea, tot m-aș descurca.

– Cum? Zău?

Zâmbind din nou, a continuat: „Te rog, nu mai spune nimănui, dar…“

Eram sigur că urma să-mi spună că făcea parte dintr-un cartel al drogurilor și mă invita să mă alătur lor. „Ei bine, fac consiliere, coaching și mentorat pentru câțiva lideri influenți.“

– Ah, am spus eu, încercând să-mi imaginez la cine se referea. George W. Bush, poate? Sau George Clooney? Nu puteam decât să sper.

Dar ideea cu care am plecat de la acea conversație a fost că prietenul meu ducea o viață ca un portofoliu. Nu numai că făcea asta dintr-o necesitate financiară, dar

o făcea și pentru că descoperise că-i aducea împlinire. Cea mai mare parte a autorilor pe care-i cunosc trăiesc viața ca pe un portofoliu. La fel fac și graficienii, constructorii și cei care lucrează pe cont propriu. Ceea ce m-a surprins însă este numărul de oameni pe care i-am întâlnit și care și-au găsit vocațiile prin intermediul portofoliului de activități. Ei nu au făcut doar un singur lucru, ci au acceptat o serie de activități care au format o identitate completă. Așa funcționează lumea acum – și poate este felul în care trebuie să funcționeze.

Perspectiva unui portofoliu

În anul 2020, 40–50% din forța de muncă a Americii va lucra pe cont propriu. În anul 2030, va constitui majoritatea.[91] Unii dintre acești oameni vor fi siliți să devină persoane fizice autorizate din cauza concedierilor masive cauzate de presiunea economiei competitive, iar alții, printre care mă număr și eu, au ales deja această cale. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, de ce am face așa ceva?

Oamenii nu sunt roboți, programați să facă un singur lucru. Suntem ființe complexe, cu numeroase și variate interese. Și, deși ne-ar plăcea să credem că ne-am născut să facem doar un singur lucru sau, poate, ne simțim bine să avem doar o singură carieră, realitatea arată că majoritatea dintre noi suntem conectați la o serie de activități care, atunci când se combină, ne duc la cea mai mare satisfacție și cea mai rodnică muncă.

Aritmetica este evidentă. O viață ca un portofoliu este inevitabilă. Provocarea, în acest caz, nu se referă la necesitatea de a începe să-ți clădești o astfel de viață, ci la când o vei face. Suntem ființe complicate, cu multe interese și pasiuni diverse. Ce facem cu ele? Nu suntem ceea ce facem pentru a ne câștiga existența, dar viața noastră este făcută din ceea ce facem. Așadar, cum ținem seama de această complexitate? Și ce se întâmplă dacă vocația nostră nu ne va plăti facturile niciodată? Renunțăm la căutare? Facem un jurământ de sărăcie? Sau există o altă cale?

Ideea de bază a unei vieți ca un portofoliu este că, în loc să te gândești la munca ta ca la o activitate monolitică, ce-ar fi dacă ai alege să o consideri ca pe un grup

complex de interese, pasiuni și activități, așa cum și este? Și cum ar fi dacă, în loc să te identifici cu fișa postului, începi să vezi tot ansamblul de lucruri pe care le faci ca pe un singur portofoliu de activități?

Ideea a fost prima oară folosită de Charles Handy în cartea sa Epoca irațiunii. În această carte, Handy descrie cinci tipuri diferite de activități care alcătuiesc un portofoliu. Acestea sunt: prestări servicii, activitatea salarială, activitatea de acasă, activitatea de studiu și activitatea de dăruire.

Prestările de servicii și activitatea salarială sunt singurele tipuri de muncă plătită și uneori nu mai au nevoie de explicații: prestările de servicii înseamnă să primești bani contra ore de muncă efectuate, iar salariul este un venit fix pe baza fișei postului. Totuși, munca neplătită este la fel de importantă ca și aceea plătită; doar că este diferită.

Activitatea de acasă este munca pe care o faci acolo, cum ar fi tunsul peluzei sau petrecerea timpului cu familia. Activitatea de studiu este orice activitate didactică care contribuie la orice muncă vei face în viitor, cum ar fi să citești o carte sau să urmezi cursuri profesionale. Iar activitatea de dăruire este orice experiență de voluntariat pe care o faci, inclusiv să-ți dăruiești timpul unui adăpost pentru oamenii străzii sau să inviți pe cineva la un prânz pentru a-i da câteva sfaturi folositoare în carieră.[92]

Handy îi încurajează apoi pe cei pe care îi numește „oameni de portofoliu“ să nu-și organizeze timpul pe baza orelor dintr-o săptămână, ci, mai degrabă, a zilelor dintr-un an. De exemplu, dacă trebuie să câștigi 50 000 de dolari pe an și poți găsi un mod de a face 250 de dolari pe zi, atunci nu trebuie să muncești decât 200 de zile pe an. Cele 165 de zile rămase pot fi petrecute cu alte activități din portofoliu. Este un mod util de a-ți planifica o carieră neconvențională, ce va fi probabil vocația ta în următorii câțiva ani. Dar ce-ar fi dacă ai aplica această idee nu doar în ceea ce privește munca ta, ci întreaga ta viață?

Așa cum am mai spus deja, vocația este mai mult decât o carieră; este scopul și direcția vieții tale. Ceea ce înseamnă că nu se aplică doar la ceea ce faci; este ceea ce ești. Așa că hai să vedem cele patru domenii ce constituie portofoliul care este viața ta.

1. Munca

La un moment dat, te vei confrunta cu faptul că vei face în viață multe lucruri diferite. Locurile de muncă vor veni și vor trece, iar carierele nu vor dura atât de mult timp pe cât crezi că ar trebui. Dar, prin intermediul tuturor acestor experiențe, te vei dezvolta. Fiecare nouă experiență contribuie la portofoliu. S-au dus de mult zilele când absolveam liceul sau facultatea, ne angajam într-o companie și munceam acolo timp de 40 de ani, înainte de a ne retrage și a aștepta pensia.

În multe cazuri, organizațiile în care ne clădim căminele vocaționale nu vor mai exista peste cinci ani. Vor fi cumpărate de alte companii, vor falimenta sau se vor transforma în altceva. Acesta este modul în care lumea funcționează acum. Dacă ai o mentalitate de tipul portofoliului pentru muncă, vei deveni o persoană multilaterală, orientată spre succes, în această nouă economie.

2. Căminul

Privește adevărul în față: nu toată viața ta este muncă, iar ăsta-i un lucru bun. Am epuizat o mare parte din această carte analizând conceptul potrivit căruia munca este mai importantă decât cred mulți. Munca ta nu este doar corvoadă; este o chemare, o vocație nobilă, dacă vrei să o privești în acest fel. Dar, în același timp, munca nu este tot ce contează în povestea vieții noastre. Suntem ființe complexe, animale sociale, și felul cum ne investim viețile depășește locul unde pontăm cartele. Propria mea experiență m-a învățat acest lucru de multe ori.

Când m-am căsătorit cu Ashley, ea a jurat să fie cel mai înfocat fan al meu. Nu cred că vreunul dintre noi știa exact ce însemna asta în acel moment, dar câțiva ani mai târziu, după ce am publicat cărți și am început propria mea afacere, pot privi în urmă și vedea în ce măsură m-a încurajat pe parcursul fiecărei etape din acest proces. Nu mi-aș fi putut dori un fan mai mare.

Faptul că soția mea mi-a fost alături m-a învățat că, oricât ar fi de important să visezi, un vis neîmpărtășit este doar o fantezie, o iluzie. Ceea ce dă sens

călătoriei vocației este să ai pe cineva cu care să îți împarți pasiunea. În cazul meu, ca scriitor, dacă nu aș avea pe cineva să-mi susțină activitatea, cuvintele pe care le scriu ar începe să își piardă înțelesul.

3. Joaca

Nu-mi place cuvântul hobby-uri. Pentru mine, acestea sunt activități pe care nu intenționezi niciodată să le iei în serios. Dar cu toții avem lucruri pe care le facem din pură dragoste pentru activitatea respectivă, indiferent dacă ne aduc sau nu un venit. Psihologii numesc această activitate „joacă“.

Recent, cercetătorii și-au dat seama cât de importante sunt astfel de activități pentru dezvoltarea noastră completă. Iată ce spune Hara Marano, editor la Psychology Today: „Suntem cu toții de acord că joaca înlătură stresul. Ne reîmprospătează și ne reface. Ne redă optimismul. Ne schimbă perspectiva, stimulându-ne creativitatea […] dar există și dovezi că joaca face mai mult. De fapt, poate fi cea mai înaltă expresie a umanității noastre“.[93]

Orice faci pentru a-ți reîncărca bateriile la sfârșitul zilei nu este o simplă distracție. Sau, cel puțin, nu trebuie să fie. Poate fi exact acel lucru care te menține sănătos și rațional. Te poate întări la fel de bine ca și odihna. Muzica ta preferată, cărțile care îți fac plăcere, chiar și mâncărurile favorite, toate contribuie la persoana care ești și la portofoliul pe care ți-l faci – și, prin urmare, formează vocația ta. Cine știe în ce fel se armonizează experiențele din trecut și interesele tale actuale pentru a crea ceva unic și minunat? Joaca este modul în care ne păstrăm viața și munca interesante.

4. Scopul

Sigur există ceva mult mai important decât ceea ce faci care te îndrumă printre alegerile pe care le faci, printre riscurile pe care ți le asumi și printre

oportunitățile pe care le urmărești. În multe privințe, acesta este motivul pentru care muncești. Este instituția filantropică la care companiile contribuie cu un procent din profituri sau convingerile morale care îți ghidează valorile ori familia pe care o întreții. Este munca din spatele muncii și, deși s-ar putea să nu dureze opt ore pe zi, fără un de ce în spatele lui ce faci, cariera ta devine neimportantă și, în final, inutilă.

Trist, dar unii nu își dau seama de acest lucru decât atunci când este prea târziu. Pe patul de moarte, își înțeleg în cele din urmă misiunea și câte oportunități au pierdut care le-ar fi schimbat situația. Ce pierdere – să-ți înțelegi misiunea la mult timp după ce ai fi putut face ceva în privința ei. Dar pentru aceia care doresc să asculte chemarea vocației și acordă mare atenție vieții lor, această misiune poate fi cunoscută.

Charles Handy a spus odată într-un interviu: „Dacă te tot plângi de jobul tău sau consideri că a devenit monoton și plictisitor, trebuie să te întrebi – ce ți-ai dori în secret să faci? Fă-o. Poți avea un punct de întrerupere și apoi să te reinventezi. Oamenii inteligenți se reinventează la fiecare zece ani“.[94]

Alegerea de a-mi considera vocația ca pe un portofoliu, în loc să o văd ca pe un singur angajament, a creat mai multă armonie și m-a ajutat mai mult decât orice altceva să înțeleg mai bine ce fac. Poate că va face același lucru și pentru tine.

Ce nu înseamnă măiestria

Cum acceptăm ceea ce știm acum despre portofolii și cum aplicăm aceste cunoștințe la propriile noastre călătorii vocaționale? Odată ce am auzit chemarea, să răspundem nu e suficient. Responsabilitatea ta nu este doar să faci ce trebuie, ci să faci bine.

Pentru cei care au crescut în epoca microundelor și a televiziunii prime-time, conceptul de măiestrie s-a pierdut. Nu am crescut știind ce înseamnă să faci lucrurile cu măiestrie; dacă sunt utile și funcționează, atunci sunt destul de bune. Într-o lume doritoare să urmeze calea cea mai ușoară, țelul este celeritatea, nu excelența. Să-ți faci munca bine este mai puțin important decât să-ți faci treaba.

Dar dacă ideea nu era să faci lucrurile rapid și ușor? Dacă munca noastră era menită nu doar să fie de folos lumii, ci să facă muncitorul mai bun?

Un scriitor a fost întrebat odată de soția lui bine intenționată: „De ce nu scrii cărți pe care oamenii să le poată citi?“ El scria povești ciudate, aproape poetice, pe care puțini oameni le înțelegeau. Târându-și familia prin Europa în timp ce încerca să aibă succes ca autor, era veșnic chinuit de dificultăți financiare. Pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, contemporanii săi îi criticau stilul de neînțeles, chiar imoral și, uneori, pervers. Iar acum, soția lui se alătura denigratorilor.

Astfel de critici pot uza sufletul unei persoane, dar el continua să scrie. În mintea lui, știa ce încerca să facă și că oamenii îl vor înțelege într-o bună zi. Pe el nu-l interesau banii. Îl interesau măiestria, onorarea muncii și să facă ce trebuia. Numele scriitorului era James Joyce.

Joyce, care a crescut în Irlanda, a fugit din țară după absolvirea colegiului, moment în care a renunțat la educația romano-catolică și la multe alte tradiții și legături. Era hotărât să devină un mare scriitor, cu un stil total nou, care avea să redefinească modul nostru de înțelegere a literaturii. Și exact asta a și făcut. În ciuda îndoielilor exprimate de colegii săi și a împunsăturilor soției sale, altfel bine intenționate, în 1999, la 58 de ani de la moartea sa, Joyce a fost votat de revista Time drept unul dintre cei mai importanți oameni care au trăit în secolul XX.

Când lumea pare să conspire împotriva ta și toți spun că ești un ratat, adevărații maeștri merg mai departe. Chiar și atunci când alții nu înțeleg, maeștrii își dau seama că devotamentul lor este închinat unei chemări mai înalte decât aceea de a mulțumi masele. Joyce a încercat să facă ceva ce lumea nu mai văzuse niciodată. Își urmărea o pasiune și înțelegem dintr-un astfel de devotament că ceea ce pare pe moment irelevant poate crea mai târziu o adevărată moștenire. Dar pasiunea, singură, nu este suficientă pentru a susține munca. Adevărata măiestrie înseamnă măreție, înseamnă a face ceva care să depășească limitele a ceea ce alții consideră că este rezonabil sau chiar sensibil. Peter Senge, profesor la MIT, descrie măiestria drept ceva care „depășește competența și abilitățile […] Înseamnă să-ți abordezi viața ca pe o activitate creatoare“.[95]

Măiestria nu înseamnă să ai 10 pe linie sau cel mai mare salariu dintr-o companie. Nu înseamnă nici măcar să fii cel mai cunoscut din domeniul tău de activitate. Are legătură cu înțelegerea potențialului propriu, iar apoi cu urmărirea

acelui ideal, căruia să îți dedici viața. Înseamnă să faci tot ce este mai bine. De ce? Deoarece măiestria o merită, vocația o cere și vei putea deveni o persoană mai bună. În fond, acesta este rolul muncii în viața noastră – nu doar un mijloc de a ne câștiga existența, dar și un instrument de a ne transforma în cei care am fost născuți să fim.

Nu ne gândim prea des în ce fel ne influențează ceea ce facem. Deoarece un loc de muncă este adesea doar un loc de muncă, e ușor să credem că activitatea nu ne afectează identitatea. Este adevărat că nu ești ceea ce faci, dar poți deveni ceea ce profesezi. Și ce profesezi tu când te afli la locul de muncă pe care îl urăști, luând-o pe scurtătură pentru a-ți face treaba? E timpul să ne reconectăm la o înțelegere mai modernă a măiestriei.

*

Când am întrebat un muzician de succes cum a reușit ca, de la un câștig mediu ca artist, să devină o valoare excepțională, încasând în prezent un milion de dolari pe an, răspunsul lui m-a mirat. A compus vreun hit sau este difuzat nonstop la radio? Ce a dus la succesul lui enorm? „Am încetat să mai încerc să fiu faimos“, mi-a spus el.

– Cum? am întrebat nedumerit. Doar atât? Nu ar trebui ca muzicienii să fie faimoși? Nu pentru asta faci carieră din arta ta? Nu trebuie ca oamenii să știe cine ai fost? Aparent nu. De fapt, pentru prietenul meu, faima era mai mult o distragere decât un aliat.

– Da, mi-a răspuns el. Am încetat să încerc să fiu faimos și m-am concentrat, în schimb, pe succes.

L-am întrebat ce însemna pentru el acel cuvânt – succes – și dacă considera că fiecare muzician trebuie să vâneze banii sau să devină milionar.

– Bineînțeles că nu, mi-a spus. Succesul nu se referă la bani. Înseamnă să-ți stabilești un țel – și apoi să-l realizezi.

Muzicianul milionar crezuse, ca mulți dintre noi, că faima va conduce într-o zi la

succes și a fost dezamăgit. S-a gândit că va putea, în cele din urmă, să aibă grijă de familia lui sau că nu-și va mai face griji că va trebui să fie plecat în turnee câte 200 de zile pe an, atunci când va deveni faimos, dar asta nu s-a întâmplat niciodată. Așa că și-a regândit așteptările și s-a concentrat pe un alt țel. Numai atunci a început el să vadă rezultatele pe care le sperase. Pentru prietenul meu, aceasta a însemnat mai mult timp pentru familie, o libertate financiară mai mare și o moștenire pentru copiii săi – acestea erau obiectivele sale. Banii care au urmat au fost un produs auxiliar.

La ce este bună munca?

În drumul spre vocația mea mi s-a întâmplat ceva ciudat. Atunci când mi-am părăsit slujba pentru a deveni scriitor cu normă întreagă, având toată libertatea din lume, am crezut că, în cele din urmă, ajunsesem să fac ceea ce îmi place și să fiu plătit pentru asta. Dar atunci de ce, după doar câteva luni de muncă pe cont propriu, eram atât de obosit și gata să las totul baltă?

Pentru mine, munca a fost întotdeauna un rău necesar, ceva de făcut pentru a avea grijă de mine și pentru a-mi plăti facturile. Cu siguranță că munca e folositoare și merită osteneala, și mi-au plăcut majoritatea locurilor de muncă pe care le-am avut, dar dacă nu aș fi avut nevoie de bani, nu ar fi trebuit să mă angajez. Acesta a fost motivul pentru care, după ce am lucrat pentru mine doar câteva luni, eram gata să mă dau bătut. Ceea ce ignorasem era adevărata semnificație a muncii.

În timpul acelei crize, întrebarea pe care nu mi-am pus-o, cea pe care ar trebui cu toții să ne-o punem la un anumit moment, era: „La ce este bună munca mea?“ Pentru a-mi câștiga existența? Aceasta este atitudinea tipică și abordarea muncii ca mijloc pentru atingerea unui scop. Muncim ca să trăim, dar nu trăim ca să muncim. Dacă scopul muncii este bogăția și prosperitatea, ce se întâmplă după ce ți-ai atins scopul de a face destui bani? Ieși la pensie mai devreme? Unii o fac. Dar chiar și atunci, țelul pare mic și, oarecum, neimportant. Dacă gratificarea proprie este recompensa fundamentală, de ce aceia care au mai mult sunt mai puțin fericiți? Și de ce oameni ca Bill Gates și Bono dau de pomană tot ce au strâns? Dacă nu căutăm să obținem faimă sau bogăție, atunci de ce mai muncim?

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, scriitoarea britanică Dorothy Sayers a scris un eseu fascinant intitulat „De ce să muncim?“, în care analizează motivația pentru vocație. Ea a adus în discuție o problemă specială, adecvată situației în care se afla, întrebând cum va proceda societatea în privința muncii după încheierea războiului.

Multe fabrici din Europa și Statele Unite fuseseră folosite la fabricarea de arme și provizii destinate forțelor aliate, dar acest lucru urma să ia sfârșit curând. În timpul războiului, producția crescuse vertiginos, iar economiile progresaseră. Exista un scop clar și bine definit pentru muncă: aprovizionarea aliaților cu resurse suficiente pentru a putea câștiga războiul. Ce aveau să facă însă fabricile și muncitorii pe timp de pace? Cum aveau să mai muncească oamenii atunci când nu avea să mai existe un țel comun care să-i unească? Sayers se temea că ei s-ar întoarce la o etică inferioară a muncii, ceea ce ar fi putut crea probleme pe termen lung în Occident.

„Obiceiul de a ne gândi la muncă ca la un lucru făcut pentru a produce bani este atât de înrădăcinat în noi“, a scris ea, „încât cu greu ne putem imagina ce schimbare revoluționară ar fi să ne gândim la ea prin prisma activității realizate“. Dacă am putea face această schimbare și să ne gândim la muncă așa cum ne gândim la joacă, considerând-o ca pe ceva făcut din plăcere, lumea s-ar putea schimba.[96] În esență, Sayers spunea că aceeași atitudine pe care o avem față de îndeletnicirile care ne plac trebuie să o avem și față de muncă, adăugând că munca nu este un mijloc pentru atingerea unui scop. Este însuși scopul.

Fiecare muncitor are responsabilitatea morală de a pune întrebări mai profunde despre muncă. Ea scria: „Nu ar trebui să întrebăm despre o întreprindere: «va plăti?», ci «este serioasă?»“[97] Când faci ceea ce Sayers numește a sluji muncii, faci ceea ce ai fost menit să faci și o faci bine. Restul nu depinde de tine. Bogăția poate că va veni. Și faima. Dar nu acestea sunt țelul. Treaba noastră este să vedem munca drept un mijloc de a ne face oameni mai buni, nu doar mai bogați.

Lucrarea profesorului de psihologie Mihály Csíkszentmihályi demonstrează acest lucru. Copil fiind, Csíkszentmihályi a fost martorul modului în care atrocitățile celui de-al Doilea Război Mondial i-au împiedicat pe oameni să-și trăiască viața după război. Fuseseră traumatizați de război și de aceea aveau puține motive să fie fericiți. Exista vreo cale pentru ei să-și găsească din nou sensul și chiar fericirea în viață? Creșterile de venituri – după ce ai atins o anumită limită deasupra pragului de sărăcie – nu-i fac pe oameni mai fericiți.

„Creșterea bunăstării materiale nu pare să influențeze nivelul de fericire al oamenilor", spunea Csíkszentmihályi.[98]

Prin urmare, dacă faima și averea nu sunt secretele fericirii, atunci care sunt acestea? Este starea mentală pe care el o numește „flux". Fluxul este intersecția dintre lucrul la care te pricepi și ceea ce te provoacă – acolo unde dificultatea și competența se întâlnesc. Atunci când competența ta depășește dificultatea unei sarcini de îndeplinit, te plictisești. Iar când dificultatea îți depășește competența, te neliniștești. Asta era și problema mea: eram plictisit. Așa că am făcut tot posibilul să-mi fac munca mai dificilă. Și știți ce s-a întâmplat? Plictiseala a dispărut. Mai târziu mi-am dat seama că noile provocări pe care le preluasem mi-au dat sentimentul finalității care îmi lipsea.

Era aceeași problemă cu care se confruntau și muncitorii din Europa și Statele Unite după război. Cum să evite sentimentul lipsei de finalitate? Trebuiau să-și găsească fluxul, înțelegând că provocarea nu consta în a produce pentru o cauză îndepărtată. Era însăși munca.

Iată cum descrie Csíkszentmihályi sentimentul pe care îl ai când te afli în starea de flux: „Știi că poți face ce trebuie făcut, chiar dacă este dificil, iar simțul timpului dispare. Uiți de tine. Te simți parte a unui lucru mai important".[99] Dacă munca pe care o facem este doar pentru succesul sau renumele nostru, atunci ne vom pierde interesul sau, în final, vom fi copleșiți de anxietate. Dar dacă se referă la un avantaj mai mare, dacă suntem aici ca să slujim muncii, și nu invers, atunci ne trezim în fiecare zi cu o nouă provocare, cu un scop. Ceea ce seamănă foarte mult cu vocația.

Avem grijă de vocația noastră, suntem administratorii cărora li s-a încredințat o viziune mai mare decât ei înșiși. Responsabilitatea noastră nu este să ne tezaurizăm darurile, ci să le folosim exigent, astfel încât alții să poată beneficia de ele. Pe scurt, vocația ta este un dar, unul care trebuie dat mai departe. Vocația este o conduită de viață, ce ne permite să ne reunim abilitățile și pasiunile într-un mod satisfăcător și plin de semnificație.

Calea spre măiestrie

După ce a fost avansat, fapt ce l-a obligat ca, împreună cu familia sa, să-și schimbe domiciliul, Jody Maberry s-a mutat din Spokane pentru a lucra câțiva ani la un alt parc de pe Coasta de Vest.[100] Crezuse că visul lui era să devină ranger, dar când a văzut ce implica aceasta, nu mai era atât de sigur. Nu își mai petrecea mult timp alături de familie, iar copiii lui creșteau repede. Pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, sistemul de funcționare a parcului avea probleme, așa că nu știa cât de sigur mai era locul său de muncă.

După un conflict lăuntric, Jody a decis să-și părăsească slujba de la parc și să se concentreze pe familia lui. S-a întors la școală, și-a luat masteratul în administrarea afacerilor și s-a angajat la o firmă de construcții unde se ocupa de partea administrativă a afacerii. Și-a mutat familia în oraș, ceea ce nu mai făcuse până atunci. Pentru prima oară, copiii lui aveau vecini – și le plăcea mult. În prezent, el nu regretă pasul făcut.

Dar chiar și acum, după atâția ani, Jody încă simte în sufletul lui o dorință care nu va pieri niciodată. La un an după ce și-a părăsit slujba de la parc, a început să simtă din nou nevoia. La școală i se reaminteau căile prin care putea aplica cunoștințele dobândite la fosta slujbă de ranger. În conversațiile cu prietenii, se trezea că îi este dor de munca lui. „Parcul începuse să mă cheme din nou“, își amintește el. „De data asta, am știut să nu-l las să mă cheme prea mult.“

Astăzi Jody acordă consultanță firmelor pentru planificare strategică și marketing. Se gândește să revină la munca în parcuri într-o zi, dar, deocamdată, simte că a făcut alegerea corectă.

Când am discutat pe videochat cu Jody, l-am întrebat dacă regretă ceva. „Nu, nu regret nimic“, mi-a spus. „Câteodată îmi lipsește, dar nu am regrete.“ Mi-a povestit despre oamenii pe care îi știa – foști rangeri – care au trebuit să facă alegeri dure, la fel ca și el. Au trebuit să-și mute familiile sau fuseseră concediați. „Să fii ranger era totul pentru ei; iubeau munca asta“, a completat Jody. Dar mulți au trebuit să plângă pierderea visului lor atunci când au ales familia în detrimentul parcului.

Unii au continuat ca paznici la pescării sau în rezervații naturale, alții ca polițiști călare, iar unii chiar ca profesori în școli. Dar visul lor de a fi rangeri într-un parc trecuse, ca și pentru Jody, de altfel, și au mers mai departe. „Este într-adevăr trist“, a arătat el. „În multe feluri, mai întâi ești ranger în parc, iar apoi tată sau soț.“ E parte din meserie, recunoaște el, dar ceva din toate acestea l-a slăbit.

Poate că a merge mai departe face parte din proces. Poate că vocația evoluează întotdeauna și nu-ți permite să stai nemișcat într-un loc prea mult timp. Acum Jody își folosește atât cunoștințele de afaceri, cât și experiența de ranger pentru a ajuta la crearea viitoarei generații de șefi ai parcurilor. Atunci când am vorbit, el tocmai lansase distribuirea unui fișier multimedia pe internet numit The Park Leaders Show, care prezintă interviuri cu alți rangeri și experți și care devine rapid material de studiu în domeniu. Mare parte din meseria de ranger de parc implică management și abilități de afaceri pe care trebuie să le înveți singur. „Nu există nici o pregătire pentru asta“, mi-a spus el. Fișierul multimedia asigură o astfel de pregătire.

În demonstrație, Jody l-a intervievat pe Jack Hartt, primul său manager, care l-a ajutat să pornească în meseria de ranger. Într-un anumit moment din conversație, Jody spune ceva prin care arată că îi lipsește meseria de ranger. Jack replică: „Poate că îți lipsește meseria de ranger, dar dacă poți face această muncă, vei avea un impact asupra mai multor oameni decât ai fi avut dacă lucrai ca ranger în parc“.

Privind înapoi, Jody vede cum totul în viața lui, chiar și cotiturile și dezamăgirile neașteptate, l-a ajutat să ajungă unde se află în prezent. Nu ar putea face ce face acum fără numeroasele întorsături ciudate ale poveștii sale, care l-au silit să pivoteze la momentele potrivite. „Nu aș fi putut face asta“, povestește el, „dacă nu aș fi fost ranger în parc timp de opt ani. Și nu aș fi putut-o face fără să fi lucrat în afaceri și să am o poveste netradițională despre rangerii din parcuri“. Pentru el, totul se leagă.

Așadar, cum își vede Jody vocația astăzi? S-a schimbat sau a evoluat? „Vocația mea era legată de parcuri, nu de meseria de ranger“, a spus el, explicând că acum înțelege mai bine ce trebuia să facă. „Chiar și atunci când am încercat să plec, am fost tras înapoi.“ În experiența lui, așa lucrează vocația. Este ceva ce nu-ți va da pace, o chemare spre munca pentru care ai fost născut.

– Nu-ți căuta vocația, a încheiat el. Explorează, încearcă lucruri noi, fii tot timpul în mișcare. Ceva te va acapara. Te va chema. Ca atunci când te îndrăgostești. Nu poți sta pe canapea și să decizi că te vei căsători cu o anumită fată. Te vei îndrăgosti după ce veți fi împărtășit experiențe, bucurii, provocări, poate chiar și dureri sufletești. Și toate astea nu s-ar fi putut întâmpla fără să te ridici de pe canapea, să te implici și să întâlnești acea fată unică de la care nu-ți mai poți lua gândul.

În momente diferite, Jody a trebuit să se îndepărteze de ceea ce credea el că este vocația sa. Își iubea meseria, dar avea responsabilități față de familie care erau mai importante decât meseria pe care o avea. Pentru el, vocația nu este doar un loc de muncă; este viața trăită cum trebuie. Și poate că același lucru este valabil și pentru tine și pentru mine.

Când l-am întâlnit pe Jody în timpul unei călătorii spre statul Washington, m-a plimbat prin bătrânul parc, m-a urcat pe muntele Spokane și mi-a arătat priveliștea, povestindu-mi tot timpul. În timp ce făcea asta, puteam să jur că, deși își părăsise postul de ranger cu ani în urmă, meseria nu-l părăsise pe el. „Vocația nu înseamnă o anumită meserie“, povestea el. „Nu mai sunt ranger, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă îndepărtez de vocația mea. În schimb, îmi pot folosi puterile pentru a aduce valoare cauzei în alt mod.“[101]

---

[89] Jody Maberry, interviu online realizat de autor, 12 mai 2014.

[90] Stat federal aflat pe Coasta de Vest, la frontiera cu Canada, a nu se confunda cu capitala Washington, D.C., de pe Coasta de Est (n.red.)

[91] Thomas Fisher, „The Contingent Workforce and Public Decision Making“, Public Sector Digest, martie 2012: 46-48. Mai multe articole și alte publicații au făcut aceleași preziceri: Jeff Wald, „How an Exploding Freelance Economy Will Drive Change in 2014“, Forbes.com, 25 noiembrie 2013, http://www.forbes.com/sites/group think/2013/11/25/how-an-exploding-freelance-economy-will-drive-change-in-2014/; Elaine Pofeldt, „What You’ll Need to Know to Be the Boss in 2020“, Forbes.com, 3 aprilie 2012, http://www.forbes.com/sites/elainepofeldt/2012/04/03/what-you-need-to-know-to-be-the-boss-in-2020; Ryan Kim, „By 2020, Independent Workers Will Be the Majority“, Gigaom, 8 decembrie 2011, http://gigaom.com/2011/12/08/mbo-partners-network-2011.

[92] Charles B. Handy, The Age of Unreason (Boston: Harvard Business School Press, 1989).

[93] Hara Estroff Marano, „The Power of Play“, Psychology Today, 28 ianuarie 2013, http://www.psychologytoday.com/articles/199907/the-power-play.

[94] Natalie Cooper, „Lessons in Leadership, Work and Wellbeing 05/09/2013“, changeboard.com, 9 mai 2013, http://www.changeboard.com/content/4237/career-development/perdonal-branding/lessons-in-leadership-work-and-wellbeing/.

[95] Peter M. Senge, The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization (New York: Doubleday/Currency, 1990).

[96] Dorothy Sayers, „Why Work?“ accesat la 2 august 2014, http://www.faith-at-work.net/Docs/WhyWork.pdf.

[97] Ibid.

[98] Mihaly Csíkszentmihályi, Flow: The Psychology of Optimal Experience (New York: Harper & Row, 1990).

[99] Ibid.

[100] Maberry, interviu.

[101] Jody Maberry, „Finding My Calling“, mesaj e-mail către autor, 6 ianuarie 2014.

III

DESĂVÂRȘIREA

CAPODOPERA TA 7

Cum arată moștenirea

O viață nu este importantă decât prin

impactul pe care îl are asupra vieții altora.

JACKIE ROBINSON

Vocația ta nu este o meserie. Este întreaga ta viață.

Nu știu sigur la ce mă așteptam când am vizitat prima colibă din chirpici în mijlocul Africii, dar numai la asta, nu. Nu mă așteptam la speranță. „Aici locuiești?“, a întrebat-o ghidul nostru pe fetiță pe când urcam panta mocirloasă spre casa ei. Altminteri nepăsătoare, atitudinea ei s-a însuflețit pe când ajungeam în vârful dealului unde am fost întâmpinați de părinții ei – cel puțin, credeam că sunt părinții ei.

Sam, bărbatul din casă, s-a grăbit să corecteze această neînțelegere. Kevin, în vârstă de nouă ani, era cumnata lui. El și soția lui, Christine, au luat-o după ce mama ei a dispărut. Mama suferea de o formă de boală mintală și avea nefericitul obicei de a-și abandona copiii. Așa că ei au hotărât s-o crească pe Kevin ca pe propriul copil. Iar dacă erau întrebați despre acest fapt, sau dacă le lăudai bunătatea, se simțeau jenați.

Trei colibe masive, din chirpici, cu acoperișuri de paie formau căminul familiei: una era bucătăria, iar celelalte două erau dormitoarele. Pe când făceam turul incintei, am observat că fiecare clădire era bine întreținută, cu podeaua măturată și lucrurile așezate în ordine. Era o ordine obișnuită în locul respectiv, un stil de viață care indica un cămin. Erau oameni modești, dar se vedea clar că erau mândri de ceea ce aveau, în special Christine.

Viața lor era dură, fără îndoială. Cu un an în urmă, cuplul pierduse doi băieți gemeni, o rană de care încă mai încercau să se vindece. Fiul lor, Augustine, era surd și nu aveau acces la oportunități precum școli pentru copii cu nevoi speciale, care, sigur, le-ar fi făcut viața mai ușoară.

Sam se născuse într-o familie de fermieri săraci, în Lira, Uganda, localizată în partea de nord a țării, unde războiul civil devasta pământul de două decenii. În pofida mijloacelor limitate, părinții lui i-au dat un lot de pământ, pe care a început să-l lucreze și să-și întrețină familia. „Rareori vezi un bărbat că rămâne acasă după ce i s-au născut copiii“, mi-a spus unul dintre conducătorii expediției. Oamenii care aparțin acestei culturi au tendința să plece după ce apar copiii, dar Sam nu era ca ei.

După ce am stat puțin în vizită la familia lui, Sam m-a condus la un magazinaș aflat pe o parte a unui drum din apropiere, unde el vindea mici articole cum ar fi pungi cu ulei de gătit și chibrituri.

Imediat am început să-l bombardez cu întrebări: „Cât câștigi pentru fiecare articol? Care este marja de profit? Când poți comanda un nou stoc?“

Știa toate răspunsurile.

L-am întrebat chiar dacă își planificase câți bani voia să câștige. Am învățat că asta e o întrebare căreia mulți oameni nu-i cunosc răspunsul și care duce la un real succes. Trebuie să ai un țel, să știi încotro te îndrepți, ca să ajungi acolo. Pare evident, dar o mulțime de oameni aleargă după un vis fără să aibă nici o idee despre ceea ce doresc să realizeze. Dar Sam era altfel.

– Cinci milioane, a spus el fără să ezite.

Aceasta era suma pe care trebuia să o câștige pentru a-și trimite fiul la o școală pentru copii cu nevoi speciale și să-și construiască o casă care nu va fi din chirpici. Încercând să nu par ostentativ, am scos telefonul mobil, am deschis aplicația pentru calculator și am făcut o conversie rapidă. Suma era de 2000 de dolari.

– Cred că îți vei realiza obiectivul, Sam, am spus zâmbind.

Familia lui trebuia să meargă în fiecare zi peste trei kilometri ca să aducă apă potabilă curată. Nu aveau electricitate sau alte înlesniri. Găteau toate mesele la foc și trăiau din câțiva dolari pe zi. Și totuși, de jur împrejurul casei lui, creșteau sorgul și arbori de mango, fructe, legume și cereale care asigurau hrana familiei.

Sam făcea mai mult decât să subziste. Muncea din greu, nu doar pentru a trăi de azi pe mâine, ci pentru a-și îmbunătăți viața și a le face un viitor copiilor lui. Când ne-am luat la revedere de la bărbatul cu zâmbet molipsitor, mi-am dat seama cât de bogat era.

Sărăcia și bogăția sunt concepte care nu pot fi definite doar prin ceea ce posezi sau realizezi. Avocatul care câștigă 450000 de dolari pe an și cheltuiește jumătate de milion este bogat? Obiceiurile lui sunt sustenabile? Dar mama pe care am întâlnit-o acum doi ani, într-o mahala din Guatemala, și care își mătură casa în fiecare dimineață, înainte de a merge la muncă la piață, pentru a-și putea

trimite copilul la școală – este ea săracă? Nu spun asta pentru a-mi bate joc de cei care trăiesc din te miri ce și nici nu vreau să minimalizez luxul din care scriu acum. Dar ceea ce am învățat, nu din suburbii, ci din mahalale, este că sărăcia reprezintă mai mult decât un context. Este o mentalitate. Am întâlnit oameni bogați în unele dintre cele mai sărace locuri de pe planetă și am întâlnit oameni ruinați trăind în case de milioane de dolari.

Sam nu va mai fi sărac, dacă-l putem numi așa, pentru mult timp. Are ocazia, mijloacele și voința de a-și schimba viața. Comportamentul lui era diferit față de sentimentul pe care l-am avut când am intrat în mahalaua din Kampala. Era o altfel de sărăcie; acolo era prea puțină speranță. Dar în ochii lui Sam, am văzut ceea ce voiam să văd, ceva puternic și molipsitor. Visul lui nu era pentru el – era pentru familia sa. Și asta mi-a dat speranță. Dacă Sam poate găsi sensul și motivația în satul din Uganda fără nimic altceva decât o sapă cu care să lucreze pământul și o cocioabă în care să înceapă o afacere, atunci ce ne oprește pe noi, având toate instrumentele la dispoziție? Cum tratăm vocația, oricât de extraordinară sau obișnuită ar putea fi, și să procedăm așa cum a făcut Sam? Cum ne transformăm munca în ceva generos?

Mediul nostru rareori ne dictează ce putem face cu viața noastră, iar acel bărbat, care își făcea o situație pentru el și pentru cei dragi lui în sălbăticia Africii, m-a învățat mai mult decât a făcut-o vreodată oricare milionar. Pentru el, munca este atât mijlocul, cât și scopul unei vieți mai bune. El face ceea ce-i place și o face pentru cei dragi lui.

Nu obții succesul pentru tine

Am crezut întotdeauna că a urmări un vis are legătură cu ce îți dorești, că este ceva inerent egoist. Dar greșeam foarte mult. Abia după ce am obținut tot ce mi-am dorit în viață, mi-am dat seama că nimic din toate astea nu era pentru mine.

– Cred că a venit timpul să merg mai departe, i-am spus șefului pe care-l aveam de șapte ani și care mă îndrumase mult timp. S-a ridicat de pe scaun și m-a privit fără să scoată un cuvânt. Eu, hm… ei bine, cred că e timpul. Am bani. Am sprijinul familiei. Am entuziasm. Singurul lucru care mă reține să fac pasul este

să nu te dezamăgesc.

Timp de un moment, s-a uitat fix la mine, fără să spună ceva. Apoi, în cele din urmă, a spus:

– Jeff, nu mă dezamăgești. Sunt mândru de tine. De fapt, așteptam conversația asta. Simțeam de ceva timp că va veni. E timpul să pleci și să faci ceva pe cont propriu.

O lună mai târziu, începeam să lucrez pentru mine. În acel moment debuta cu adevărat munca grea. Înainte de a-mi părăsi postul, economisisem destui bani pentru a trăi cel puțin șase luni, dacă nu chiar un an (dar asta ar fi însemnat să întind de ei foarte mult). Ideea era să nu trebuiască să-mi fac griji în privința venitului pentru o perioadă, ca să nu fiu stresat în prima lună de muncă. Întotdeauna mi-am dorit să-mi pot construi o afacere pe îndelete. Dar exista o singură problemă când aveam toate economiile: nu eram motivat să lucrez.

După ce, atâția ani, considerasem munca doar ca pe un mijloc de plată a salariului, nu aveam un motiv serios să merg la muncă atunci când banii nu mai erau o problemă. Vreo două luni, m-am luptat cu motivația, cu întrebarea de ce ar trebui să muncesc. Această lipsă de motivație s-a transformat în lene, care apoi a degenerat în depresie. Dacă nu trebuia să muncesc, ce trebuia să fac și de ce?

În cele din urmă, m-am întors la muncă, dar cu intenții diferite. După două luni de depresie, l-am sunat pe prietenul meu Stu, care deține o companie de software de succes, pentru a-l întreba cum se descurca cu motivația. „Jeff“, a spus el, „locuiesc într-un orășel, standardul meu de viață nu s-a schimbat prea mult de când lucrez pe cont propriu“. În momentul în care a început să facă mai mulți bani decât ar fi avut nevoie vreodată, Stu a plecat într-o excursie în Africa, unde a găsit o întreagă lume nouă, plină de posibilități. În Kenya a văzut ce schimbare importantă determină în viața unui om oportunitatea și educația. Și-a dat seama că, în loc să se simtă vinovat, își putea folosi darurile înnăscute, dintre care pe unele nu le câștigase și nici nu le merita, pentru a ajuta oamenii. „Apoi, mi-am dat seama că mă pricepeam să fac bani și nu trebuia să mă simt prost pentru asta. Puteam pune în practică ce făceam eu mai bine și să-mi folosesc abilitățile pentru lucruri bune. Când am revenit acasă, am început să lucrez nu pentru mine, ci pentru toți acei oameni pe care i-am întâlnit în Africa.“

Câțiva ani mai târziu, am trecut printr-o experiență asemănătoare, după ce am strâns destui bani, cu ajutorul blogului meu, care să susțină construirea unui atelier aducător de venituri pentru femeile care locuiau într-o leprozerie din afara orașului Mombasa, Kenya. Se pare că munca nu a fost niciodată menită să fie doar ceva ce faci pentru a-ți câștiga existența. A fost menită să fie un mijloc prin care să se determine schimbări semnificative – în propriile noastre vieți și în viețile celorlalți. Problema în ziua de azi este că mulți dintre noi ne considerăm slujbele doar ca pe o îndatorire, ceva ce suntem obligați să facem pentru a ne plăti facturile. Sau le vedem ca pe un mijloc de a ne îmbunătăți viața, de a câștiga atât de mulți bani încât să putem cumpăra toate lucrurile pe care ni le-am dorit vreodată. Dar nici una dintre opțiuni nu-i mulțumitoare.

Acest fel de a privi vocația drept „în primul rând pentru mine“ nu funcționează. Când te uiți în jurul tău la oameni, vezi o tendință ciudată în viața unor miliardari sau staruri de cinema. Ei nu se mulțumesc doar să savureze roadele muncii lor, dar nici nu lasă generozitatea să-i conducă la sentimente de vinovăție inutile. Ei înțeleg că prin sentimentul de vinovăție nu realizează nimic. În schimb, își folosesc resursele și influența pentru a îmbunătăți viețile altor oameni. Folosindu-și relațiile și celebritatea, înțelegând că oamenii îi vor asculta, ei încearcă să facă bine.

Cu câteva generații în urmă, bărbații mergeau la muncă sau la război și rareori ajungeau să vadă viața dincolo de carieră. Cu o generație în urmă, părinții noștri trebuiau să răspundă la întrebarea: ce vor face în ultima treime din viață? Ce vor face la pensie? O vor risipi pe prostii sau o vor investi în lucruri importante?

Dar, acum, problema moștenirii nu este dacă vei trăi suficient de mult sau când te vei pensiona; este o problemă privitoare la ce vei face cu ceea ce ai acum. Nu trebuie să-ți câștigi existența timp de 30 de ani, ca să te răsucești și să-ți petreci ceilalți 30 ani risipind banii. Dacă pentru tine este important ceea ce are semnificație, îți poți structura viața și munca într-un mod care să-ți permită să îți trăiești moștenirea acum. De fapt, darul pe care îl faci nu trebuie să fie un produs derivat al succesului tău; poate fi exact lucrul care îl pune în mișcare.

„Suntem simfonia ta“

În filmul Mr. Holland’s Opus, Glenn Holland este un profesor de muzică frustrat, care încearcă să compună o capodoperă la apusul vieții. Nu reușește niciodată – cel puțin nu în felul în care speră. De fiecare dată când este aproape de finalizarea simfoniei, apar noi complicații, iar munca lui trebuie să rămână în așteptare.

Muzician itinerant aflat în anul sabatic, domnul Holland se angajează pe postul de profesor de muzică la un liceu deoarece, crede el, va avea mai mult timp să compună. Dar, pe măsură ce cresc cerințele postului și tensiunile de acasă, el își dă seama cât de mult a greșit. De-a lungul carierei sale de profesor, despre care crede că va fi doar un angajament temporar pentru a-și putea plăti facturile, va trezi interesul studenților de a continua să cânte, se va strădui să fie un tată bun și un soț credincios și se va lupta cu un consiliu profesoral care, până la urmă, îl concediază, toate acestea întâmplându-se în timp ce el își compune simfonia.

Când Glenn află că fiul lui este surd, își dă seama că muzica nu va fi niciodată apreciată de Cole așa cum o apreciază el. Într-o scenă, cei doi se iau la bătaie atunci când tatăl îi spune fiului că este trist deoarece John Lennon tocmai a fost împușcat și deoarece Cole nu poate înțelege asta. Cea mai mare parte din viața domnului Holland este plină de astfel de momente – scene de frustrare, în care se simte înțeles greșit, sau pur și simplu nu i se acordă atenție, de parcă el este singurul care are visuri foarte mari.

La sfârșitul filmului, domnul Holland este un bătrân cinic, obosit de birocrația consiliului profesoral și resemnat la gândul că, în ciuda visurilor sale, nu va fi niciodată un compozitor renumit. În ultima zi de școală, în timp ce familia îl conduce spre ieșire, aude muzică venind din sala de sport. Curios, deschide ușa spre o sală plină cu sute de studenți, profesori și absolvenți, toți veniți să-i ureze numai bine și să sărbătorească impactul pe care l-a avut asupra vieților lor. În mulțime, vede multe fețe cunoscute, inclusiv un student apatic, care obișnuia să-i conteste autoritatea.

O altă fostă elevă de-a sa, Gertrude Lang, acum guvernator al statului, joacă rolul de prezentator și salută pe toată lumea, explicând cum domnul Holland i-a influențat viața, ca de altfel a fiecărei persoane din sală. Apoi face o remarcă privitoare la modul în care se simte Holland, de parcă și-ar fi irosit o mare parte din viață. „Umblă vorba că“, spune ea, „el lucra tot timpul la simfonia lui și aceasta avea să-l facă faimos, bogat. Poate chiar amândouă. Dar domnul Holland nu este nici bogat, nici faimos. Cel puțin, nu în afara orășelului nostru“. Apoi se

uită la bărbatul care a fost profesorul ei preferat și spune: „Domnule Holland, noi suntem simfonia dumneavoastră“.[102]

Gertrude îl invită apoi pe scenă, iar cortina se retrage pentru a scoate la iveală o întreagă orchestră, pregătită să cânte O simfonie americană de Glenn Holland. Cu ochii în lacrimi, el dirijează simfonia pentru care a petrecut trei decenii ca să o compună, un efort pe care-l credea pierdut pentru totdeauna.[103] Este un moment de iluminare atât pentru public, cât și pentru protagonist, un om care crezuse că și-a ratat vocația, că și-a irosit viața cu o preocupare mai puțin importantă. Și greșea.

Câteodată toate lucrurile mărunte din viață nu sunt întreruperi ale vocației noastre. Sunt cea mai importantă parte. „Viața este ceea ce ți se întâmplă în timp ce ești ocupat să faci alte planuri“, spunea John Lennon într-un cântec compus pentru fiul lui, Sean.[104] Vedem aceasta adeverindu-se în viața domnului Holland, așa cum vede el acum imaginea de ansamblu a vocației sale, înțelegând că fiecare frustrare a avut un scop și că, atunci când s-a simțit cel mai departe de adevăratul motiv pentru care să trăiască, a fost, de fapt, mult mai aproape decât își dădea seama.

Viața are un mod ciudat de a ne învăța că, uneori, cele mai importante lucruri sunt lucrurile simple. Momentele mai puțin semnificative, pe care le considerăm neimportante, sunt cele pe care le vom prețui cel mai mult. În timp ce te lupți să realizezi ceva nemaipomenit în viață, nu uita că, fără oamenii care să-ți susțină visul, munca ta va fi întotdeauna incompletă. O viață plină de realizări și recompense, dar din care lipsesc exact oamenii care trebuie să se bucure de acele momente nu seamănă deloc cu viața.

În căutarea vocației care să te mulțumească, vei fi tentat să treci grăbit peste aceste clipe. Acestea sunt momentele în care ești întrerupt de un coleg atunci când vrei să te răcorești cu un pahar de apă sau când copilul tău, care începe să meargă, se agață de cracul pantalonilor tăi exact când mai ai doar un e-mail de trimis. Acestea sunt clipele când ți se distrage atenția, când toată lumea pare să comploteze împotriva productivității tale. Dar, adesea, aceste momente au un scop – acela de a-ți aminti că o vocație este mai mult decât o carieră; este viața trăită cum se cuvine. Și exact acele lucruri pe care încerci să le eviți sunt cele de care ai cel mai mult nevoie pentru ca această poveste să însemne ceva.

Obișnuiam să cred că vocația se referă la a face ceva bun în această lume. Acum

înțeleg că se referă la a deveni cineva bun – și a permite ca bunătatea să influențeze lumea din jurul tău. Ceea ce înseamnă că nu vei aprecia pe deplin decât la sfârșit întreaga poveste pe care o trăiești. Dar, deocamdată, dacă intenționezi și dorești să apreciezi faptul că nu vezi întreaga poveste, te poți bucura în continuare de călătorie.

Acum devin eu însumi

– Ce fel de scriitor vrei să devii? m-a întrebat prietena mea, Marion. Nu știam ce să răspund. Să spun un fel de Salinger sau Shakespeare, să aleg un scriitor contemporan sau unul mai de succes? Care era răspunsul corect? Nu știam sigur.

Adevărul era că doream să fiu la fel ca o mulțime de diverși scriitori, dar ceea ce voiam cu adevărat era ceea ce aveau ei. Faimă, talent, bani. Dar acestea sunt lucruri neimportante pe care să spui că ți le dorești când ești întrebat ce fel de scriitor vrei să fii, așa că a trebuit să mă gândesc la un răspuns mai înțelept. Chiar dacă îți dorești aceste lucruri, cu siguranță nu poți spune asta cu voce tare.

Toți avem prea multe opțiuni pe această lume. Libertatea este un lucru minunat, dar libertatea fără restricții poate fi paralizantă. Când vine vorba despre vocație, avem nevoie, de asemenea, de niște limite, parametri care să ne permită să ne concentrăm. Vestea bună este că drumul spre vocația ta ți s-a așternut deja la picioare. S-a aflat acolo de la începutul vieții tale și diferă de cel al prietenilor tăi sau de cel al oamenilor faimoși pe care îi admiri.

Când vorbim despre descoperirea vocației, nu căutăm doar o activitate. Căutăm o identitate, căutăm să înțelegem cine suntem. Vrem să fim desăvârșiți, să găsim sensul vieților noastre. Dar, indiferent dacă recunoaștem sau nu, această căutare despre care am vorbit nu este doar una fizică; este și spirituală. Într-un fel, este o călătorie a devenirii.

„Acum devin eu însămi“, scria May Sarton. „A luat/ Timp, ani mulți și locuri;/ Am fost desființat și tulburat/ Am purtat fețele altor oameni.“[105] Cu toții facem asta din când în când. Petrecem prea mult timp pretinzând că suntem altcineva. Încercăm să recreăm o viață pe care o admirăm în locul celei pentru care ne-am

născut. Cheltuim degeaba energie și efort pe căutări care sunt sortite eșecului – și toate astea pentru că ne este teamă să fim noi înșine cu adevărat. Dar cei norocoși descoperă o cale diferită. Sau, mai degrabă, inventează una atunci când nu există vreo ieșire, îndepărtându-se de ceea ce se așteaptă de la ei pentru a deveni cine sunt.

A avea o chemare nu este suficient. Trebuie să devii vocația ta. De ce atât de puțini oameni fac asta? Ce este cu adevărat în joc aici? Ca în fiecare călătorie, există risc, pericol și posibilitatea eșecului. Și mulți ar prefera să fie precauți decât să fie respinși de prietenii lor sau să eșueze în mod lamentabil în fața lumii. Așa că își duc viața în siguranță și obscuritate, concentrându-se pe lucrurile care le plac și pentru care sunt lăudați, în loc să îndrăznească să facă ceva măreț. Și timpul trece, bătându-și joc de cei care nu au trăit.

Ezra Pound a scris despre astfel de oameni: „Și zilele nu sunt destul de pline/ Și nopțile nu sunt destul de pline/ Și viața se strecoară ca un șoarece de câmp/ Fără să miște nici un fir de iarbă“.[106] Acel sentiment pe care îl ai când vezi un film bun sau citești o poveste impresionantă – cunoști sentimentul? Îți spune că mai ai multă viață de trăit. Miturile și legendele antice vorbesc despre asta. Călătoria fiecărui erou cuprinde o sarcină sacră, care culminează cu înțelegerea profundă a menirii lui pe lume. Dar cum s-a realizat asta? Printr-o căutare personală – o faptă eroică care necesită tot talentul, îndemânarea și puterea de care poate da dovadă. Altfel spus, e nevoie de muncă.

În fiecare zi, tu și cu mine ne confruntăm cu o opțiune: să încercăm să ne găsim fie sinele autentic, fie o umbră a ceea ce suntem cu adevărat. Fie facem ce se așteaptă de la noi să facem, fie ascultăm acea voce a intuiției din adâncul nostru care ne promite ceva mai important. Și în timp ce ne luăm ciocanele și bisturiele, ne așezăm în fața laptopurilor sau urcăm în autobuz pentru a mai face un drum, pe măsură ce ne străduim să facem lucruri însemnate în lume, devenim noi înșine. Așa cum a scris Viktor Frankl, suntem în căutarea unui motiv pentru a fi fericiți. Sentimentul de împlinire nu este rezervat doar pentru mica elită care găsește un scop în viață; este pentru toți. Și potențialul există în fiecare dintre noi. Ai tot ce îți trebuie pentru a fi tu în întregime – se află deja în tine.

Vocația nu este ceva nou și strălucitor. Adesea este ceva vechi și predictibil, o figură familiară în care avem încredere, un obicei sau un hobby vechi ce revine în viața noastră. Este sinele nostru adevărat împărțit cu lumea. Dar uneori este nevoie de o sonerie de trezire ca să vedem că munca pe care o facem este mai

importantă decât credem noi.

Profesoara Gloria Stronks a învățat această lecție într-o zi în care își luase liber. „Am angajat o suplinitoare pentru următoarele două zile“, i-a spus directoarea. „Vreau să vizitezi casa fiecărui copil. Poți sta doar zece minute la fiecare.“ Apoi a adăugat: „Nu vei găsi tații acasă, pentru că mulți dintre ei sunt la închisoare. Vreau doar să-ți înțelegi elevii“.

Gloria nu a intenționat niciodată să fie profesoară la clasele mici. Soțul ei urma cursuri postuniversitare și ea avea nevoie de un serviciu, așa că s-a angajat pe singurul post disponibil, ca dirigintă la o clasă a III-a cu 47 de copii. Vizita ei acasă la copii a fost absolut incredibilă. Casele erau niște cocioabe cu podele murdare. Copiii dormeau pe jos sau pe banchete de mașini vechi luate de la groapa de gunoi. Iată ce își amintește ea:

Mamele vorbeau puțin și păreau speriate de vizita mea. M-am întors la școală, uimită de faptul că elevii mei învățau atât de bine și recunoscând minunata educație primită mai devreme, astfel că, acum, fiecare dintre acești copii putea citi cel puțin la nivel de mijlocul clasei a II-a. Acei profesori fuseseră cei mai importanți adulți din viața copiilor… și eu eram unul dintre ei.[107]

Sentimentul de nerecunoștință al Gloriei a fost înlocuit cu un simț adânc al onoarei. Ea a trecut de la respingerea postului său la acceptarea lui. Uneori, vocația înseamnă doar să-ți accepți rolul într-o poveste mai importantă decât tine. Așa că atunci când prietena mea m-a întrebat ce fel de scriitor voiam să fiu, i-am spus cel mai obișnuit lucru care mi-a venit în minte: „Vreau să fiu acel tip de scriitor care trebuie să fiu“.

Ratarea vocației

Cel mai ușor mod de a-ți rata vocația este să o ignori. Poate este prea riscant sau poate te simți prea bătrân și neputincios ca să-ți urmărești visul, care, acum, pare

de neatins. Tot amânăm startul până „într-o zi“, care nu va veni niciodată. Este un lucru obișnuit și avem tendința să ne justificăm lipsa de acțiune.

Mulți oameni se trezesc că au cariere care nu-i inspiră și aceasta poate duce la suficiență. De ce să-mi asum un astfel de risc? Prietenii și familia mea nu o fac. Procedând astfel, aș deveni un ciudat, poate chiar m-aș înstrăina de cei care mă iubesc. Prin urmare, ei nu găsesc niciodată acel moment și, cu tristețe, „se îndreaptă spre mormânt cu muzica tăinuită înlăuntrul lor“, așa cum a scris odată Oliver Wendell Holmes.[108]

Un alt mod de a-ți rata vocația este să o tratezi ca pe un eveniment, și nu ca pe un stil de viață. Ține minte: vocația ta este mai mult o operă monumentală decât o capodoperă unică. Este o lucrare în întregime, nu o piesă singulară. Îți vei petrece toată viața creând-o și, dacă te oprești prea devreme sau dacă nu-ți vezi întreaga viață ca pe un mijloc de realizare a acestei sarcini, ai putea să o ratezi.

Când am discutat recent cu un prieten, la masa de prânz, despre tema vocației și a misiunii, mi-a spus: „Poate că misiunea mea în viață a fost doar să-mi cresc fiicele, iar ele vor face ceva nemaipomenit. Poate că doar asta am fost menit să fac și acum mi-am încheiat misiunea. Iar restul este ușor de realizat. M-aș mulțumi cu asta“.

El știe cum stau lucrurile deoarece își vede misiunea ca pe ceva mai important decât el însuși, o sarcină pe care s-a născut ca să o realizeze și care va trimite semnale în eternitate. Dar vocația nu este un eveniment singular în viața ta; este întreaga lucrare pe care o faci – inclusiv locul tău de muncă, relațiile tale și moștenirea pe care o lași în urmă. Dacă o vezi altfel decât așa, poți să te oprești brusc din țelul tău. De fapt, poți să nu fii la înălțimea potențialului tău. Poate că ai răspuns vocației, dar ai renunțat la un moment dat. Ai pornit-o pe un drum, dar ai hotărât să te retragi sau să te liniștești și, într-un anumit moment, ai renunțat.

În filmul În căutarea lui Forrester, Sean Connery joacă rolul unui scriitor aflat în ultimii ani de viață, un pustnic, închis în casă, căruia nu prea îi pasă de vizitatori. Acesta nu-i un semn bun pentru tânărul student care îl descoperă, aflându-se în căutarea unui mentor. La început, Forrester îl respinge pe tânăr – de fapt, îl izgonește. Dar, în cele din urmă, cei doi devin prieteni, iar tânărul își găsește drumul în viață datorită, în mare măsură, mentoratului. La finalul poveștii, bătrânul își dă seama că, deși scrisese un roman de succes cu ani în urmă, misiunea lui nu se încheiase în momentul în care a devenit faimos.[109]

Este valabil și pentru noi și pentru modul în care ne căutăm vocațiile. Succesul nu este o finalitate; moștenirea este. Ni s-au dat daruri pe care să le dăm mai departe. Și toate astea pentru a spune: poate că abia atunci când te afli pe culmea măreției personale poți să începi.

Lecția dată de biroul lui Stephen King

Stephen King scrie în memoriile sale că ani de zile și-a abordat greșit meseria, tratându-și vocația ca pe o competiție cu restul vieții. Pe culmile succesului și în adâncurile dependenței sale de droguri și de alcool, și-a cumpărat un birou. Un lucru personal la care a visat tot timpul, biroul era „din stejar masiv, dominând întreaga încăpere“[110] – iar el l-a așezat în mijlocul camerei sale, unde venea neobosit să lucreze în fiecare zi.

După ce, cu ajutorul familiei, a scăpat de dependență, King s-a debarasat de biroul imens și l-a înlocuit cu unul mai mic, pe care l-a așezat într-un colț al camerei, în loc să-l pună în centru. Copiii lui veneau în mod regulat în cameră, care devenise mai mult o cameră de zi decât una unde să te retragi pentru a urmări meciuri, filme și a mânca pizza. Nu s-a plâns niciodată. Ceea ce a învățat el din povestea acestor două birouri și din lupta lui cu dependența care aproape l-a costat familia a fost că „viața nu este un sistem de sprijin pentru artă. Este exact invers“.[111]

Despre asta mi-au amintit Sam în Uganda și ceea ce Jody Maberry a făcut atât de bine pentru familia lui. Viața nu este o piedică în calea muncii la care visăm; este în primul rând motivul pentru care o facem. O vocație nu se compară cu viața ta și nici nu o completează. Viața ta, atunci când este trăită cum trebuie, devine chemarea ta – opera ta monumentală. Și, exact ca domnul Holland, nu vom aprecia asta decât la sfârșit.

*

Acum câțiva ani, mi-am făcut o listă de visuri și obiective și am pus termene în dreptul fiecăruia dintre ele. Pe lista respectivă, în dreptul însemnării zece ani, era obiectivul „Scrie și publică o carte“. Un an mai târziu, am realizat acel obiectiv. După un an de stat până noaptea târziu și trezit dimineața devreme, după certuri cu soția despre când voi veni la culcare și adesea încălcându-mi promisiunea, după nenumărate neînțelegeri cu colegii și discuții privind loialitatea mea, după 300 de zile de îndoială, în sfârșit am terminat-o. Scrisesem o carte. Și eram mândru.

Când a sosit ziua cea mare, nimic nu a mers cum trebuia. Nu am reușit să găsesc nici un singur exemplar din cartea mea pe rafturile librăriei locale Barnes & Noble, când am vizitat-o. În câteva ore, Amazon rămăsese fără mica sa provizie de cărți, iar oamenii cărora le recomandasem să cumpere cartea îmi spuneau că nu o găsesc nicăieri. Jenat și deprimat, am plecat de acasă să fac niște cumpărături și să beau ceva cu un prieten. Trebuia să sărbătorim, dar, în schimb, voiam să fiu compătimit.

Câteva ore mai târziu, prietenul meu m-a lăsat în fața casei. Când am trecut pragul, am intrat în casa plină de oameni care au strigat la unison: „Surpriză!“ Soția mea dăduse o petrecere în cinstea mea, cu 20 dintre cei mai buni prieteni ai mei. După ce i-am salutat pe fiecare și le-am mulțumit, am întins mâna să iau o prăjitură, iar pe masa din sufragerie se afla un plic mic, alb, cu un bilet înăuntru. Biletul, care era de la soția mea, spunea: „Nu s-a pus niciodată problema dacă. A fost întotdeauna chestiunea când“. Ea, care se considera cel mai mare fan al meu, mă sprijinise încă de la început.

Pe măsură ce te străduiești să-ți împlinești vocația, fii atent la cât te costă să ajungi la ea. Va fi ușor să-i superi pe cei mai apropiați ție, să-ți transformi cei mai mari susținători în cei mai răi dușmani. Vei fi tentat să vezi fiecare relație nu ca pe o punte de legătură, ci ca pe o forță competitivă, ceva în care să nu ai încredere. Și, procedând așa, s-ar putea să distrugi exact lucrurile care ar fi putut să te salveze.

Mistuit de chemare

M-am gândit adesea la bunicul meu, care a fost jurnalist, artist și alcoolic cea mai mare parte a vieții sale. Pianist talentat și dramaturg, bunicul a fost un om pe care l-am admirat – un gânditor profund, un caracter complex plin de frustrări și, uneori, de o tristețe inexplicabilă. Sunt multe de spus despre acest bărbat care, în continuare, este un mister. Dar un lucru pe care-l știu sigur este că, înconjurat de cărțile pe care le-a iubit, cu ochii plini de regret, a murit din cauza dependenței sale. Bolnav de icter, cu ochii sticloși, privindu-mă cu o blândețe pe care nu o voi uita niciodată, m-a prins de mână și a zâmbit. Câteva zile mai târziu, toate organele importante au încetat să mai funcționeze și a murit.

Nu am nici o îndoială că vocația bunicului meu era să fie artist. Dar, totodată, știu că pentru o perioadă din viața lui a lăsat vocația să-l consume. Așa că, ori de câte ori mă răstesc la soția mea sau îmi pierd răbdarea cu fiul meu, încerc să-mi amintesc asta și acel citat al lui Stephen King. Viața nu este un sistem de sprijin pentru munca ta; munca este sistemul de sprijin pentru viața ta. Pentru nici un succes nu merită să-i pierzi pe cei pe care îi iubești cel mai mult. Încă mai învăț asta, încă îmi mai înghit mândria și ambiția și învăț să-mi scot biroul din mijlocul camerei. De fiecare dată când îmi iau o zi liberă să merg la grădina zoologică cu familia mea, nu regret absolut deloc. Ori de câte ori închid laptopul ca să urmăresc un film împreună cu soția mea, sau mă trezesc în mijlocul nopții, auzindu-l pe fiul meu în monitorul pentru bebeluși, îmi amintesc că acestea nu sunt întreruperi ale vocației; sunt cele mai importante părți ale procesului.

Într-un vechi episod din Familia Simpson, Homer își părăsește serviciul pe care nu-l suferă, de la centrala nucleară, ca să-și urmeze visul de a munci într-o popicărie. Auzind știrile care circulau prin oraș despre faptul că soția lui e gravidă, iar el nu-și va putea întreține familia, Homer este forțat să se întoarcă la centrala nucleară, unde fostul lui șef, domnul Burns, îl pune să-l implore ca să-și recapete slujba. Ca să-l umilească și mai mult, domnul Burns pune o tăbliță în biroul lui Homer pe care este scris: „Nu uita; ești aici pentru totdeauna“. Dar, la sfârșitul episodului, Homer a luat toate pozele fiicei sale Maggie și a tapetat tăblița cu ele, iar acum pe ea stă scris: „Fă-o pentru ea“.[112]

În călătoria spre chemarea noastră vor exista obstacole și dificultăți, piedici și încetiniri pe care le puteți lua drept distrageri când, de fapt, fac parte din vocație la fel de mult ca însăși meseria. Chiar în acest moment, un prieten bun își dă seama de aceasta, deoarece trece de la cariera de profesor la o nouă carieră, de consultant financiar. La început, i-a displăcut faptul că trebuia să-și părăsească postul pe care l-a iubit, pentru ca soția lui să poată sta acasă și să crească copiii.

Simțea de parcă își vindea și renunța la un vis pentru o slujbă cu care să poată plăti facturile. Dar, după ce și-a petrecut cea mai mare parte a anului luptându-se cu această decizie, și-a dat seama că orice vis frumos merită a fi împărtășit altora și uneori chiar sacrificat pentru alții. Aceasta nu înseamnă că trebuie să renunțăm la năzuințele noastre cele mai adânci, ci înseamnă că o vocație înseamnă mai mult decât eu.

Când am fost în Africa, l-am întrebat pe fermierul ugandez, Sam, cum se distrau el și soția lui. Uitându-mă la tot ce-l înconjura, am remarcat că nu era mare lucru, iar verile erau fierbinți în zona aceea. Ce făceau toată ziua când nu lucrau câmpul sau nu aduceau apă? Imediat ce am pus această întrebare, Sam s-a încruntat. Apoi a dat din cap. Translatorul i-a repetat întrebarea. A dat din nou din cap, încurcat.

– Știi, am repetat eu, ca distracție. Ca de exemplu, ce faci atunci când nu lucrezi?

A dat din cap când translatorul a terminat de tradus, apoi s-a gândit un moment și, în final, a vorbit.

– Facem totul împreună – și, pentru noi, asta-i distractiv.

---

[102] Patrick Sheane Duncan, Mr. Holland’s Opus, regia Stephen Herek (Burbank, CA: Buena Vista Home Entertainment, 1999), DVD.

[103] Ibid.

[104] John Lennon, „Beautiful Boy (Darling Boy)“, Double Fantasy, Geffen Records, 11 aprilie 1981.

[105] May Sarton, Collected Poems, 1930–1993 (New York: W.W. Norton, 1993).

[106] Ezra Pound, Poems and Translations (New York: Literary Classics of the United States, 2003).

[107] Gloria Stronks, „Where Does the World Need Me?“ Cardus, 27 decembrie 2013, http://www.cardus.ca/comment/article/4124/where-does-the-world-need-me/.

[108] Oliver Wendell Holmes, The Writings of Oliver Wendell Holmes: The Poetical Works (Boston: Riverside Press, 1891), 247.

[109] Mike Rich, În căutarea lui Forrester, regia Gus Van Sant (Culver City, CA: Columbia TriStar Home Video, 2000), DVD.

[110] Stephen King, On Writing: A Memoir of the Craft (New York: Scribner, 2000).

[111] Ibid.

[112] Jennifer Crittenden, „And Maggie Makes Three“, The Simpsons, season 6, episode 13, regia Swinton Scott, prezentat la 22 ianuarie 1995.

CONCLUZIE

Munca nu se termină niciodată

Arta nu este niciodată terminată, ci doar abandonată.

LEONARDO DA VINCI

Vocația ta nu este o destinație. Este o călătorie care nu se termină decât atunci când mori.

Pe vremuri, Ed Cathey fusese fizioterapeut, dar nu l-am cunoscut niciodată pe acel bărbat. Bărbatul pe care-l știam eu nu avea deloc de-a face cu spitalul. La venerabila vârstă de 70 și ceva de ani, Ed, care nu mai practica de multă vreme la Vanderbilt Hospital, deținea o slujbă part-time de capelan la Misiunea de Salvare Nashville. Încercase să se pensioneze, dar, în schimb, a sfârșit prin a avea grijă de nevoile spirituale, emoționale și fizice ale oamenilor străzii, care se adunau în fiecare zi în curtea supraaglomerată.

Sincer, Ed nu părea a fi la locul său. Un gentleman afro-american din Chicago, vorbind cea mai curată limbă engleză pe care am auzit-o vreodată, nu prea se amesteca în mulțimea zurbagie de dependenți de droguri, veterani de război infirmi și bătăuși pe care îi întâlneai zilnic la misiune. Îmbrăcat întotdeauna cu cămăși proaspăt călcate și descheiate la gât, băgate în pantaloni largi, bine călcați, era întruchiparea eleganței și a distincției. Contrasta violent cu răcnetele răgușite ale bețivilor, care răsunau între pereții de beton ai misiunii.

Ce făcea Ed acolo?

Câteodată, oamenii îl abordau și încercau să dea mâna cu el. Ed nu accepta nici un gest de genul acesta; întotdeauna răspundea cu un zâmbet stângaci și o înclinare politicoasă a capului, urmate de o bătaie pe umăr. Nu am știut niciodată de ce făcea asta, dar cred că era din cauză că nu putea relaționa și poate fiindcă aștepta mai mult de la oamenii aceia decât saluturile lor gălăgioase și strângerile de mână macho.

– Mulțumesc, fiule, obișnuia să spună, adesea apucându-i de braț și plecând mai departe.

Uneori, ei replicau sarcastic: „Nu sunt fiul tău!“ Dar, adesea, vedeam privirea oamenilor îmblânzindu-se atunci când se uitau în ochii calzi ai lui Ed. Mă întrebam dacă îi mai numise cineva așa vreodată. Mai târziu mi-a spus că, pentru unii dintre ei, era singurul tată pe care îl cunoscuseră.

Ed ajunsese la misiune și lucra acolo de aproape 15 ani nu pentru că avea o pasiune pentru săraci sau vreo răspundere specială față de oamenii străzii. De fapt, mi-a spus că acesta era ultimul loc unde se gândise să ajungă vreodată. Dar avea un prieten în consiliu care, într-o zi, îl invitase să viziteze misiunea. După ce a făcut turul clădirii, Ed a fost întrebat dacă ar fi dorit să devină capelan. După unele ezitări, s-a înduplecat și a fost de acord să lucreze acolo câteva zile pe săptămână, sfătuindu-i și rugându-se alături de cei care se luptau să scape de situația lor.

Ed muncise din greu să-și facă o viață a lui, un fapt de care era mândru. Se autodisciplinase să se ridice deasupra a ceea ce se aștepta de la el într-o vreme când celor de culoare nu li se dădeau multe variante de reușită. Și iată-l, înapoi, alături de acei oameni cu care toată viața se străduise să nu se asemene. Sunt sigur că era degradant. Sincer, probabil că l-am și condamnat puțin pe Ed. Oare chiar avea compasiune pentru acești oameni sau doar îi tolera? Erau momente când părea că nu se simte bine în prezența lor. Așa că de ce își petrecea timpul, care devine cel mai valoros lucru odată cu vârsta, la misiune? De ce aici? Ce avea de câștigat din a-și petrece ultimii ani din viață cu astfel de oameni? Dar odată am auzit de la unul dintre ceilalți capelani o poveste, care mi-a răspuns la întrebare.

Într-o zi, dincolo de ușile misiunii, zăcea în curte un bărbat costeliv, care părea mort sau în comă. Ca mulți alții, el își pierduse cunoștința din cauza vreunei forme de intoxicație sau de somn determinat de consumul de droguri. Slăbit și bolnav, posibil infectat cu virusul HIV, era acoperit de propria-i urină și fecale. Din păcate, nu era neobișnuit să vezi un om în așa hal, leșinat din cauza băuturii sau a drogurilor, care se trezește apoi în propria-i murdărie. Când bărbatul s-a trezit, era prea slăbit să se miște. Unii treceau pe lângă el, râzând și chiar făcând glume pe seama lui, în timp ce alții îl ignorau.

Dar când Ed – îmbrăcat curat, arătos, doctorul Ed – l-a văzut pe acest bărbat și și-a dat seama că nu se putea ridica, s-a dus la el. Și, îngenunchind în pantalonii lui bej, și-a trecut brațele pe sub capul și picioarele bărbatului, atent să nu-i producă durere, l-a ridicat și, punând omul ud și murdar la pieptul lui, l-a dus înăuntru, unde putea primi îngrijiri adecvate. După ce am auzit povestea aceea, nu m-am mai întrebat niciodată de ce era Ed la misiune. Știam. Era acolo pentru că asta fusese vocația lui.

Regretul lui Hemingway și ispășirea lui Niggle

În 1961, scriitorul A.E. Hotchner s-a dus să-și viziteze bunul prieten, pe Ernest Hemingway, în încercarea sinceră de a-i salva viața. Hotchner era editor, romancier și unul dintre biografii lui Hemingway. După ce l-a auzit pe Hemingway plângându-se de toate, de la taxe până la haine, Hotch i-a pus o întrebare simplă prietenului său:

– Papa, de ce vrei să te sinucizi?

Autorul a răspuns: „Ce crezi că se întâmplă unui om care merge pe 62 de ani și își dă seama că niciodată nu poate scrie cărțile și povestirile pe care și le-a promis? Sau să facă oricare dintre celelalte lucruri pe care și le-a făgăduit în zilele lui bune?“

Hotch l-a încurajat pe Hemingway, spunându-i că încă mai are multe lucruri de spus și că scrisese o carte minunată despre Paris (care a devenit mai târziu Sărbătoarea de neuitat), dar Hemingway nu voia să audă nimic din toate astea, declarând că cele mai bune părți ale acelui volum de povestiri fuseseră scrise cu mult timp înainte. „Și acum“, a spus el, „nu o pot încheia“.

– Dar poate că este încheiată și nu este decât ezitare…

– Hotch, dacă nu pot exista cum vreau eu, atunci existența este imposibilă. Înțelegi? Așa am trăit și așa trebuie să trăiesc – sau să nu trăiesc.

A fost ultima dată când Hotch și-a văzut prietenul. Mai târziu în acel an, Hemingway și-a pierdut viața din cauza unei răni prin împușcare, pe care și-a cauzat-o singur.[113] Iubit de întreaga lume, Papa a murit singur, în depresie. În final, ceea ce realizase el – publicarea unor cărți de succes, călătoriile de pretutindeni în lume, câștigarea Premiului Nobel pentru literatură – pur și simplu nu fusese de ajuns.

Fiecare persoană se confruntă cu carența fundamentală a muncii sale. Fiecare muncitor cunoaște limitele muncii sale. Și fiecare persoană care are o vocație înțelege că există un pericol într-o astfel de dorință nestăpânită: munca te poate consuma dacă o lași. Există ceva în dorința nestăpânită care face ca o persoană

să devină creatoare – este voința de a nu renunța, să fii obsedat de o singură frază sau de o pată de vopsea până când totul iese perfect. Acel lucru care te face să stai până târziu noaptea, să te trezești dimineața devreme sau să petreci o perioadă excesivă lucrând la un proiect pe care nimeni nu-l va vedea – asta face munca minunată. Dar există și o avertizare inclusă în astfel de dorințe nestăpânite.

Atunci când ești în căutarea muncii care să aibă semnificație, există marea tentație să te pierzi în proces. Este exact ceea ce promite dependența: anihilarea totală a eului. Începi prin a nu mai putea să te disociezi de ceea ce ai creat. Iar acesta este un teritoriu periculos. Adevărata dificultate în munca pe care o facem este să înțelegem această tentație și să o folosim în avantajul nostru. Nu orice dorință nestăpânită înseamnă vocație, dar munca vieții tale poate începe cu un îndemn atât de puternic încât se apropie de obsesie. Ceea ce trebuie să înveți este să o temperezi, să trăiești în tensiunea care te scoate din minți, dar fără să înnebunești. Să stăpânești măiestria, ca să nu te stăpânească ea pe tine. Este singura cale de a stăpâni arta muncii, de a recunoaște tendințele din noi care, lăsate nesupravegheate, ne-ar distruge.

La ce bun atunci să-ți cauți vocația, dacă această căutare te poate distruge? Cum echilibrăm această tensiune care există între chemarea neîncetată a muncii și viața însăși? Trebuie să recunoaștem ceea ce nu știm. Mulți artiști renumiți au fost considerați nebuni de către contemporanii lor. Din fericire, opera lor a dăinuit, câteodată, chiar și după ei. Dar viețile lor ne dau o lecție importantă: nu trebuie să cedăm în fața disperării. Există întotdeauna o poveste mai profundă.

*

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, autorul englez J.R.R.Tolkien, care va scrie mai târziu unul dintre cele mai mari romane fantasy ale secolului XX, medita asupra morții. Va scăpa el cu viață din aceste vremuri tumultuoase sau va muri în timp ce-și termină opera vieții sale? Nu știa, iar posibilitatea de a nu-și putea încheia o astfel de sarcină îl bântuia mereu. Pentru a-și stăpâni temerile, Tolkien a scris o nuvelă despre un bărbat pe nume Niggle.

Niggle era un artist care tot timpul era distras de la munca lui. Vecinii și prietenii

îi cereau constant favoruri și, pe măsură ce se apropia data lungii sale „călătorii“ (o metaforă pentru moarte), el era tot mai îngrijorat că era posibil să nu-și termine niciodată marea operă – să picteze un pom. Când a venit timpul pentru plecarea lui, artistul și-a privit pictura și, așa cum se temuse, a văzut o lucrare neterminată – nimic altceva decât o frunzuliță și câteva detalii. Cea mai mare parte a picturii pe care spera să o realizeze într-o zi nu a reușit-o niciodată.

Cu toții ne putem raporta la un astfel de regret, durerea de a lăsa un proiect neterminat, temându-ne că niciodată nu ne vom reîntoarce la el. Dar la sfârșitul povestirii lui Tolkien apare o cotitură. Când Niggle își încheie călătoria și ajunge în viața de apoi, vede ceva ce nu-i vine să creadă. Stând acolo, în toată gloria pe care și-o imaginase, se afla pomul pe care nu-l terminase niciodată.[114]

Opera care nu fusese încheiată în viața lui era încheiată în cea următoare.

Mulți dintre noi se tem de ceea ce s-a temut și Hemingway – că vom muri păstrând încă în noi o operă importantă. „Cu toții murim simfonii neterminate“, mi-a spus un prieten într-o dimineață la micul dejun. Îmi povestea despre tatăl său, care, pe patul de moarte, a făcut o încercare șovăielnică de a avea remușcări pentru o viață de abuzuri. Nu era suficient pentru prietenul meu și nici nu trebuia să fie, dar și-a dat seama în momentul acela că trebuia, oricum, să cedeze. Trebuia să se împace cu o lipsă de fermitate, cel puțin în viața asta. Niggle a învățat același lucru.

Când vine vorba despre opera ta, vor fi lucruri pe care nu le vei realiza. Este opera unui artist care a pășit curajos pe un tărâm având aspirații cutezătoare, în timp ce recunoaște că opera nu va fi încheiată niciodată. Pentru a-l parafraza pe Leonardo da Vinci, nu putem termina niciodată misiunea. Doar o abandonăm.[115] Provocarea, pentru orice artist – și cu toții creăm ceva pe pânza vieții noastre –, este să ne facem munca bine în timp ce renunțăm să ne pese de rezultat. Dacă nu facem asta, s-ar putea să înnebunim noi și cei din jurul nostru. Și aceasta este adevărata tragedie – nu că părăsim această lume lăsând opera neterminată, dar că opera ne fură viața pe care am fi putut să o trăim. Alegerea corectă nu este să te retragi, să te simți în largul tău și să aștepți moartea. Ea este să muncești din greu și cu pasiune, dar să recunoști limitele de care este capabilă viața cuiva.

Mesajul patului tău de moarte

Pe patul de moarte, Albert Einstein a cerut să îi fie aduși ochelarii ca să poată continua să lucreze la un proiect despre care credea că va fi cea mai mare realizare a lui. Nu mai era interesat doar de fenomene ca atare. După cum spunea, voia „să cunoască gândurile lui Dumnezeu".[116] Toate celelalte erau detalii.

Această „teorie a tuturor lucrurilor", după cum este ea cunoscută, s-a bazat pe credința lui Einstein conform căreia fizica e o „expresie a divinului". El considera că există o explicație pentru tot, că Dumnezeu nu a creat haos, ci ordine. Einstein a petrecut 30 de ani la acest proiect, lucrând la el până în ultima zi a vieții sale.[117]

Ceea ce învățăm de la Einstein și Hemingway este că o frică benefică de moarte determină o persoană să continue să creeze până la sfârșitul vieții sale, dar că odată cu acea frică trebuie să vină și acceptarea că, în anumite moduri, opera vieții tale va rămâne neterminată. De ce se întâmplă asta și ce facem cu o realitate atât de umilitoare?

Poate una dintre cele mai curajoase înfăptuiri din viața mea este că am participat la redactarea primului cod al onoarei din colegiul meu. Fondat în 1843, Illinois College nu a avut niciodată un cod al onoarei oficial, un document formal al eticii și performanței academice. Astfel de documente erau la modă în majoritatea școlilor din Ivy League, dar mica noastră școală de arte liberale ducea lipsă de unul.

După ce un profesor a propus această idee în cadrul consiliului studenților, mi-am dat seama de ce școala noastră nu avusese niciodată un cod al onoarei. Nu din cauză că nu se încercase crearea unuia. Un membru al facultății mi-a dat o listă cu studenții care încercaseră inițierea exact a acestui cod de care trebuia să mă ocup eu acum și am luat legătura cu fiecare. Unul dintre ei era o femeie care încercase să scrie un cod al onoarei pentru studenți, cu peste zece ani în urmă. I-am trimis un e-mail, întrebând-o de context, și mi-a spus că nu a fost realizat niciodată din cauză că implica prea multă birocrație. Pentru mine, suna ca o provocare.

Timp de un an și jumătate, eu și prietenul meu Dan ne-am străduit să facem ceea ce această femeie nu a făcut și, posibil, nu a putut face. Nu știam câtă dreptate

avea. După ce am schițat zeci de variante ale documentului, trebuind să le schimb tot timpul pentru a-i împăca pe studenți, facultatea și personalul, eram pe punctul de a renunța. Imposibil să mulțumești pe toată lumea și, fără a face asta, eram încredințat că nu am fi putut avea suficient sprijin pentru ca documentul să fie acceptat.

Și totuși am încercat: am făcut lobby în cadrul consiliului studenților, am scris articole în ziarul școlii și ne-am întâlnit cu toți profesorii sau administratorii care doreau să ne asculte. Și, în ultima zi de școală a anului terminal de studiu, am prezentat propunerea noastră facultății pentru a fi votată. Dacă exista o majoritate de voturi, codul onoarei avea să fie instituit.

În timp ce așteptam la ușa amfiteatrului, după ce ținusem un discurs plin de zel despre necesitatea de a avea un astfel de document, încercam să aud care era rezultatul votului. Un minut mai târziu, întrunirea s-a suspendat și o sută de profesori au părăsit amfiteatrul. Un profesor de economie, care fusese și susținător al codului, a trecut pe lângă mine, s-a întors și, fără a fi prea discret, mi-a făcut cu ochiul.

Am oftat. Reușiserăm.

Dar munca era departe de a fi terminată. Tot ce făcuserăm fusese să luăm o teorie și să o oficializăm; acum codul trebuia aplicat. Trebuiau formate comitete și testate procese. Nu am avut de ales decât să predau ștafeta altui student, un student în anul al doilea pe nume Josh, care era pasionat de școala noastră și respecta tradiția onorabilă pe care aceasta se fondase. Poate că am fost unul dintre campionii codului onoarei, dar Josh și colegii lui au încheiat misiunea.

*

Am reluat recent legătura cu Ed Cathey. Lucra la o altă misiune de salvare din apropiere ca director executiv. Când am vorbit la telefon, mi-a spus că dormea mai puțin ca niciodată – câteva ore pe noapte – și că îi era dor de soția lui. Murise cu mult timp înainte să-l întâlnesc pe Ed. Avea vreo 80 de ani acum și trecuseră peste zece ani de la moartea ei.

Mi-a mai spus că aștepta cu nerăbdare să „meargă acasă“ să moară. Nu era trist în privința acestui lucru; era emoționat că se va reîntâlni în curând cu soția lui. În același timp însă, nu stătea degeaba, așteptând să vină moartea. Ed era mai activ ca niciodată, lucru la care, de altfel, mă așteptam. L-am întrebat care era mândria lui cea mai mare. Răspunsul lui m-a surprins, deși nu ar fi trebuit.

A vorbit Ed despre anii lui de serviciu la Vanderbilt Hospital? A menționat el experiențele sale în calitate de cântăreț în sălile de concerte și dirijor al unor coruri renumite? Nu, nu a menționat nimic din toate astea. Mi-a spus poveste după poveste despre oamenii străzii pe care-i numea „fii“, oameni pe care a avut privilegiul să-i vadă absolvind programul de reabilitare și trăind vieți sănătoase. Aceasta era moștenirea lui și a avut loc în cele două decenii ale vieții sale de după pensionare.

Ed a răspuns unei chemări din viața lui care l-a surprins. Nu își imaginase niciodată că, la pensie, va lucra într-un adăpost pentru oamenii străzii, dar când a văzut că era nevoie, a considerat că era rezonabil. După moartea soției sale, a fost distrus. Așa că și-a dedicat timpul liber ajutării celor mai puțin norocoși, un mod de a transforma tragedia în triumf, așa cum făcuse și Jody Noland. Prietenul său i-a prezentat oportunitatea de la misiune într-o așa-zisă mică ucenicie. Și, la fel ca Ginny Phang, inițial nu s-a simțit bine la muncă, dar cu cât o făcea mai mult, cu atât se simțea mai bine.

Decizia de a lucra la misiune a fost cea mai importantă mișcare din viața lui Ed, ce a avut drept rezultat sute, dacă nu chiar mii de vieți schimbate. Dar nu trebuie trecuți cu vederea anii pe care și i-a petrecut ca fizioterapeut și cântăreț, ca soț iubitor și membru credincios al Bisericii. Ca și în cazul lui Jody Maberry, vocația lui Ed nu a reprezentat doar un lucru; a fost întreaga sa viață – un portofoliu cu efecte în lanț incomensurabile.

Da, cu toții murim simfonii neterminate, iar munca nu este niciodată terminată. Dar dacă auzi chemarea de a face ca viața ta să însemne mai mult decât binele tău și să aibă legătură mai mult cu binele pe care îl poți face, în fața morții vei simți pace, nu frică. Îți vei da seama, așa cum toți o facem, că nu ai suficiente resurse pentru a termina lucrul pentru care ai fost menit. Ajungând la marginea Pământului Făgăduinței, nu vei avea puterea să intri. Proiectul sau compania pentru care ți-ai trecut viața încercând să o ridici va avea nevoie de mai mult management și fonduri pentru a trece la un nivel superior. Iar timpul tău se va fi terminat, chiar dacă munca unei vocații nu se termină niciodată.

În acest punct poți fie să-ți abandonezi munca, renunțând disperat, fie să găsești o cale de a o da altcuiva. Poți face asta construind o echipă, așa cum au făcut Ben și Kristy Carlson, sau să înființezi o organizație care va spori influența ta. Poți planifica un viitor mai bun pentru cei dragi, așa cum a făcut Sam din Uganda. Când împărtășim munca vieții noastre, când acceptăm că nu terminăm până murim, nu numai că ne dăm seama de propriul nostru potențial, dar îi ajutăm și pe alții să facă la fel. Pentru că, în final, succesul nu înseamnă atât de mult ceea ce faci cu viața ta; înseamnă ceea ce lași în urma ta. Și poate că la asta se referă și vocația: să lași o moștenire care să însemne ceva.

---

[113] A.E. Hotchner, Papa Hemingway: A personal Memoir (New York: Random House, 1966).

[114] J.R.R. Tolkien, Tree and Leaf (Boston: Houghton Mifflin, 1965).

[115] Leonardo da Vinci, BrainyQuote, accesat la 2 august 2014, http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/1/leonardoda380290.html.

[116] „Einstein’s Unfinished Symphony,“ BBC, accesat la 15 septembrie 2014, http://www.bbc.co.uk/tvradio/programmes/horizon/einstein_symphony_prog_sum

[117] Ibid.

Dragă cititorule,

Îți mulțumesc că m-ai însoțit în această călătorie a vocației. Sper ca, până acum, aceste povestiri să te fi inspirat și încurajat să-ți găsești propria vocație și să te afli deja pe calea ta. Mi-ar face plăcere să vizitezi artofworkbook.com, să-ți împărtășești povestea acolo și să folosești resursele disponibile. De asemenea, mă poți contacta la Goinswriter.com.

Mulțumesc din nou,

Jeff Goins

#artofworkbook

MULȚUMIRI

Multe mulțumiri nesfârșit de răbdătoarei mele soții, Ashley, totodată și editorul meu preferat. A găsit atât de multe greșeli în această carte încât te-ar fi făcut să o lași deoparte încă înainte de a ajunge până aici. Iar băiețelului meu, Aiden – mulțumesc, amice, pentru că ai fost un copil cuminte când eu dispăream câteva nopți și weekenduri pentru a termina această carte.

Lui Joel Miller, pentru că a cumpărat drepturile de publicare a acestei cărți și pentru numeroasele nopți când mă convingea să nu renunț. Îți sunt foarte recunoscător. (Chiar ar trebui să te faci terapeut, Joel. Ești foarte bun la asta.) Îi mulțumesc lui Michael Hyatt pentru că ne-a făcut cunoștință mie și lui Joel, și lui Brian Hampton, Chad Cannon, Katherine Rowley, Belinda Bass, Katy Boatman, Emily Lineberger și restului echipei de la Nelson Books pentru ajutorul lor la terminarea acestei cărți.

Recunoștința mea se îndreaptă către agentul meu, Mark Oestreicher, pentru că și-a îndeplinit misiunea de agent și pentru că a găsit titlul acestei cărți. Mulțumesc, Marko. Mentoratul tău a fost neprețuit în procesul meu de descoperire a vocației. De asemenea, nu pot scrie o carte despre vocație fără a nu-l menționa pe Paul Martin, prima persoană care m-a determinat să mă numesc scriitor.

Îi mulțumesc lui Christine Niles pentru ajutorul dat în editarea mai multor versiuni ale acestei cărți și pentru descoperirea tuturor acelor citate plictisitoare pe care încerc să le uit. Mulțumiri lui Marion Roach Smith, care a sprijinit și o altă carte de-a mea să treacă linia de sosire, îi sunt recunoscător. Și, bineînțeles, nu pot uita My 500 Words Community [Comunitatea celor 500 de cuvinte], pentru toate criticile și încurajările lor pe parcursul acestui proces. Îi mulțumesc lui Jamie Hess pentru că a avut gijă de haosul care este viața mea. Nu aș fi realizat nimic din toate acestea fără tine!

Și le mulțumesc tuturor celor care și-au adus contribuția, prin poveștile lor, la această carte. A fost un proiect nostim, dar și curajos, iar experiențele voastre, cu siguranță, au dus la apariția acestei cărți.

Le mulțumesc tatălui și mamei mele, Keith și Robin Goins, pentru că m-au încurajat să dau tot ce am mai bun din mine, dar niciodată să nu încerc să fiu cine nu sunt. Le mulțumesc rudelor mele prin alianță pentru sprijinul lor constant: Pam, Pat, Ahron și Kathy, mulțumesc, prieteni!

În final, îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru milostenia și binecuvântarea Lui, pentru că mi-a pus în gură cuvintele atunci când acestea nu-mi veneau, și îți mulțumesc ție, dragă cititorule, pentru că ți-ai dedicat timpul terminării acestei cărți. Valorează foarte mult pentru mine și sper că ți-a fost de folos și ție.

ANEXĂ

Primii pași pe calea ta

Cele șapte caracteristici ale vocației – conștientizare, ucenicie, practică, descoperire, profesie, măiestrie și moștenire – nu sunt o formulă. Sunt descrierea drumului pe care deja vă aflați. Vi le-am împărtășit în speranța că veți avea un vocabular cu care să vă explicați vocația și că veți înțelege mai bine ce ar putea fi aceasta. Dar ce spuneți despre următorii pași de urmat? Ce-ar fi dacă acum v-ați da seama că într-adevăr aveți o vocație și nu mai vreți să pierdeți nici un minut? Există vreo metodă care să vă facă să porniți la drum? O serie de pași de urmat?

Până acum am văzut că o vocație este plină de mister și concretă. În prima parte a acestei cărți, am explorat căile prin care te pregătești pentru o vocație. În a doua parte, am văzut cum oamenii care și-au descoperit vocația au trecut la acțiune. În partea a treia, am văzut cum vocația este acel ceva ce trebuie împărțit cu alți oameni. Acum doresc să vă ofer câteva teme și provocări.

Cele șapte etape și lecțiile aferente

(Sumarul capitolelor)

1. Conștientizare: Înainte să-i spui vieții tale ce vrei să faci cu ea, ascultă ce vrea ea să facă cu tine.

2. Ucenicie: Fiecare poveste de succes este o poveste de comuniune. Deși mentorii sunt greu de găsit, uceniciile întâmplătoare sunt pretutindeni. Viața ta te

pregătește pentru ceea ce va urma.

3. Practică: Adevărata practică doare. Nu este nevoie doar de timp, ci și de un efort deliberat. Dar unele lucruri vin în mod firesc. Fii deschis să înveți abilități noi și așteaptă ca scânteile inspirației să te ghideze.

4. Descoperire: Nu sări; construiește o punte. Niciodată nu „știi pur și simplu“ ce trebuie să faci cu viața ta. Descoperirea are loc în etape.

5. Profesie: Eșecul este cel mai bun prieten al tău. Nu trece prin obstacole; pivotează în jurul lor. Lasă orice greșeală și respingere să te învețe ceva. După o perioadă de eșec adesea urmează o perioadă de succes.

6. Măiestrie: Vocația nu înseamnă un singur lucru. Înseamnă mai multe lucruri, un portofoliu care nu este doar munca pe care o ai de făcut, ci chiar viața pe care o trăiești.

7. Moștenire: Vocația nu este doar ceea ce faci; este persoana care devii – și moștenirea pe care o lași.

Șapte semne că ți-ai descoperit vocația

1. Este un lucru care îți este familiar. Îți găsești vocația nu doar privind înainte la ceea ce vei face, ci și privind în urmă la ceea ce ai făcut.

2. Este ceea ce oamenii văd în tine. Uneori vocațiile noastre sunt mai evidente pentru cei care ne cunosc cel mai bine.

3. Este o provocare. Trebuie să fie destul de grea pentru ca nu oricine să o poată face.

4. Are nevoie de credință. Nu poate fi ceva atât de evident, care poate fi explicat cu ușurință. Trebuie să fie misterioasă.

5. Are nevoie de timp. Trebuie să eșuezi pe drumul tău în direcția bună, înainte să o găsești.

6. Înseamnă mai mult decât un singur lucru. Și se integrează bine în cealaltă dimensiune a vieții tale, fără a concura cu aceasta și venind în completarea priorităților tale.

7. Este mai importantă decât tine. Misiunea trebuie să fie atât de importantă încât, fără ajutorul unei echipe, să nu o poți realiza de unul singur.

Exerciții pentru pasul următor

Mai jos sunt șapte exerciții care te vor ajuta să înaintezi în direcția bună.

Exercițiul 1: Creează o cronologie „ascultă-ți viața“. Desenează o linie orizontală pe o bucată de hârtie și folosește-o pentru a reprezenta grafic evenimentele importante din viața ta. Caută tendințele, modelele și momentele importante. Ai jucat întotdeauna baschet? În copilărie erai fascinat de tehnologie? A existat ceva unic în ceea ce te privește care să-ți fi uimit părinții? Scrie totul pe hârtie, apoi reflectează cel puțin 3o de minute zilnic la tot ce ar putea însemna aceste note. Practică acest exercițiu în fiecare zi până când vocația ta devine clară. Totodată, apelează la un grup de prieteni sau de membri ai familiei și roagă-i să descrie lucrul pe care-l faci mai bine decât oricare dintre cunoscuții tăi. Câteodată avem tendința de a trece cu vederea trăsăturile noastre cele mai valoroase. Folosește-te de această cronologie și de înțelepciunea celor dragi care să te ajute să vezi o direcție pe care s-ar putea să o ignori. (Pentru informații suplimentare referitor la acest proces, vizitează artofworkbook.com/listen.)

Exercițiul 2: Proiectează-ți propria ucenicie. Nu pleca în căutarea unui mentor; în schimb, identifică mentorii care sunt deja în preajma ta. Pe cine ai putea invita la o cafea sau la prânz? Fă o listă cu acești oameni și caută-i. Pregătește-te din timp, pune întrebări și ia notițe. După aceea, trimite o scrisoare de mulțumire, spunând clar ce ai învățat și cum ai dori să mai

repeți întâlnirea. Începe să te întâlnești regulat cu cei cu care împărtășești aceleași sentimente și lasă ca relația să progreseze de la sine. (Pentru alte detalii privind găsirea unui mentor, vizitează artofworkbook.com/apprentice.)

Exercițiul 3: Practică în cadrul unor limite. În loc să te pregătești să faci marele salt, începe să lucrezi la vocația ta încă de astăzi. Nu te dedica acestui lucru în exces. Începe cu 30 de minute pe zi și crește frecvența pornind de aici. Redactează o listă cu activitățile pe care le poți face până la extenuare și începe să le faci, acordând mai mult timp domeniilor pentru care ai cea mai mare pasiune și pricepere. Acordă atenție modului în care te dezvolți sau nu și vezi ce-ți spune asta despre vocația ta. (Pentru alte detalii privind știința dobândirii de abilități, vizitează artofworkbook.com/practice.)

Exercițiul 4: Caută punctele pivot. Întoarce-te la linia pe care ai desenat-o la Exercițiul 1 și marchează pe ea momentele tale importante de eșec. Când ai încercat ceva și nu a mers? Ai fost respins de cineva sau concediat de la muncă? Ce ai făcut după aceea? Identifică momentele când te-ai confruntat cu un obstacol care te-a forțat să mergi într-o altă direcție. Ce ți-a spus acest fapt despre tine? Acum redactează o listă cu punctele-pivot, cu schimbările pe care trebuie să le efectuezi pentru a face loc vocației tale. Trebuie să demisionezi de la serviciu? Să te muți în alt oraș? Să încetezi să mai scrii acea analiză pentru marketing ca să poți munci la romanul tău? Nu trebuie să știi cum să faci schimbarea; doar redactează lista. Luciditatea va veni odată cu acțiunea. (Pentru alte detalii privind pivotarea, vizitează artofworkbook.com/pivot.)

Exercițiul 5: Identifică momentele de descoperire. A existat vreun moment când ceva a fost neclar pentru tine, dar clar pentru altcineva? Scrie despre asta sau împărtășește experiența cu un prieten. Ce văd alții la tine și tu nu vezi? Ca un exercițiu extins, încearcă să trimiți e-mailuri la cinci persoane care te cunosc bine și roagă-le să te descrie. S-ar putea să fii surprins când vei vedea câte

lucruri afli despre tine. (Pentru alte detalii privind procesul de descoperire și momentul când să faceți saltul, vizitează artofworkbook.com/leap.)

Exercițiul 6: Planifică-ți portofoliul. În loc să-ți planifici săptămâna ideală, concentrează-te pe anul următor. Ai 365 de zile. De câte ai nevoie ca să reziști la muncă? Câte zile ți-au mai rămas acum pentru studiu, teme și voluntariat? Răsfoiește calendarul și marchează datele pe care le-ai putea petrece cu acele activități. Dacă ai familie sau pe cineva important, fă acest exercițiu împreună cu ei. Nu trebuie să bați nimic în cuie deocamdată; este doar un mod de a avea o privire de ansamblu asupra anului tău și asupra modului în care te poți îndrepta deliberat în direcția vocației tale. (Pentru alte detalii privind modul de planificare a propriului portofoliu, vizitează artofworkbook.com/portfolio.)

Exercițiul 7: Împărtășește cu alții munca ta. În Capitolul 7, am văzut cum o vocație nu te privește doar pe tine. Este ceva ce împarți cu alții. Începe prin a face o listă cu oamenii pe care i-ai putea ruga să devină o parte din echipa ta. Aceștia pot fi aceia pe care îi angajezi în afacerea sau în organizația ta ori poate fi ceva mai informal, ca de exemplu stabilirea unei conferințe lunare sau actualizarea regulată a e-mailurilor, în care să transmiți în ce fel te îndrepți către vocația ta. De asemenea, găsește trei oameni în care dorești să investești personal. Nu te gândi la asta ca la un mentorat; pur și simplu, intră în viața unor oameni cu speranța de a-i ajuta să se dezvolte. (Pentru alte detalii privind moștenirea, vizitează artofworkbook.com/legacy.)

Probleme de discutat

Introducere

Povestea lui Garrett Rush-Miller ilustrează felul în care o vocație nu este întotdeauna ceva ce poate fi planificat. Cum a dus, într-un fel sau altul, o situație

negativă din viața ta la un rezultat pozitiv? Crezi că este adevărat faptul că felul în care reacționăm la evenimente determină ce fel de oameni devenim?

Capitolul 1

Povestea lui Jody Noland demonstrează cum durerea ne trezește la misiunea noastră. Cum ai văzut că se petrece asta în viața ta și a altor oameni? Atunci când privești înapoi la viața ta, există vreo temă comună pe care o poți identifica? Există evenimente în viața ta care îți vorbesc în vreun fel? Cum ai putea răspunde?

Capitolul 2

Povestea lui Ginny Phang demonstrează faptul că, în momentele când ne simțim singuri, există oameni care să ajute la îndrumarea noastră. Există oameni în viața ta care au apărut exact la momentul potrivit? Poți privi înapoi și să vezi propriile ucenicii întâmplătoare? Cine sunt oamenii din viața ta care te influențează chiar în acest moment?

Capitolul 3

Poveștile lui Stephanie Fisher și William Hung demonstrează cum, uneori, putem practica lucrurile greșite, în timp ce povestea lui Martyn Chamberlin ilustrează cum o vocație poate fi ceva ce tu nu ai luat în considerare. În ce fel ai urmărit lucrul greșit în viață? Ai reușit vreodată într-un domeniu care nu te pasiona? A existat vreun moment în care ai încercat o nouă abilitate, doar ca să descoperi că erai priceput în mod natural la ceva despre care nu știai absolut nimic?

Capitolul 4

Povestea lui Ben și Kristy Carlson arată că urmărirea cu succes a unui vis are

legătură mai puțin cu efectuarea marelui salt și mai mult cu construirea unei punți în timp. Cum poți începe astăzi construirea unei punți care va conduce la vocația ta?

Capitolul 5

Povestea lui Matt McWilliams ilustrează faptul că eșecul nu este întotdeauna un dușman, ci poate fi un aliat care ne ajută să ne apropiem de munca vieții noastre. Oare ceva care inițial arăta a eșec pentru tine a fost exact ceea ce aveai nevoie pentru a reuși? Cum este sentimentul eșecului în acest moment? Ce ar putea spune aceasta despre vocația ta?

Capitolul 6

Povestea lui Jody Maberry demonstrează faptul că vocația nu este atât o meserie, cât un portofoliu al muncii pe care tu ți-l creezi. Cum ar arăta portofoliul tău ideal? Dintre cele cinci tipuri de muncă pe care le împărtășește Charles Handy, pe care l-ai trecut cu vederea?

Capitolul 7

Povestea fictivă despre domnul Holland ne ajută să vedem cum putem ignora lucrurile importante pe care le facem. Poți da exemplu de un moment când erai concentrat asupra unei sarcini, când ar fi trebuit să te concentrezi mai mult pe relații? Dacă ai fi avut propriul tău moment Mr. Holland, cine ai fi dorit să fie prezent să te sărbătorească?

Concluzie

Povestea lui Ed Cathey ilustrează ce impact important poate avea un om, investind în alții. Cum ai putea mai mult să-ți împărtășești vocația cu alții? Care este sarcina pe care o vei începe, dar va fi nevoie de alții să o termine? Cine te

poate ajuta și pe cine poți ajuta tu?

Pentru mai multe materiale de studiu, vizitează artofworkbook.com/guides.